

KUNTA LIITTO

Satu Ojala, Tuulia Innala & Marko Nurmikolu

JÄTEHUOLTOMÄÄRÄYSTEN LAATIMINEN

Opas kunnallisten jätehuoltomääräysten
valmistelijoille ja päättäjille

Kirjoittajat:

Satu Ojala, Tuulia Innala & Marko Nurmikolu

ISBN 978-952-293-829-9 (pdf)

2. uud. painos

© Suomen Kuntaliitto ry

Helsinki 2022

Suomen Kuntaliitto ry

Toinen linja 14

PL 200, 00101 Helsinki

Puhelin 09 7711

www.kuntaliitto.fi

Sisältö

OSA 1

OHJEITA JÄTEHUOLTOMÄÄRÄYSTEN LAATIJALLE 6

1	Opas kunnallisten jätehuoltomääräysten laatimiseen	6
2	Jätehuoltomääräysoppaan rakenne ja sen käyttäminen	8
2.1	Oppaan rakenne	8
2.2	Oppaan käyttäminen	9
3	Jätelain merkittävimmät muutokset jätehuoltomääräysten näkökulmasta	10
4	Millaisista asioista jätehuoltomääräyksiä voidaan antaa?	11
5	Jätehuoltomääräysten suhde lainsäädäntöön ja kunnan määräyksiin	14
5.1	Lainsäädäntö	14
5.2	Kunnan määräykset	14
5.3	Jätetaksa täydentää jätehuoltomääräyksiä	16
6	Jätehuoltomääräysten valmistelu ja hyväksyminen	17

OSA 2

JÄTEHUOLTOMÄÄRÄYKSET PERUSTELUINEEN 19

1	Yleinen osa	19
1.1	Mitä jätehuoltomääräykset ovat ja miksi niitä annetaan?	19
1.2	Etusijajärjestys	20
1.3	Kunnan järjestämä yhdyskuntajätehuolto	21
1.4	Jätehuollon viranomaistehtävät, valvonta ja käytännön toteuttaminen	23
1.5	Jätteiden keräys	25
1.6	Jätteiden kuljetus	28
1.7	Asumisessa syntyvät ja muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätevesilietteet	29
1.8	Kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolella olevien toimintojen jätehuolto	30
1.9	Tuottajavastuu	31
1.10	Vaaralliset jätteet	33
1.11	Rakennus- ja purkujäte	34
1.12	Roskaantumisen ehkäisy	35
1.13	Merkittävimmät jätehuoltomääräyksissä tapahtuneet muutokset	36
1.14	Lisätietoa	36
2	Kunnalliset jätehuoltomääräykset	38
1 luku	Soveltamisala ja yleiset velvoitteet	38
1 §	Soveltamisala	38

2 §	Määritelmät	41
3 §	Jätehuollon tavoitteet	44
2 luku	Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen	44
4 §	Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään	44
5 §	Elinkeinotoiminnan ja muun julkisen toiminnan kuin kunnan jätteiden jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden perusteella	46
6 §	Liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen	47
7 §	Kiinteistökohtainen jäteastia	48
8 §	Yhteisen jäteastian perustaminen	49
9 §	Putkikeräysjärjestelmä ja muut vastaavat korttelikohtaiset järjestelmät	51
10 §	Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen määräajaksi	52
11 §	Sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräykseen liittyminen ja jätteen toimittaminen aluekeräykseen	53
12 §	Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen	54
13 §	Jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikat	55
3 luku	Jätteiden kerääminen kiinteistöllä	56
14 §	Kiinteistöllä erikseen lajiteltavat jätelajit	56
15 §	Sekalainen yhdyskuntajäte	58
16 §	Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet	59
16a §	Energiajätteen lajittelu ja kerääminen erikseen	66
17 §	Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien kierrätettävien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet	67
4 luku	Omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen	69
18 §	Kompostointi	70
19 §	Jätteen polttaminen	74
20 §	Jätteen hautaaminen tai upottaminen	75
21 §	Jätteen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa	76
5 luku	Jäteastiat	77
22 §	Jäteastiatyypit	77
23 §	Jäteastian merkitseminen	80
24 §	Jäteastian täyttäminen	81
25 §	Tyhjennysvälit	83
26 §	Kunnossapito ja pesu	88
6 luku	Jätteen keräyspaikat	88
27 §	Jäteastian sijoittamista koskevat määräykset	88
28 §	Jäteastian sijoituspaikan tai jäteastian lukitseminen	90
29 §	Jätekuilut	90
30 §	Alueelliset jätteiden keräyspaikat (sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteet, ekopisteet/kierrätyspisteet/hyötyjätepisteet)	91
7 luku	Jätteenkuljetus	92
31 §	Kuormaaminen	92

32 §	Kuljettaminen	93
33 §	Kuljetusrekisteri ja tietojen toimittaminen	94
34 §	Jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikat	95
8 luku Asumisessa syntyvät jätevesilietteet ja muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätevesilietteet		97
35 §	Saostussäiliöiden ja umpisäiliöiden tyhjennys ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi	98
36 §	Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse	100
37 §	Lietteiden omatoiminen käsittely	101
9 luku Roskaantumisen ehkäiseminen		104
38 §	Yleisötilaisuuksien jätehuolto	104
39 §	Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla	106
10 luku Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet		106
40 §	Vaarallisten jätteiden jätehuolto	106
41 §	Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöiltä	108
42 §	Erytisjätteet	108
43 §	Terveystenhuollon [vaaralliset jätteet ja] erityisjätteet	109
11 luku Muut määräykset		109
44 §	Tiedottamisvelvoite	109
45 §	Jätehuoltomääräysten valvonta	109
46 §	Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä	110
47 §	Voimaantulo	111
48 §	Siirtymäsäännökset	111

OSA 1

OHJEITA JÄTEHUOLTO- MÄÄRÄYSTEN LAATIJALLE

1 Opas kunnallisten jätehuoltomääräysten laatimiseen

Jätehuoltomääräysten laatiminen perustuu jätelain (646/2011) 91 §:än. Jätehuoltomääräykset toimivat jätelain toimeenpanon välineinä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Lisäksi ne ovat tärkeä työkalu ja ohjausväline jätehuollon käytännön toteuttamiseksi kunnissa. Tämä opas on Suomen Kuntaliitto ry:n vuonna 2014 samalla nimellä julkaiseman oppaan uudistettu versio (Luukkonen, Innala, Nurmikolu: Jätehuoltomääräysten laatiminen, 2014). Oppaan rakenne ja myös ohjeellisten jätehuoltomääräysten rakenne ovat pysyneet pääasiallisesti samoina, mutta useiden pykälien sisältöjä ja niihin liittyviä ohjeita ja perusteluja on jouduttu uudistamaan oleellisestikin.

Tämän oppaan tarkoitus on tukea kunnallisten jätehuoltomääräysten valmistelua ja niistä päättämistä uudistetun jätelainsäädännön lähtökohdista sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet huomioon ottaen.

Oppaan on tarkoitus palvella kuntien jätehuoltoviranomaisia siten, että määräykset kohtelevat eri osapuolia eri puolella Suomea tasapuolisesti, kuitenkin paikalliset ja alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen. Jätehuoltoviranomaiset päättävät kunnallisista jätehuoltomääräyksistä itsenäisesti. On kuitenkin tärkeää, että kaikissa eri alueiden jätehuoltomääräyksissä veloitteet jätelainsäädännön tarkennuksina kohdistetaan kuntalaisille ja jätehuollon toimijoille yhdenmukaisesti koko Suomessa. Siksi oppaan pääraakennetta on suositeltavaa noudattaa. Itse määräysten pykäläkohtaisissa teksteissä on erittäin tärkeää tehdä tapauskohtaista harkintaa.

Tarve jätehuoltomääräysten ja samalla jätehuoltomääräysoppaan päivittämiselle perustuu pääasiassa jätelain (646/2011) muutoksen (15.7.2021/714) vaatimuksiin, mutta taustalla vaikuttavat myös muut ensimmäisen oppaan julkaisemisen jälkeen jätelakiin tehdyt muutokset, kuten kuntavastuun rajausta ja TSV-jätehuoltokäytäntöihin säädetty muutokset. Jätehuoltomääräysten tavoitteena on estää jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvia haittoja ja vaaroja terveydelle ja ympäristölle. Lisäksi jätehuoltomääräysten avulla edistetään jätelain mukaisen etusijajärjestyksen toteutumista eli jätteen synnyn ehkäisyä ja jätteen valmistelua uudelleenkäyttöä varten sekä kierrättämistä. Jätehuollossa tavoitteena on

voimakkaasti lisätä jätteen kierrätystä siten, että vuonna 2025 Suomen yhdyskuntajätteistä kierrätettäisiin 55 %, 60 % vuonna 2030 ja 65 % vuonna 2035. Suomen kierrätystaso vuonna 2020 on ollut noin 42 %, vaikka EU-laajuinen tavoite on ollut saavuttaa jo tuolloin 50 %:n kierrätysaste. Sen vuoksi kesällä 2021 voimaan tullessa jätelaissa kiinnitettiin erityistä huomiota toimiin, joilla kierrätystä saadaan lisättyä asteittain ja lain ja asetuksen tasolle on tuotu eri toimijoita koskevat jätteiden erilliskeräyksen vähimmäisvelvoitteet huoneisto- tai kilomäärärajoina. Kierrätyksen edistämiseksi paikallistason toimilla on huomattava vaikutus, ja siksi jätehuoltomääräysoppaassa esitetään ohjeita siitä, miten alueilla jätelain säädöksiä voidaan täsmentää. Oppaassa otetaan jätteiden erilliskeräyksen ja kierrätyksen lisäksi huomioon myös jätehuollon yleiset kustannusvaikutukset sekä lainsäädännön muutokset mm. jätteen kuljetusjärjestelmässä siirryttäessä erilliskerätävien jätteiden kuljetuksissa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen sekä jätelaissa jätehuoltoviranomaiselle säädetty uusi velvollisuus ylläpitää rekisteriä kiinteistöjen omatoimisesta biojätteen käsittelystä.

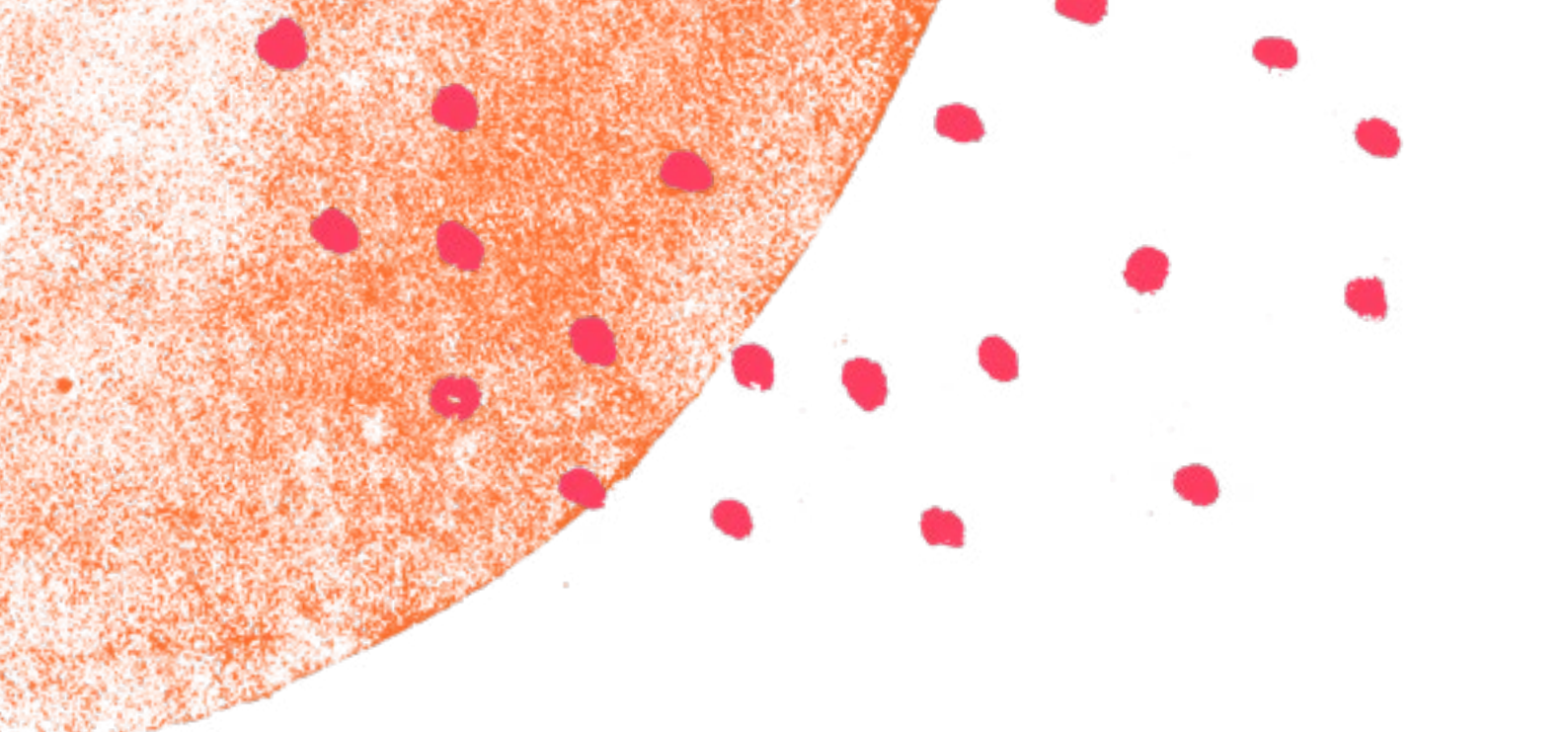
Tämä opas on laadittu Kiertotalous tehokkaasti kuntiin: Jätehuoltomääräysoppaan päivittäminen sekä jätetaksahjeen kehitystyö -hankkeessa, jonka on toteuttanut Suomen Kuntaliitto ry yhdessä Ympäristöministeriön ja Suomen Kiertovoima ry:n kanssa. Työtä ohjasi ohjausryhmä, jonka kokoonpano oli seuraava:

Tuulia Innala, Suomen Kuntaliitto ry (puheenjohtaja)
Sirje Stén, Ympäristöministeriö
Timo Hämäläinen, Suomen Kiertovoima KIVO ry
Saija Pöntinen, Savo-Pielinen jätelautakunta
Johanna Routio, HSY jätehuolto
Cati Huhta/Jaana Turpeinen, Lounais-Suomen Jätehuolto Oy
Tarja Anttila, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (12/2021 alkaen)
Satu Ojala, Suomen Kuntaliitto ry (projektikoordinaattori)

Oppaan päivitustyötä tehtiin tiiviisti työryhmässä, johon osallistui edustajia seuraavista organisaatioista: Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Kiertovoima KIVO ry, Ympäristöministeriö, Tampereen alueellinen jätehuoltolautakunta, Savo-Pielisen jätelautakunta, Kymen jätelautakunta, Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta, Lahden seudun jätelautakunta, Uudenmaan jätelautakunta, Lapin Jätehuolto kuntayhtymä Lapeco, Mustankorkea Oy, Lounais-Suomen Jätehuolto Oy, HSY jätehuolto ja Rosk'n Roll Oy Ab.

Hankkeen aikana järjestettiin työpaja, johon osallistui jätehuoltoviranomaisia, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisia, ELY-keskusten edustajia sekä kunnallisten jätelaitosten edustajia. Työpajan tarkoituksena oli selvittää, millaisia toiveita ja tarpeita osallistujilla oli uudelle jätehuoltomääräysoppaalle.

Oppaan luonnos lähetettiin laajalle kommenttikierrokselle esimerkiksi jätehuoltoviranomaisiin, kunnallisiin jätelaitoksiin, ministeriöihin, ELY-keskuksiin, jätealan ja kiinteistö- sekä kuluttajasektorin etujärjestöihin. Kommenttikierroksen tarkoituksena oli saada mahdollisimman laajan tahon näkemykset jätehuoltomääräysoppaan sisällöstä ja sovellettavuudesta. Opasta kommentoikin 23 eri tahoa kaikista eri ryhmistä ja oppaan kehittämiseksi edelleen saatiin arvokasta palautetta, jota on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon oppaan viimeistelyssä.

2 Jätehuoltomääräysoppaan rakenne ja sen käyttäminen

2.1 Oppaan rakenne

Tämä jätehuoltomääräysten opas koostuu kahdesta osasta: yleisestä informaatio-osasta sekä varsinaisista jätehuoltomääräyksistä. Yleinen osa voidaan nimetä toisinkin. Kahteen osaan on päädytty, sillä varsinaisiin jätehuoltomääräyksiin ei ole tarkoituksenmukaisista sisällyttää lainsäädännössä, kuten jätelaissa ja Valtioneuvoston asetuksessa jätteistä (978/2021) eli jäteasetuksessa, annettuja määräyksiä, jotka sellaisenaan eivät tarvitse tarkentamista ja jotka lainsäätäjä on harkinnut alueellisista ja paikallisista oloista riippumattomiksi. Oppaan esimerkkimääräyksiin on kuitenkin jonkin verran otettu jäteasetuksen toistoa, jotta kaikki määräykset olisivat lukijan ymmärrettävissä. Uuteen jäteasetukseen on tullut mukaan myös sellaisia seikkoja, joista on aiemmin säädetty pelkästään jätehuoltomääräyksissä, kuten jätteen omatoimista käsittelyä koskevat edellytykset ja kiinteistöittaiset jätteiden erilliskeräysvelvoitteet. Näitä asetuksen velvoitteita voidaan jätehuoltomääräyksiin vielä täsmentää, laajentaa ja erilliskeräysvelvoitteiden osalta myös supistaa, mikäli jätelain edellytykset täyttyvät. Näin ollen asetuksen sisältöä on jossain määrin pakko toistaa jätehuoltomääräyksissä, jotta lukija voisi ymmärtää määrätyn asian asiakokonaisuuden oikealla tavalla eikä hänen tarvitsisi selata rinnakkain lakia, asetusta ja jätehuoltomääräystä ymmärtääkseen häneen kohdentuvan velvoitteen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että laissa annettujen velvoitteiden sisältö ei ole tulkittavissa toisin kuin laissa on tarkoitettu ja että lukija pystyy määräyksistä ymmärtämään, mitkä seikat ovat lakitason määräyksiä ja mitkä paikallisia määräyksiä.

Tämä opas alkaa yleisellä osalla, jonka tarkoituksena on johdattaa lukija jätehuoltomääräysten sisältöön ja periaatteisiin. Yleisessä osassa käsitellään esimerkiksi jätehuolto-

määräysten tavoitteita, kunnan järjestämää jätehuoltoa ja siihen liittyviä velvoitteita, jätteiden keräämistä, tuottajavastuuta ja roskaantumisen ehkäisemistä.

Varsinaisten jätehuoltomääräysten tarkoitus on olla lainsäädäntöä täsmentäviä määräyksiä. Jätehuoltomääräykset on rakennettu jätehuoltoketjun etenemisen mukaisesti. Ensimmäisen luvun määräykset koskevat kunnan jätehuoltojärjestelmään liittymistä. Sitä seuraavat jätteiden keräämiseen liittyvät määräykset, jäteastioita koskevat määräykset ja jätteen kuljettamista koskevat määräykset. Aihepiirit, jotka koskevat erityisesti käsiteltäviä jätteitä tai vain osaa kunnan toimijoista tai asukkaista, kuten asumisessa syntyviin lietteisiin liittyvät asiat, on sijoitettu määräysten loppuosaan omiin lukuihinsa.

2.2 Oppaan käyttäminen

Tähän oppaaseen on laadittu jätehuoltomääräysten esimerkkisisältöjä, joita sovelletaan ja muokataan paikallisten ja alueellisten olosuhteiden mukaisiksi sekä kulloiseenkin tilanteeseen sopivaksi. Kaikkia oppaassa olevia esimerkkisisältöjä ei ole välttämättä tarpeen sisällyttää jätehuoltomääräyksiin ja toisaalta voi olla tarpeen tuoda määräyksiin muutakin sisältöä kuin tässä oppaassa on esitetty.

Kunkin yleisen osan aihepiirin sekä varsinaisten määräysten pykälän yhteyteen on koottu kyseiseen sisältöön liittyvää taustatietoa, perusteluita sekä ohjeita sisällön luomiseksi. Lisäksi kerrotaan sisältöön liittyvistä vaihtoehdoista. Osassa taustatekstejä käsitellään myös annetun esimerkkisisällön taustalla olevaa lainsäädäntöä. Nämä ohjeistavat tekstit on sijoitettu sinisiin laatikoihin seuraavasti:

Sinisessä laatikossa oleva teksti on taustaa seuraavaksi annettavalle määräykselle. Siinä esitetään tarpeita ja perusteita määräyksen sisällölle. Julkaistaviin kunnan jätehuoltomääräyksiin ei ole tarkoitus sisällyttää sinisiä laatikoita tai niiden sisältämiä tekstejä. Perustelut annetuille määräyksille esitetään tarpeen mukaan perustelumuiotiossa ja sinisten laatikoiden tekstejä voi niissä hyödyntää tarpeen mukaan.

Esimerkkisisällöissä on laitettu hakasulkeisiin sekä kirjoitettu violetilla tekstillä kohdat [**esimerkki**], joita on tarpeen muuttaa tai täydentää jätehuoltomääräysten soveltamisalueen mukaisiksi. Täydennettävä kohta voi olla esimerkiksi jätehuoltomääräyksiä valvo-
van viranomaisen nimi. Esimerkkiteksteissä ja -määräyksissä on myös suluissa olevia lauseita (esimerkki), joita voi käyttää tarvittaessa. Termistön osalta suositellaan käytettäväksi valtakunnallisesti yhtenäisiä termejä. Jätelain ja -asetuksen määritelmiä tulee käyttää pääsääntöisesti sellaisenaan.

3 Jätelain merkittävimmät muutokset jätehuoltomääräysten näkökulmasta

Jätelainsäädännössä vuosien kuluessa tapahtuneet muutokset ovat niin merkittäviä, että jätehuoltomääräykset on tarpeen päivittää vastaamaan nykyisiä jätelain- ja asetuksen vaatimuksia. Seuraavassa on esitetty kunnallisten jätehuoltomääräysten näkökulmasta keskeiset säädösmuutokset verraten edellisen jätehuoltomääräysoppaan, eli vuoden 2014, tilanteeseen.

- Kunnan jätehuoltovastuu on supistunut asumisen ja kunnan palvelu- ja hallintotoiminnan jätteisiin.
- Toisaalta kunnan toissijainen jätehuoltovastuu on osin laajentunut ensisijaiselta vastuulta poistuneisiin toimintoihin, kuten yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden ja koulutustoiminnan jätehuoltoon. Kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun (TSV-palvelu) liittyviä velvoittavia menettelyitä on muutettu.
- Bio- ja pakkausjätteiden kiinteistökohtainen jätteenkuljetus on jätelain mukaan hoitettava kunnan järjestämänä kuljetuksena. Sekalaisen yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetukset voidaan edelleen järjestää kiinteistönhaltijan järjestämänä kuljetuksena, jos tästä on jätehuoltoviranomaisen päätös.
- Bio- ja pakkausjätteiden kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen vähimmäisvelvoitteista taajamissa määrätään jäteasetuksella.
- Pakkausten tuottajayhteisön ja kuntien on sovittava yhteistoiminnasta pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä kuljetuksessa. Käytännössä Suomen Kuntaliitto ry ja Suomen Kiertovoima KIVO ry ovat hoitaneet sopimisen kunnilta saaduista valtakirjoista tuottajayhteisöjen kanssa. Ensimmäinen sopimus on solmittu 22.12.2021.
- Jätteen omatoimisesta käsittelystä kiinteistöllä määrätään entistä yksityiskohtaisemmin jäteasetuksessa. Kiinteistön haltijan on ilmoitettava omatoimisesta biojätteen käsittelystä kiinteistöllä jätehuoltoviranomaiselle, jonka on merkittävä tieto ylläpitämänsä rekisteriin jätteiden kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä.

4 Millaisista asioista jätehuoltomääräyksiä voidaan antaa?

Jätelain 91 §:n mukaan ”kunta voi antaa jätelain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä”. Jätehuoltomääräysten ensisijaisten toiminnallisten velvoitteiden taustan muodostavat erityisesti jätelain 8 §, 13 §, 15 §, 32 §, 33 §, 34 §, 35 §, 36 §, 37 §, 40 §, 41 § ja 41 a §. Kunnan määräysvalta koskee pääosin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia jätteitä, jotka määritellään jätelain 32 §:ssä.

Jätelaki 32 §: Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Kunnan on järjestettävä seuraavien, muiden kuin vaarallisten jätteiden jätehuolto:

- 1) vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien kotitalouden pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte;
- 2) kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte;
- 3) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa;
- 4) muu yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä 1–3 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä.

Kunnan on lisäksi järjestettävä:

- 1) 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa syntyvän saostus- ja umpisäiliölietteen jätehuolto;
- 2) asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely;
- 3) maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, jollei kysymys ole kohtuuttomasta määrästä jätettä.

Kunnan 1 ja 2 momentin mukainen velvollisuus ei koske jätettä, joka toimitetaan 6 tai 7 luvun mukaisesti tuottajan tai jakelijan järjestämään jätehuoltoon. Kunnan ja pakkausten tuottajan velvollisuudesta järjestää pakkausjätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys yhteistoiminnassa säädetään 49 a §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mikä jäte ja missä toiminnoissa syntyvä jäte on 1 momentissa tarkoitettua jätettä.

Jätehuoltomääräykset voivat koskea jätehuollon operatiivista järjestämistä, toimenpiteitä syntyvän jätemäärän vähentämiseksi, jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvien terveys- ja ympäristöhaittojen estämistä, jätteiden lajittelua syntypaikalla, vastaanottoaikan järjestämistä kiinteistöllä, jätteiden toimittamista alueelliseen vastaanottoaikaan sekä jätteiden säilyttämisen, keräyksen, kuljettamisen ja käsittelyn järjestämistä. Jätehuoltomääräykset voivat koskea myös jätehuoltoon liittyviä teknisiä vaatimuksia, kuten jäteastioiden tai jätteiden kuljettamiseen käytettävän kaluston laatua ja sallittuja kuormaamisaikoja. Roskaantumisen ehkäisemiseksi jätelakia tarkentavia jätehuoltomääräyksiä voidaan antaa esimerkiksi yleisötilaisuuksien järjestämisestä.

Uutena tärkeänä elementtinä kunnan jätehuoltoviranomaiselle on lisätty jätelakiin mahdollisuus poiketa jätehuoltomääräyksissä jäteasetuksessa säädetystä erilliskeräysvelvoitteista joko laajempaan tai suppeampaan suuntaan. Tämä mahdollistaa joustavan ja paikallisten tarpeiden mukaisen jätehuollon perustellusta syystä. Jätteen kiinteistöistä erilliskeräystä koskevilla määräyksillä voidaan velvoittaa jäteasetuksessa säädettyä laajempaan erilliskeräykseen, jos se katsotaan tarpeelliseksi kierrätyksen edistämiseksi. Määräyksillä voidaan myös sallia jäteasetuksessa säädettyä suppeampi erilliskeräys määrääjäksi, korkeintaan viideksi vuodeksi kerrallaan, jos jokin jätelain 15 §:n 2 momentin mukaisista erilliskeräysvelvollisuudesta poikkeamisen edellytyksistä täyttyy. On huomattava, että jäteasetuksessa säädettyä suppeampi erilliskeräys edellyttää selvitysten tekemistä ja poikkeamisen edellytysten todentamista eikä siten ole kyse vain tarkoituksenmukaisuusharkinnasta.

Jätelain mukaan jätteen omatoiminen käsittely ei ole sallittua, jos sitä ei erikseen mahdollisteta jätehuoltomääräyksissä (tai ympäristönsuojelumääräyksissä). Jätehuoltomääräyksissä voidaan siten sallia pienimuotoinen jätteiden omatoiminen käsittely kiinteistöllä, esimerkiksi biojätteen kompostointi. Lisäksi jätehuoltomääräyksissä (tai ympäristönsuojelumääräyksissä) voidaan sallia, että kiinteistön omistaja voi luovuttaa biojätteen, saostus- ja umpisäiliölaitteen tai siihen rinnastettavan muun jätteen käsiteltäväksi naapurikiinteistöllä tai muulla lähellä sijaitsevalla kiinteistöllä, kunhan yhteinen käsittely on pienimuotoista. Usein tähän annetaan rajauksia. Samoin jätehuoltomääräyksissä voidaan mahdollistaa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettavaksi soveltumattomien kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvien jätteiden, kuten suurikokoisten jätteiden, kuljettaminen muulla tavoin kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kuuluvaan vastaanottoaikaan.

Jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa jätelain 39 §:ssä säädettyä jätteenkuljettajan tiedonantovelvollisuutta täsmentäviä määräyksiä. Määräyksessä voidaan esimerkiksi tarkentaa aikataulua ja muotoa, jossa tiedot on annettava. Jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa toimijoille määräyksiä myös velvollisuudesta antaa kunnan jätehuoltoviranomaiselle tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle muita tietoja kunnan vastuulla olevista jätteistä ja niiden jätehuollosta. Kiinteistön omistaja voidaan velvoittaa antamaan tietoja omatoimisesta biojätteen käsittelystä. Lisäksi jätehuoltomääräyksissä on tarpeen määrätä viranomainen, joka hakemuksesta myöntää poikkeamisluvan kunnallisista jätehuoltomääräyksistä.

Jätehuoltomääräyksiä voidaan antaa tietyiltä osin myös kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuulumattomasta jätteestä, kuten elinkeinotoiminnan jätteestä. Kunnan määräysvalta ulottuu tällöin kuitenkin ainoastaan jätteen keräystä, vastaanottoa ja kuljetusta koskeviin käytännön järjestelyihin ja teknisiin vaatimuksiin. Lisäksi määräykset sidotaan terveyden- ja ympäristönsuojelullisiin seikkoihin, jotka johtuvat jätteen hallitsemattomasta käsittelystä. Määräyksiä voidaan siten antaa esimerkiksi jäteastioiden sijoittamisesta, mutta ei esimerkiksi siitä, minne elinkeinotoiminnan jätteet tulee toimittaa.

5 Jätehuoltomääräysten suhde lainsäädäntöön ja kunnan määräykseen

5.1 Lainsäädäntö

Jätehuoltomääräykset, kuten muutkin kunnan antamat määräykset, ovat lainsäädäntöä tarkentavia määräyksiä. Kunnalliset jätehuoltomääräykset eivät saa olla ristiriidassa jätelain tai valtioneuvoston asetusten kanssa. Mikäli jätehuoltomääräyksissä on viitattu jo kumottuihin lakeihin tai asetuksiin, ei määräyksiä tule sellaisenaan enää soveltaa. Lakihierarkiassa laki menee asetuksen edelle ja asetus puolestaan määräyksen edelle niiden lainsäädännöllisistä suhteista riippumatta. Tiukinta vaatimusta on aina noudatettava.

Jätehuoltomääräykset eivät saa olla kohtuuttomia tai johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen. Määräysten on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun hyötyyn nähden ja oltava muutoinkin yleisten ympäristöoikeudellisten periaatteiden mukaisia.

5.2 Kunnan määräykset

Jätehuoltomääräyksiä vastaavia kunnallisia sääntöjä ovat ympäristönsuojelumääräykset, rakennusjärjestykset ja terveydensuojelujärjestykset. Jätehuoltomääräysten valmistelussa kunnan ympäristönsuojelumääräysten ja rakennusjärjestyksen loogisuus ja ristiriidattomuus ja valvonnan toimivaltakysymykset tulee selvittää.

Määräysten ja valvonnan päällekkäisyyksien välttämiseksi jätehuoltomääräysten valmistelua on tarpeen tehdä yhdessä ao. viranomaisten kanssa. Määräysten tulee täydentää toisiaan. Hyvä esimerkki tästä ovat jätteistä aiheutuvaa ympäristön pilaantumista koskevat ympäristönsuojelumääräykset.

Ympäristönsuojelumääräykset

Kunnilla on ympäristönsuojelulain (527/2014) 202 §:n nojalla mahdollisuus antaa ympäristönsuojelulain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä, jotka koskevat muuta kuin muun muassa ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraista, ilmoituksenvaraista tai rekisteröitävää toimintaa tai puolustusvoimien toimintaa.

Ympäristönsuojelumääräykset voivat koskea myös toimintaa, jossa syntyy jätettä, jos siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Ympäristönsuojelumääräyksiä voidaan antaa toimista, rajoituksista ja rakennelmista, joilla ehkäistään päästöjä ja niiden haitallisia vaikutuksia. Määräykset voivat koskea esimerkiksi jätevesien puhdistusvaatimuksia tai etäisyysvaatimuksia tietyn vesistön ranta-alueella, ajoneuvojen pesun rajoittamista tietyillä

alueilla ja öljyn erotuskaivojen edellyttämistä pesupaikoilla sekä muita vastaavan tapaisia toimintoja.

Ympäristönsuojelumääräyksiä voidaan antaa myös toimintojen sijoittamisen ympäristönsuojelullisista edellytyksistä asemakaava-alueen ulkopuolella. Niillä voidaan rajoittaa esimerkiksi ympäristöä pilaavien toimintojen sijoittamista pohjavesien muodostumisalueille tai vesistöjen läheisyyteen. Samoin ympäristönsuojelumääräyksillä voidaan kieltää jätevesien johtaminen maahan esimerkiksi tiheään ranta-asutuksen alueilla tai pohjavesialueilla. Kunnan ympäristönsuojelumääräykset voidaan yksilöidä ja kohdistaa alueellisesti talousjätevesien puhdistusvaatimusten osalta.

Ympäristönsuojelumääräyksiä voidaan antaa lisäksi tietojen antamisesta ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tietoja voidaan edellyttää esimerkiksi maanalaisista öljysäiliöistä ja vesikäymälöistä, joita ei ole liitetty viemäriin. Valvonnallista ilmoitusta voidaan edellyttää myös jätteen pienimuotoisesta hyödyntämisestä maarakentamisessa.

Koska roskaantumisen säädetään jätelaissa, on luonnollista sisällyttää sitä koskevat tarkentavat määräykset jätehuoltomääräyksiin. Lähtökohtana on, että jätehuoltomääräyksillä säädellään jätehuollon järjestämistä ja teknistä toteuttamista, kun taas ympäristönsuojelumääräyksiin otetaan vain sellaisia määräyksiä, joilla pyritään ehkäisemään jätteistä aiheutuva ympäristön pilaantumista. Tällöinkään määräykset eivät saa olla keskenään ristiriitaisia. Lisätietoa Kuntaliiton oppaasta ”Ympäristönsuojelumääräysten laatiminen – Opas kunnallisten ympäristönsuojelumääräysten valmistelijoille ja päättäjille”:
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2019/2021-ymparistonsuojelumaaraysten-laatiminen>.

Rakennusjärjestys

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 14 §:n mukaan rakennusjärjestyksen päätehtävänä on paikallisten määräysten antaminen lakiin sisältyvien tavoitteiden toteuttamiseksi. Määräykset voivat koskea rakennuspaikkaa, rakennuksen kokoa ja sen sijoittumista, rakennuksen sopeutumista ympäristöön, rakentamistapaa, istutuksia, aitoja ja muita rakennelmia, rakennetun ympäristön hoitoa, vesihuollon järjestämistä, suunnittelutarvealueen määrittelemistä sekä muita niihin rinnastettavia paikallisia, rakentamista koskevia seikkoja.

Rakennusjärjestyksen määräykset koskevat aina rakentamista ja rakentamisen aikaisia tarpeita. Siinä missä jätehuoltomääräykset voivat koskea jätehuollon teknisiä vaatimuksia, kuten jäteastioiden tai kuljetuskaluston laatua ja sallittuja kiinteistön jäteastioiden tyhjennysaikoja, voidaan rakennusjärjestykseen liittää määräyksiä jätehuollon järjestämisen kannalta tarpeellisten rakennelmien toteuttamisesta kiinteistöillä. Määräykset voivat koskea tarvittaessa tilojen järjestämistä, yhteystarvetta rakennuspaikalla ja ympäristöön sopeuttamista. Rakennusjärjestysmääräyksiä voidaan antaa lisäksi kompostoinnista ja sen sijoittumisesta. Kunta voi ohjata alueellisten keräyspisteiden siisteyden ja ympäristöön soveltuvuuden parantamista sekä ympäristöhaittojen välttämiseksi niiden rakentamista rakennusjärjestyksellä.

Rakennusjärjestyksellä ei voi kuitenkaan ohjata jätehuollon järjestämistä. Kunta voi halutessaan antaa määräyksiä myös rakennustyömaan jätehuoltoon liittyen. Yleisesti tällä hetkellä rakennusjärjestyksissä olevat määräykset ovat hyvin yleisluonteisia kuten esimerkiksi määräyksiä siitä, että työmaan jätehuollon tulee olla suunnitelmallista tai, että työmaa tulee olla riittävästi varusteltu jätehuollon järjestämiseksi. Kuntaliiton ohjeen rakennusjärjestyksen laadintaan voi ladata osoitteesta: <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/verkko-opaat/rakennusjarjestyksen-laatimiseen>

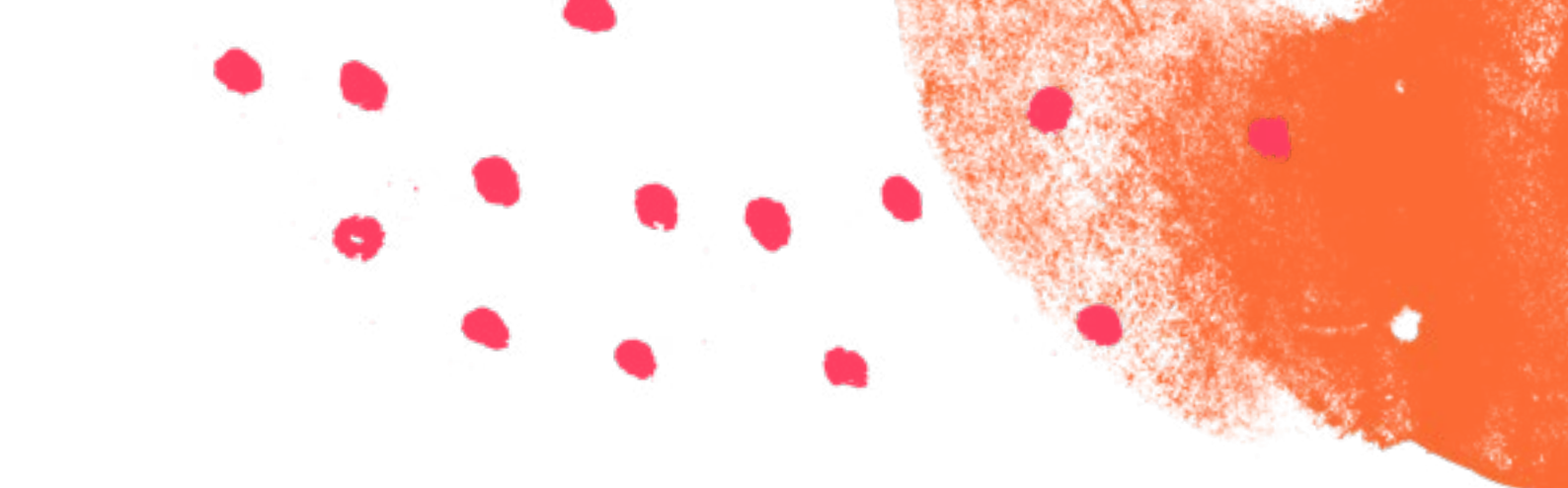
Terveydensuojelujärjestys

Terveydensuojelulain (763/1994) 51 § 3 momentin mukaan kunnan terveydensuojeluviranomainen voi antaa yleisiä määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi ja terveydellisten olojen valvomiseksi (terveydensuojelujärjestys). Terveydellisten haittojen estämiseksi voidaan terveydensuojelumääräyksissä esimerkiksi kieltää lintujen ruokkiminen erikseen määritellyillä alueilla. Samoin määräyksillä voidaan ohjata torimyyntin jätehuoltoa. Terveydensuojelumääräyksillä voidaan lisäksi antaa ohjeistusta yleisötilaisuuksien jätehuollosta, eläinten hautaamisesta ja haaskanpidosta.

5.3 Jätetaksa täydentää jätehuoltomääräyksiä

Lainsäädännön ja kunnan määräyskokoelman lisäksi jätehuoltomääräysten ja kunnan hyväksymän jätetaksan tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. Jätetaksan hyväksyminen on viranomaistehtävä ja kuuluu jätehuoltoviranomaiselle. Jätehuoltomääräykset ja jätetaksa täydentävät toisiaan. Joidenkin asioiden osalta on tarpeen tapauskohtaisesti harkita, sijoitetaanko ne jätehuoltomääräyksiin vai jätetaksaan.

6 Jätehuoltomääräysten valmistelu ja hyväksyminen

Kunnallisten jätehuoltomääräysten valmistelun ja hyväksymisen tekee jätelain 23 §:n mukaisesti kunnan nimeämä jätehuoltoviranomainen. Valmistelussa on toimittava yhteistyössä kunnallisen jätelaitoksen tai muun kunnan jätehuollosta vastaavan tahon kanssa, koska kyseinen taho yleensä vastaa jätehuollon käytännön toteuttamisesta jätehuoltomääräysten mukaisesti. Jätehuoltomääräysten laatimisprosessiin suositellaan osallistuvan kunnan jätelaitoksen lisäksi edustajia kaikista niiden soveltamisalueen kunnista.

Laatimistyössä on hyvä olla mukana jätehuoltomääräyksiä valvovia viranomaisia, eli käytännössä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisia, jotka voivat olla esimerkiksi oman kuntansa edustajia määrästyössä. Valvontaviranomaisen läsnäolo on tärkeää, jotta voidaan arvioida jätehuoltomääräysten vaikutuksia valvontatyöhön. Tarpeen mukaan valmistelutyössä konsultoidaan myös kunnan terveydensuojeluviranomaista.

Tuottajavastuukysymysten osalta neuvotellaan tarvittavissa määrin tuottajien kanssa. Myös muut yritykset, kuten jätteenkuljettajat, otetaan huomioon vastaavasti. Yksityisen sektorin toimijoille annetaan vähintään riittävän pitkä kuulemisaika.

Jätehuoltomääräykset on perusteltava hallintolain 45 §:n mukaisesti. Jätehuoltomääräysten yhteyteen suositellaan laadittavan perustelumuistio. Perustelumuistiosta voi olla apua jätehuoltomääräysten käytännön soveltamisissa. Siinä annetaan perusteita kullekin jätehuoltomääräykselle, etenkin erityisiin alueellisiin ja paikallisiin oloihin perustuville määräyksille. Apuna muistion laatimisessa voidaan käyttää soveltuvien osin tässä oppaassa annettuja, sinisiin laatikoihin sijoitettuja, ohjeita ja perusteita. Perustelumuistio on osa päätöksen valmistelutekstiä tai sen liite. Perusteluista on käytävä ilmi mitkä asiat ja selvitykset ovat vaikuttaneet määräysten antamiseen, ja perusteluissa on mainittava sovelletut säännökset. Yksittäisen määräyksen oikeusperusta rakentuu asianmukaisen perustelun varaan. Lain mukaiset perustelut ovat tärkeitä myös mahdollisen muutoksen haun kannalta, jotta päätös pysyy tuomioistuimessa. Määräysten perusteluiden yleisessä osassa voi esimerkiksi olla listaus tehdyistä ja valmistelussa hyödynnetyistä selvityksistä,

jolloin jokaisen yksittäisen perustelun kohdalla ei ole tarpeen viitata, mihin selvitykseen määräys perustuu.

Vuorovaikutus ja tiedottaminen

Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. Kokonaan uusien tai uudenlaisten jätehuoltomääräyksiensä sekä sisällöltään merkittävien jätehuoltomääräyksiensä muutoksen valmistelua voidaan pitää hallintolain 41 §:ssä tarkoitettuna asiana, joka edellyttää pykälän mukaista menettelyä. Tämä järjestetään siten, että kuntalaisille varataan mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. Käytännössä vaikuttamismahdollisuuden varaaminen jätehuoltomääräysten valmistelusta edellyttää tehokasta tiedottamista esimerkiksi yleisin tiedottein, mitä voidaan täydentää tiedotus- ja keskustelutilaisuuksilla ja lehti-ilmoituksilla. Kohdennettu tiedottaminen saattaa olla tarpeen muun muassa asukasyhdistyksille ja jätteenkuljetusyrityksille esimerkiksi lähettämällä tiedossa oleville yhdistyksille ja yrittäjille tiedote virkakirjeellä.

Jätehuoltomääräysten valmisteluvaiheen jälkeen kunnan jätehuoltoviranomaisen on ennen niiden hyväksymistä ja antamista varattava jätelain 92 §:n mukaan ELY-keskukselle, alueellisesti järjestetyn jätehuollon yhteistoimintakunnille sekä tarvittaessa muille viranomaisille tilaisuus lausunnon antamiseen. Koska jätehuolto ja siten myös kunnalliset jätehuoltomääräykset koskevat jossain muodossa kaikkia kansalaisia ja yhteisöjä, jätehuoltomääräysten luonnos tulee kuuluttaa kaikkien kommentoitavaksi ja laittaa tätä tarkoitusta varten nähtäväksi sähköisesti yleiseen tietoverkkoon. Annetut lausunnot ja mielipiteet tulee ottaa huomioon jätehuoltomääräyksistä päätettäessä.

Kun jätehuoltomääräykset on hyväksytty, tiedoksianto tehdystä päätöksestä kunnan jäsenelle tehdään kuntalain 140 §:n mukaisesti kunnan yleisessä tietoverkossa. Jätehuoltomääräykset on lisäksi toimitettava tiedoksi asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä aluehallintovirastolle.

Päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella 30 päivän sisällä tiedoksisaamisesta. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei sovelleta, vaan kyseessä on suora valitus alueelliseen hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on kunnan jäsenellä (ja asianosaisella) sekä yhteisen jätehuoltoviranomaisen päätökseen myös kaikilla jätehuoltoviranomaisessa mukana olevilla kunnilla ja niiden jäsenillä.

Jätehuoltomääräykset voivat tulla voimaan valituksesta huolimatta. Voimaantulosta on syytä ottaa määräys jätehuoltomääräyksiin tai niiden hyväksymispäätökseen. Kunnan on lisäksi tiedotettava hyväksytyistä jätehuoltomääräyksistä yleisesti, kuten kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Tämä tiedottaminen ei vaikututa valitusajan alkamiseen. Voimassa olevat määräykset on oltava pysyvästi saatavilla tietoverkossa.

OSA 2

JÄTEHUOLTOMÄÄRÄYKSET

PERUSTELUINEEN

1 Yleinen osa

1.1 Mitä jätehuoltomääräykset ovat ja miksi niitä annetaan?

Jätehuoltomääräyksiin sisällytettävän yleisen osan alussa on syytä kertoa luvun informatiivinen luonne oikeudellisten väärinkäsitysten välttämiseksi. Tämä luku antaa opastavaa tietoa, kertoo jätelainsäädännössä suoraan annetut keskeiset velvoitteet jätteen tuottajille sekä kertoo muusta lainsäädännöstä. Lisäksi kerrotaan alueellisista ja paikallisista oloista johdetut perusteet kuntavastuullisen jätehuollon järjestämistä ohjaaville kunnallisille jätehuoltomääräyksille.

Yleisen osan alussa on hyvä kertoa lyhyesti mihin jätehuoltomääräykset perustuvat ja mitkä ovat niiden tavoitteet. Kappaleen on tarkoitus olla lukijalle johdanto aihepiiriin.

Tekstissä voidaan korostaa jätehuoltomääräysten merkitystä jätehuollon toteuttamisen välineenä. Lisäksi voidaan tuoda esiin niiden velvoittavuus ja se, että ne perustuvat jätelakiin. Tarvittaessa voidaan lyhyesti tuoda esille muutokset liittyen jätehuoltomääräysten toimivaltaan.

Tämä luku [Yleinen osa] ei sellaisenaan sisällä sitovia jätehuoltomääräyksiä, vaan siinä kerrotaan muualta tulevista velvoitteista ja kuvataan muihin päätöksiin perustuvaa jätehuoltojärjestelmää. Lisäksi tässä luvussa annetaan tietoa ja neuvontaa jätehuollosta.

Jätehuoltomääräysten tavoitteena on edistää jätelain (646/2011) ja sen uudistusten toimeenpanoa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Jätehuoltomääräysten tavoitteena on estää jätteestä tai jätehuollosta aiheutuvat haitat tai vaarat terveydelle tai ympäristölle sekä edistää etusijajärjestyksen noudattamista. Jätehuoltomääräykset antaa [kunta/jätehuoltoviranomainen].

Jätehuoltomääräyksillä on tärkeä asema jätehuollon käytännön toimeenpanossa kunnassa. Jätehuoltomääräyksissä muodostetaan normi siitä, miten kiinteistöillä tulee toimia ja miten jätteet kuljetetaan. Määräykset koskevat esimerkiksi jätteiden lajittelua, keräämistä, kuljettamista sekä roskaantumisen ehkäisemistä.

Jätehuoltomääräykset ovat lainsäädäntöä, kuten jätelakia ja jäteasetusta, tarkentavia määräyksiä. Ne ovat nimensä mukaan velvoittavia, eivät suosituksia. Jätehuoltomääräykset koskevat kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Siten kaikkien kuntalaisten, asumiseen ja kunnan julkiseen hallinto- ja palvelutoimintaan tarkoitettujen kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden sekä soveltuvilta osin myös muiden toimijoiden on noudatettava jätehuoltomääräyksiä.

Kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolisten toimintojen jätteiden osalta jätehuoltomääräyksiä sovelletaan silloin, jos jäte kerätään ja käsitellään kunnan jätehuoltojärjestelmässä kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden nojalla. Lisäksi tietyt jätehuoltomääräyksissä säädetty jätehuollon käytännön järjestelyitä ja teknisiä vaatimuksia koskevat määräykset koskevat myös kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolisia toimijoita.

Riippumatta siitä, koskevatko jätehuoltomääräykset jätteen haltijaa, jätelain mukaan jätehuolto on järjestettävä aina asianmukaisesti sekä kuljetettava ja käsiteltävä jätteet hallitusti. Lisäksi jätteitä tulee lajitella kerätä erikseen tarvittavissa määrin (Jätelaki 13 ja 15 § ja jäteasetus 4 luku).

1.2 Etusijajärjestys

Jätelaissa on määritelty käsite etusijajärjestys, jota tulee noudattaa kaikissa toiminnoissa. Etusijajärjestys koskee sitovana ammattimaista toimintaa, muussa toiminnassa sitä on sovellettava mahdollisuuksien mukaan. Yleisessä osassa on hyvä tuoda esille etusijajärjestyksen periaatteet ja tavoitteet. Samalla voidaan antaa etusijajärjestyksen noudattamisen edistämistä jokin konkreettinen esimerkki.

Kaikkien toimijoiden ja jätteen tuottajien, myös kotitalouksien, on kaikissa toimituksissaan pyrittävä ensisijaisesti vähentämään muodostuvan jätteen määrää ja sen haitallisuutta. Toissijaisesti jäte on valmistettava uudelleen käyttöä varten tai se on kierrätettävä. Kun kierrättäminen ei ole mahdollista, jäte on pyrittävä hyödyntämään esimerkiksi energiana. Viimeisenä vaihtoehtona on jätteen loppukäsittely eli käytännössä sijoittaminen kaatopaikalle.

Kunnan tai kunnan jätehuoltolaitoksen on jätehuoltopalveluita järjestäessään velvollisuus noudattaa etusijajärjestystä siten, että saavutetaan kokonaisuutta arvioiden jätelain tarkoituksen kannalta paras lopputulos. Erilaisten jätehuoltoa koskevien vaihtoehtojen, kuten käsittelyjärjestelmien, vertailu elinkaaritarkastelun avulla on tärkeää, jota etusijajärjestyksen toteutumisen hyödyt voidaan saavuttaa. Elinkaaritarkastelussa otetaan huomioon terveys- ja ympäristönäkökulmat sekä tekniset ja taloudelliset edellytykset.

Etusijajärjestyksen toteutumista kunnallisessa jätehuollossa edistetään esimerkiksi lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteilla erilaatuisille jätteille. Erilliskeräysvelvoitteiden minimitaso on määritelty vuonna 2021 tiukentuneessa jäteasetuksessa. Jätehuoltomääräyksillä erilliskeräysvelvoitetta voidaan joko laajentaa jopa asetuksen vaatimuksia kattavammaksi tai perustellusta syystä supistaa. Supistaminen edellyttää, että elinkaaritarkastelun tai muun

paikallisia kuljetusolosuhteita koskevan selvityksen perusteella jokin jätelain 15 §:n 2 momentissa säädetyistä erilliskeräyksestä poikkeamisen edellytyksistä täyttyy ja asetusta suppeamman velvoitteen voidaan näin ollen todeta tuottavan paremman lopputuloksen erilliskeräyksen kokonaisvaikutuksia arvioidessa. Myös asetuksen vaatimusten laajentaminen tulee perustua asianmukaiseen valmisteluun ja paikallisten kuljetusolosuhteiden selvittämiseen.

1.3 Kunnan järjestämä yhdyskuntajätehuolto

Tämän otsikon alla kerrotaan esimerkiksi jätelain 32 §:n mukaisesta kunnan velvollisuudesta järjestää jätehuolto ja mitä sillä tarkoitetaan sekä jätelain 35 §:n ja 36 §:n mukaisesta kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä, jätteen haltijan velvollisuudesta järjestää vastaanottopaikka jätteille ja velvollisuudesta noudattaa jätehuoltomääräyksiä.

Lisäksi voidaan kertoa alueella mahdollisesti sovellettavasta jätelain 37 §:n mukaisesta kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteen kuljetuksessa kiinteistönhaltija itse kilpailuttaa ja tilaa markkinoilta kuljetuksen jätteelleen. Jätelain 37 §:n nojalla sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittäinen jätteenkuljetus ja saostus- ja umpisäiliölietteen kiinteistöittäinen kuljetus voidaan kunnan jätehuoltoviranomaisen päätöksellä järjestää kunnassa tai sen osassa kiinteistönhaltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Edellytyksenä päätökselle on yksityisten kuljetuspalvelujen saatavuus kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen tulisi edistää myös jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukea jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi näin järjestetyn kuljetuksen vaikutukset tulisi voida arvioida kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Jätelain 36 §:n mukaan ja 37 §:ään tehdyn rajauksen (15.7.2021/714) vuoksi biojätteen ja pakkausjätteen sekä muun pienikokoisen metallijätteen ja mahdollisen muun pakkausjätteen kanssa samaa materiaalia olevan jätteen kiinteistöittäisessä keräyksessä tulee siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen kunnassa, joissa erilliskeräytyjen jätteiden kuljetus on tähän saakka järjestetty kiinteistönhaltijan järjestämänä kuljetuksena. Biojätteen kuljetuksissa tulee siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen aikavälillä 19.7.2023 - 19.7.2024. Muiden kierrätyskelpoisten jätteiden, kuten pakkausjätteiden kuljetuksissa vastaava kunnan järjestämä kuljetus on aloitettava jätelain mukaan aikaisintaan ja viimeistään 1.7.2023. Mikäli koko alueella sovelletaan kaikkiin jätelajeihin kunnan järjestämää jätteenkuljetusta, ei ole välttämättä tarpeen kertoa muista vaihtoehtoista sekaannusten välttämiseksi.

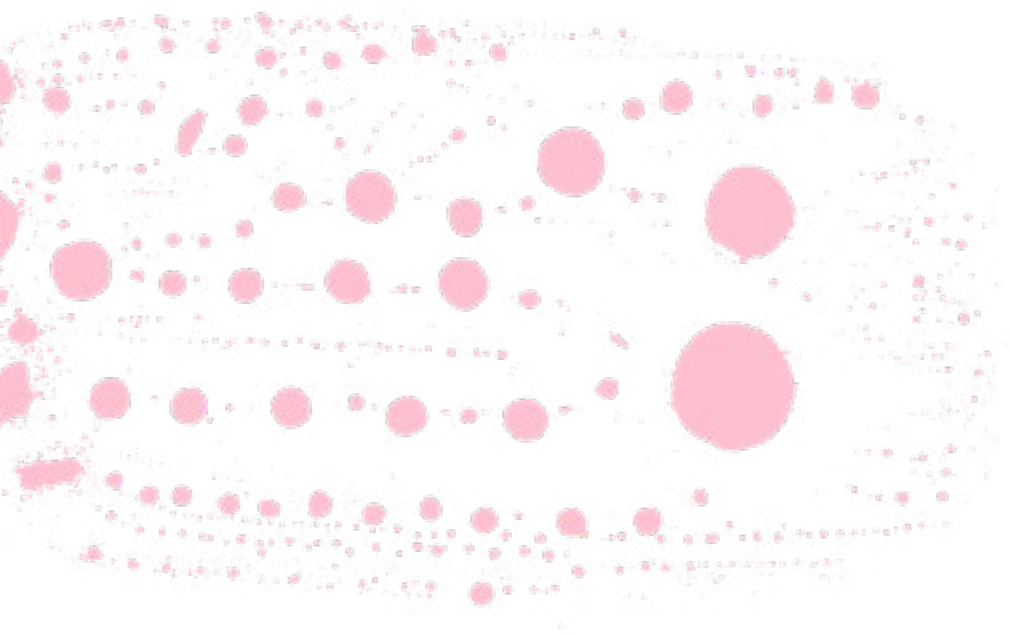
Alla on esitetty eri järjestelmiin soveltuvia vaihtoehtoja, joista voidaan valita jätehuoltomääräysten soveltamisalueen tilannetta vastaavat kohdat. Kuljetusjärjestelmän yhteydessä korostetaan jätteenkuljetusyritysten ja jätteenhaltijoiden velvol-

lisuutta kuljettaa kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluva jäte kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen osoittamaan paikkaan.

Mikäli kunta on antanut jätehuollon operatiivisen järjestämisvelvollisuuden jätelaitokselle, on järkevää, että jätelaitos osoittaa jätteille konkreettiset vastaanotto-paikat. Vastaanottopaikat voivat muuttua käytännössä nopeassakin aikataulussa ja siksi on järkevää, että viranomainen määrää kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat jätteet toimitettavaksi suoraan kunnallisen jätelaitoksen osoittamiin käsittelypaikkoihin.

Yleisessä osassa voidaan kertoa lyhyesti myös jätteiden käsittelystä jätehuoltomääräysten soveltamisalueella. Tämä voi olla tarpeen tilanteissa, joissa käsittelymenetelmä on muuttunut ja aiheuttaa muutoksia jätehuoltomääräysten sisältöön esimerkiksi lajitteluvälvoitteiden suhteen.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätelain nojalla yhdyskuntajätteet, jotka syntyvät asumisessa sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa. Kunnalla on velvollisuus järjestää näiden toimintojen jätehuolto. Kunnan vastuulla on siis järjestää tällaisten jätteiden keräys, kuljetus ja käsittely. Jätteen saa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai jätteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun. Peruseriaatteena on, että jätteenkuljetus kiinteistöltä tapahtuu kiinteistön haltijan järjestämästä keräyspaikasta, johon sijoitetaan erilliskeräystä varten tarpeelliset jäteastiat.

Näiden jätehuoltomääräysten soveltamisalueella on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus, mikä tarkoittaa sitä, että [kunta/kunnallinen jätelaitos] kilpailuttaa ja tilaa kiinteistölle jätteenkuljetuksen kaikille kiinteistöiltä kerättäville jätejakeille.

Näiden jätehuoltomääräysten soveltamisalueella [kunta/kunnallinen jätelaitos] kilpailuttaa ja tilaa jätteenkuljetuksen kiinteistöiltä erilliskerättäville pakkausjätteille ja pienmetallille ja mahdolliselle muulle pakkausjätteen kanssa samaa materiaalia olevalle jätteelle [1.7.2023 alkaen] ja biojätteelle [19.7.2023 alkaen ja 19.7.2024 mennessä].

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on käytössä [sekalaisen yhdyskuntajätteen] [ja saostus- ja umpisäiliölietteen] kuljetuksissa. Kiinteistön haltija vastaa näiden jätteiden jätteenkuljetuksen tilaamisesta kiinteistölle.

Näiden jätehuoltomääräysten soveltamisalueen [Alueilla a ja b] on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus kaikille kiinteistöiltä kerättäville jätejakeille.

[Alueilla c ja d-kunta/kunnallinen jätelaitos] kilpailuttaa ja tilaa kiinteistölle jätteenkuljetuksen kiinteistöiltä erilliskerättäville pakkausjätteille ja pienmetallille ja mahdolliselle muulle pakkausjätteen kanssa samaa materiaalia olevalle jätteelle [1.7.2023 alkaen] ja biojätteelle [19.7.2023 alkaen ja 19.7.2024 mennessä].

[Alueilla c ja d sekalaisen yhdyskuntajätteen / ja saostus- ja umpisäiliölietteen] kuljetuksissa on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Kiinteistön haltija vastaa näiden jätteiden jätteenkuljetuksen tilaamisesta kiinteistölle.

Jäte kuljetetaan [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan paikkaan, jonka jälkeen se siirretään käsittelyyn. Pakkausjätteet kuljetetaan [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan paikkaan, jonka [kunta/kunnallinen jätelaitos] on sopinut pakkausten tuottajayhteisön kanssa. Muut tuottajavastuunalaiset jätteet, kuten keräyspaperi, toimitetaan tuottajien osoittamiin paikkoihin.

Sekalainen yhdyskuntajäte toimitetaan energiana hyödynnettäväksi [X:n hyötyvoimalaan].

1.4 Jätehuollon viranomaistehtävät, valvonta ja käytännön toteuttaminen

Yleisessä osassa on hyvä tuoda esille myös jätehuollon käytännön toteuttamiseen, järjestämiseen ja viranomaistoimintaan liittyviä asioita. Tekstissä tuodaan esille

viranomaistehtäviä hoitava jätehuoltoviranomainen, jätehuoltomääräysten noudattamista valvova viranomainen sekä jätehuollon käytännön toteuttaja. Samalla voidaan kirjata näiden tahojen tärkeimpiä tehtäviä. Jätehuoltomääräyksistä poikkeamispäätökset -kohta on oppaassa hakasuluissa jätehuoltoviranomaisen tehtävissä, sillä tehtävä riippuu siitä, onko poikkeamistoimivalta määräyksissä annettu jätehuoltoviranomaiselle.

Alueellisesta jätehuoltoviranomaisesta määrätään jätelain 23 §:ssä seuraavasti: ”Jos kunta on siirtänyt 43 §:n mukaisesti kunnan jätehuollon järjestämiseen liittyvän palvelutehtävän hoidettavaksi kuntien omistamassa yhtiössä, kunnan jätehuoltoviranomaisena toimii yhteistoiminta-alueen kuntien yhteinen toimielin tai näiden perustama kuntayhtymä siten kuin kuntalaissa säädetään.” Yhteistoiminta-alueella voi näin ollen olla vain yksi jätehuoltoviranomainen, joka on yhteinen kaikille yhteistoiminta-alueen kunnille. Valvontaviranomaisena yhteistoiminta-alueella sen sijaan voi toimia useita eri viranomaisia. Kuntakohtaisissa kysymyksissä jätehuoltomääräyksiin liittyvästä valvonnasta vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Alueelliset Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukset voivat toimia tehokkaammin valvonnassa, joka koskee usean kunnan aluetta.

Kunnallinen jätelaitos huolehtii sille jätelain 43 §:n nojalla siirrettyjen kunnan jätehuollon palvelutehtävien toteutuksesta. Operatiiviset tehtävät, jotka kunnan on mahdollista siirtää jätelaitokselle, on yksilöity jätelaissa. Jätelaitosta koskevat monet viranomaisiakin velvoittavat säännökset sen hoitaessa kunnan jätehuollon tehtäviä, mm. laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, hallinto- ja kielilaki.

Näiden jätehuoltomääräysten soveltamisalueella jätelain 23 §:n mukaisena jätehuoltoviranomaisena toimii [jätelautakunta X/tekninen lautakunta Y]. Jätehuoltoviranomaisen tehtäviin kuuluvat:

- Kunnallisista jätehuoltomääräyksistä päättäminen
- [Jätehuoltomääräyksistä poikkeamisista päättäminen]
- Jätetaksasta päättäminen
- Jättemaksujen maksuunpanopäätökset ja maksamattomien jättemaksujen perintä ja ulosottoon siirtäminen
- Jätteenkuljetusjärjestelmäpäätökset
- Jätteenkuljetuksen seuranta ja rekisterin ylläpito jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä
- Yhdyskuntajätehuollosta poikkeamispäätökset

Jätehuoltomääräysten noudattamista valvovat [kunnan ympäristönsuojeluviranomainen] sekä [alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus]. Valvontaviranomaisen tehtäviä ovat:

- Valvoa jätelain noudattamista
- Antaa tarvittaessa erityisiä valvontamääräyksiä laiminlyöntien ja rikkomusten oikaisemiseksi

- Liittää valvontamääräykseen tehoste kuten uhkasakko tehdä päätökset valvonta-asioissa
- Käsitellä sille kuuluvat ilmoitus- ja lupa-asiat sekä valvoa päätösten noudattamista

Jätehuollon käytännön toteuttamiseen liittyvät tehtävät, kuten jätteiden käsittelyn järjestäminen, on annettu [kunnalliselle jätelaitokselle X]. Jätelaitoksen tehtävinä ovat:

- Kierrätyskelpoisen jätteen ja sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittäinen ja alueellinen keräys
- Jätteenkuljetusten kilpailuttaminen kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa
- Vaarallisten jätteiden vastaanotto
- Käsittelyn järjestäminen: käsittelypaikkojen rakentaminen ja ylläpito sekä käsittelypalveluiden hankkiminen
- Jäteneuvonta ja tiedotus
- Jättemaksujen laskutus

1.5 Jätteiden keräys

Jätteiden keräyksen järjestämisestä määrätään jätelain 40 ja 41 §:ssä sekä jäteasetuksen 10 §:ssä. Lainsäädännössä annetaan melko tarkat vaatimukset vastaanottopaikan (eli keräyspaikan) järjestämiseen kiinteistöllä, jäteastioiden sijoittamiseen sekä muihin käytännön järjestelyihin. Siten suuri osa keräykseen liittyvistä asioista voidaan sisällyttää yleiseen osaan, koska niistä ei ole tarpeen määrätä enää erikseen. Asiat on kuitenkin hyvä tuoda esille, sillä muutoin ne voivat jäädä huomiotta.

Yleisessä osassa on hyvä kertoa jätteiden kiinteistökohtaiseen ja alueelliseen vastaanottoon liittyvät lainsäädännön vaatimukset. Jätteiden erilliskeräysvelvollisuudesta ja jätteiden kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä määrätään jätelain 15 §:ssä ja jäteasetuksen 17–22 §:ssä, joihin tässä esimerkkitekstissä viitataan.

Jätteiden lakisääteisestä erilliskeräysvelvollisuudesta voidaan poiketa paikallisilla jätehuoltomääräyksillä, jos jätelain 15 §:ssä luetellut edellytykset täyttyvät. Edellytyksiä poikkeamiselle ovat, 1) ettei erilaisten jätteiden yhteiskeräys heikennä niiden laatua eikä vähennä mahdollisuuksia valmistella ne uudelleenkäyttöön, kierrättää tai hyödyntää ne muulla tavoin etusijajärjestyksen mukaisesti; 2) erilliskeräys ei johda parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen, kun otetaan huomioon kokonaisvaikutukset ympäristöön; 3) erilliskeräys ei ole teknisesti toteutettavissa hyvien käytäntöjen mukaisesti; 4) erilliskeräyksen kustannukset olisivat kohtuuttomia huomioiden erilliskerätyn jätteen elinkaaren kustannustehokkuus ja vaikutukset ympäristöön ja terveyteen. Poikkeamisperusteet koskevat erilliskeräyksestä poikkeamista ja jos erilliskeräyksestä on säädetty asetustasolla, poikkeamisperusteen on oltava olemassa, jos jätehuoltomääräyksessä erilliskeräystä supistetaan verrattuna asetukseen. Asetuksen mukaisen erilliskeräyksen laajentamista jätehuoltomääräyksellä ei perustella jätelain 15 §:n poikkeamisedellytyksillä, vaan etusijajärjestyksen toteuttamisella. Etusijajärjestyksen toteuttamisen vuoksi eril-

liskeräyksen laajentaminen voi olla myös kunnan velvollisuus olosuhteissa, joissa lain vähimmäistason noudattaminen ei johda parhaaseen lopputulokseen.

Mikäli jätehuoltomääräysten soveltamisalueella on päätetty poiketa erilliskeräysvelvollisuudesta, tässä kohdassa voidaan kertoa päätöksen perusteet ja sen voimassaolo. Poikkeaminen lainsäädännön tasosta suppeampaan suuntaan voidaan tehdä korkeintaan viiden vuoden määräajalle. Tämän jälkeen poikkeusperusteen olemassaolosta on tehtävä uusi arvio.

Erikseen lajiteltujen kierrätyskelpoisten jätteiden vastaanottopaikoista on hyvä kertoa yleisessä osassa. Esimerkiksi Suomen Kiertovoima ry:n ylläpitämä verkko-palvelu kierratys.info sisältää tietoa kierrätyskelpoisten jätteiden vastaanottopaikoista sekä helpon hakutoiminnon.

Jäteasetuksen 10 §:ssä on tarkat ohjeet jäteastioiden sijoittamisesta, käyttämisestä sekä merkitsemisestä. Jäteasetuksen määräysten lisäksi tulee ottaa huomioon kunnan rakennusjärjestyksessä annetut määräykset jäteastioiden sijoittamiseen liittyen ja on oltava tietoinen paloturvallisuuskäytännöistä esimerkiksi vakuutus-tien suhteen. Tulipalotilanteessa vakuutuskorvaukset voivat jäädä saamatta, jos palo alkaa väärin sijoitetuista jäteastioista. Suomen Pelastusalan keskusjärjestö suosittelee yksittäisten alle 660 litran jäteastioiden vaakasuuntaiseksi turvaetäisyydeksi rakennuksen räystäslinjasta 4 m, useamman astian rivistöjen turvaetäisyydeksi 6 m ja jätekatosten sekä avolavojen turvaetäisyydeksi 8 m. Tarvittaessa pelastusviranomainen voi ohjata jäteastioiden sijoittamista.

Jäteasetuksessa ei määrätä jäteastioiden merkitsemisestä tunnusvärein. Mikäli tunnusvärit halutaan antaa suosituksena, sisällytetään ne tähän yleiseen osaan. Mikäli taas ne halutaan antaa velvoittavina, sisällytetään ne määräysosaan.

Jäteastioiden merkitsemiseen on mahdollisesti lähivuosina tulossa laajempia muutoksia. Euroopan komissio suunnittelee jätehuoltojärjestelmien harmonisointia koko Euroopassa. Harmonisoinnin osana olisivat jäteastiamerkinnät. Pohjoismaissa tällä hetkellä laajassa käytössä olevaa piktogrammijärjestelmää on esitetty keinoiksi harmonisoida astiamerkintöjä myös muualla Euroopassa. Piktogrammijärjestelmä tarkoittaa pakkauksissa ja jäteastioissa toistuvaa yhtenäistä väri, symboli ja termi -merkintöjä, joiden tarkoituksena on helpottaa ja yksinkertaistaa asukkaiden jätteiden lajittelua. Suomessa piktogrammijärjestelmää kehittää Suomen Kiertovoima KIVO ry yhdessä sidosryhmien kanssa. Piktogrammijärjestelmän tullessa mahdollisesti käyttöön, se on syytä huomioida myös jätehuoltomääräysten astiamerkintöjä koskevissa määräyksissä. Tietoa järjestelmän kehittämisestä saa KIVO ry:n sivuilta kivo.fi.

Kiinteistön haltijan on jätelain mukaan järjestettävä kiinteistölle keräyspaikka jätteiden keräämistä varten. Keräyspaikalle sijoitetaan tarvittavat jäteastiat. Lähtökohtaisesti jäteastioiden sijoituspaikka on kiinteistökohtainen. Kiinteistöt voivat sopia myös yhteisen

keräyspaikan käyttämisestä. Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet on jätelain mukaan luovutettava kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään. Näissä jätehuoltomääräyksissä määrätään, milloin ja miten jätelaji on luovutettava kunnan jätehuoltojärjestelmään.

Kaikilla kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen piirissä olevilla kiinteistöillä tulee olla käytössään sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastia.

Kierrätettävän jätteen kiinteistöittäisistä erilliskeräysvelvoitteista määrätään jätelain muutoksessa (15.7.2021/714) ja Valtioneuvoston asetuksessa jätteistä 978/2021. Lainsäädännön muutokset toivat kunnalle velvoitteen järjestää kaikissa taajamissa, vähintään viiden huoneiston kiinteistöiltä biojätteen erilliskeräys 1.7.2022 alkaen sekä pakkausjätteen ja muun pienikokoisen metallin ja muovijätteen erilliskeräys 1.7.2023 alkaen. Asetuksen mukaan biojätteen erilliskeräyksen tulee laajeta yli 10 000 asukkaan taajamissa kaikille kiinteistöille viimeistään 19.7.2024 mennessä. Käytännön syistä erilliskeräyksen aloitusta voidaan joutua hieman porrastamaan, jolloin kaikilla alueen kiinteistöillä keräys ei ala samanaikaisesti.

Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätteille jäteasetuksen mukaiset kiinteistökohtaiset lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet tulevat voimaan biojätteen osalta 1.7.2022 ja muun kierrätettävän jätteen osalta 1.7.2023. Velvoitteet perustuvat jätteiden painon mukaiseen kertymiseen yhden viikon aikana.

Biojätteen voi erilliskeräyksen sijaan kompostoida kiinteistöllä jäteasetuksen 12 §:n [\[sekä näiden jätehuoltomääräysten\]](#) mukaisesti.

[\[Jätelain ja asetuksen mukaisesti taajamissa alle viiden huoneiston asuintalojen / Näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti alle x huoneiston asuintalojen\]](#) ja taajaman ulkopuolisten asuntojen kierrätyskelpoiset jätelajit lajitellaan erikseen ja toimitetaan tuottajan tai [\[kunnan/kunnallisen jätelaitoksen\]](#) järjestämään kierrätyskelpoisten jätteiden keräyspisteeseen. Listaa yleisistä kierrätyskelpoisten jätteiden vastaanottoaikoista pidetään yllä osoitteessa [kierratys.info](#).

Jäteasetuksessa (10 §) annetaan määräyksiä jäteastioiden sijoittamiseen, käyttämiseen ja merkitsemiseen liittyen. Jäteastioiden sijoittamisesta päätettäessä on otettava huomioon rakentamismääräyskokoelma, kunnan rakennusjärjestys sekä paloturvallisuusnäkökohdat.

Kiinteistön keräyspaikkaan eli jäteastioiden sijoituspaikkaan tulee olla esteetön pääsy. Jäte tulee aina olla kuormattavissa turvallisesti eikä jäteastioiden käytöstä tai tyhjentämisestä saa aiheutua loukkaantumisen vaaraa tyhjentäjälle tai astian käyttäjälle. Keräyspaikassa tulee olla riittävä määrä jäteastioita, kuten kannellisia säiliöitä tai syväkeräyssäiliöitä, ja niiden tulee soveltua niihin kerättävälle jätelajille. Jäteastia pitää olla aina suljettavissa, eikä sen käytöstä saa aiheutua ympäristön likaantumista, roskaantumista tai hygieenistä haittaa. Jäteastiat on puhdistettava säännöllisesti ja toisaalta on huolehdittava, ettei jätteiden sijoittaminen niihin riko tai tarpeettomasti likaa astiaa.

Jäteastioihin merkitään selkeästi tiedot siihen kerättävästä jätelajista sekä sen tyhjentämisestä vastaavan tahon (kunnan jätelaitoksen tai kuljettajan) yhteystiedot.

[Kiinteistökohtaisissa jäteastioissa suositellaan käytettävän kunkin jätelajin tunnusväriä joko astian värinä tai jätelajia osoittavassa tarrassa. Jätelajien tunnusvärit ovat tällä hetkellä seuraavat:

Harmaa: sekalainen yhdyskuntajäte
Ruskea: biojäte
Vihreä: paperi
Sininen: kartonki
Musta: metalli
Valkoinen: lasi
Punainen: vaarallinen jäte
Oranssi: energijäte
Keltainen: muovi tai muu hyödyntämiskelpoinen jäte]

1.6 Jätteiden kuljetus

Jätelain mukaan lähtökohtaisesti kunta kilpailuttaa ja tilaa kiinteistöille jätteenkuljetuksen. Jätehuoltoviranomainen voi kuitenkin päättää, että sekalaisen yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukset tietyillä alueilla kilpailuttaa ja tilaa kiinteistön haltija. On hyvä tuoda esille vaatimukset valittavan kuljettajan suhteen eli käytännössä edellytys, että jätteenkuljetus voidaan tilata vain sellaiselta kuljettajalta, joka on hyväksytty jätelain mukaisesti jätehuoltorekisteriin. Kuljetuksen tilaaja vastaa siitä, että tilattu kuljettaja kuuluu jätehuoltorekisteriin. Tilaajalla on oikeus saada kuljettajalta ote jätehuoltorekisteristä.

Kuljettajan jätelain 39 §:n mukaista velvollisuutta toimittaa jätehuoltoviranomaiselle tiedot kiinteistöittaisista jätteenkuljetuksista ei ole tarpeen tuoda tässä osassa esille, mutta siitä voidaan määrätä varsinaisissa määräyksissä.

Jätteiden kuljettamiseen liittyy myös velvoite siirtoasiakirjan laatimiseen, kun kuljetetaan tiettyjä jätelaissa erikseen määriteltyjä jätelajeja. Asia voidaan todeta tässä luvussa.

[Erilliskerättävät] yhdyskuntajätteet kuljetetaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa, jossa [kunta/kunnallinen jätelaitos] huolehtii jätteenkuljetuspalveluiden kilpailuttamisesta alueittain [1.7.2023 alkaen]. [Tähän saakka erilliskerättävät yhdyskuntajätteet kuljetetaan alueilla a ja b kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa, jossa kiinteistön haltija huolehtii jätteenkuljettajan valitsemisesta ja kilpailuttamisesta.]

[Tarkemman tiedon kullakin alueella käytettävistä jätteenkuljetusjärjestelmistä ja niihin liittyvistä siirtymäajoista saa [jätehuoltoviranomaiselta/kunnalta/kunnalliselta jätelaitokselta].]

Vain jätehuoltorekisteriin hyväksytty kuljettaja voi toimia jätteenkuljettajana. Kuljettajan on pyynnöstä esitettävä jätteenkuljetuksen tilaajalle voimassa ole ote jätehuoltorekisteristä.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunta vastaa tilaajana siitä, että jätteenkuljettaja kuuluu jätehuoltorekisteriin.

Kiinteistön haltijan järjestämässä [sekalaisen yhdyskuntajätteen /ja saostus- ja umpisäiliölietteen] jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltijan on varmistettava, että jätteenkuljettaja kuuluu jätehuoltorekisteriin.

Muun muassa vaarallista jätettä, kiinteistökohtaisissa jätevesien käsittelyjärjestelmissä syntyvää lietettä, rakennus- ja purkujätettä tai pilaantuneita maa-aineita kuljettaessa on laadittava siirtoasiakirja. Siirtoasiakirjan on oltava mukana jätteenkuljetuksen aikana ja se luovutetaan jätteen vastaanottajalle. Jätteen kuljettaja vastaa siirtoasiakirjan laatimisesta, jos jäte noudetaan kotitaloudesta. Muussa tapauksessa siirtoasiakirjan laatiminen on jätteen haltijan vastuulla. Sisältövaatimukset siirtoasiakirjalle annetaan jäteasetuksen 40 §:ssä.

Siirtoasiakirjaa ei vaadita siinä tapauksessa, että asuinkiinteistön haltija tai pienimuotoista urakkaa tekevä omatoimirakentaja kuljettaa kotitalouden rakennus- ja purkujätteitä omatoimisesti vastaanottoaikkaan näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti.

1.7 Asumisessa syntyvät ja muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätevesilietteet

Tässä luvussa korostetaan asumisessa syntyvien lietteiden kuulumista kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Lisäksi voidaan tuoda esille, että viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden jätevesien käsittelystä määrätään ympäristönsuojelulaissa (27.6.2014/527) sekä sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017) (myöhemmin haja-asutuksen jätevesiasetus), mutta käsittelyjärjestelmissä syntyvien lietteiden sekä umpisäiliöiden jätevesien kuljettamisesta ja käsittelystä säädetään jätelaissa.

Jätelaissa käytettyä termiä saostus- ja umpisäiliölietteet on käytetty esimerkinomaisena tarkentavana terminä kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia jätteitä määriteltäessä. Jätelain sanamuoto ei ole poissulkeva. Kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kuuluvat kaikki asumisen jätevedenkäsittelyssä syntyvät lietteet, kun käsittelyjärjestelmä on asukkaiden tai heidän yhteenliittymänsä omistuksessa. Tässä oppaassa käytetään edellä mainituista lietteistä termiä asumisessa syntyvät lietteet.

Haja-asutuksen jätevesiasetuksen 7 §:ssä määrätään, että kiinteistökohtaisella jätevesijärjestelmällä on oltava ajantasaiset käyttö- ja huolto-ohjeet.

Koska lakitasolla ei ole annettu määräyksiä saostussäiliöiden ja pienpuhdistamoiden lietesäiliöiden tyhjentämiselle tai umpisäiliöiden täyttymisen seurannalle, on jätehuoltomääräyksissä erityisen tärkeää huomioida nämä. Yleisesti saostussäiliöiden ja pienpuhdistamoiden lietesäiliöiden vähimmäistyhjennysväli on ollut yksi vuosi. Tämä on perustunut mm. aiemman haja-asutuksen jätevesiasetuksen (209/11) sisältämiin käyttö- ja huolto-ohjeisiin sekä tutkimuksiin ja selvityksiin kiinteistökohtaisten puhdistamoiden tehokkuudesta. Jos jätevesissä ei ole mukana wc-vesiä tai kyse on vain osan vuotta käytössä olevasta vapaa-ajan kiinteistöstä, on vähimmäistyhjennysväli usein määrätty harvemmaksi (2–3 vuotta). Markkinoilla on myös pienpuhdistamoita, joihin kertyvä liete on laitevalmistajan mukaan tarkoitettu poistaa tietyssä täyttöasteessa.

Asumisessa syntyvillä lietteillä tarkoitetaan saostussäiliöihin ja erilaisten kiinteistökohtaisten pienpuhdistamoiden lietetiloihin kertyviä lietteitä sekä umpisäiliöihin kerättäviä jätevesiä niiden määrästä ja ominaisuuksista riippumatta.

Kuten asumisessa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvät lietteet, myös kunnan hallinto- ja palvelutoiminnoissa syntyvät lietteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Elinkeinotoiminnan, kunnan sosiaali- ja terveystalouden, seurakuntien tai valtion toiminnot eivät sen sijaan kuulu nykyisen jätelain mukaan kunnan jätehuoltovastuulle myöskään saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta.

Kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien saostussäiliöiden säännöllinen tyhjennys on tärkeää järjestelmien toimivuuden ja puhdistustehon kannalta. Lietteiden poisto kerran vuodessa estää järjestelmän tukkiutumisen ja kertyneen lietteen huuhtoutumisen ympäristöön. Tyhjennysväleissä voidaan huomioida kiinteistön vähäinen käyttö, jolloin tyhjennysväli voi olla vakituista asumista pidempi. Umpisäiliöiden tyhjennys on tarkoituksenmukaista suorittaa vasta säiliön täytyessä. Vuosikautia tyhjentämättä olleissa umpisäiliöissä liete saattaa kuitenkin sakkaantua pohjalle niin tiiviiksi, että säiliön tyhjentäminen on vaikeaa. Umpisäiliön ehjyyttä on myös seurattava. Näistä syistä myös umpisäiliöille voidaan määrätä vähimmäistyhjennysväli. Saostus- ja umpisäiliöille ei ole nykyään laissa tai asetuksissa määräyksiä, joten paikalliset jätehuoltomääräykset lietetyhjennyksistä ovat olennaisia.

1.8 Kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolella olevien toimintojen jätehuolto

Jätehuoltomääräykset eivät pääosin koske elinkeinotoimintaa, eikä muiden julkisten toimijoiden kuin kuntien yhdyskuntajätehuoltoa, ellei kyse ole asumisesta tai asumispalvelutoiminnasta.

Jätehuoltomääräysten piiriin kuuluvan elinkeinotoiminnan osalta tulee erottaa kaksi erillistä toisistaan poikkeavaa tapausta: ne toiminnan harjoittajat, joiden

tuottamat jätteet kerätään yhdessä muiden kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden kanssa (jätelain 32 §, 1 momentin 4 kohta), sekä ne toiminnan harjoittajat, jotka pyytävät ja joilla on oikeus saada kunnalliselta toimijalta jätehuollon palveluita kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella (jätelain 33 §).

Kun em. toiminnanharjoittajan jätteet kerätään yhdessä muiden kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden kanssa, koskevat toiminnanharjoittajaa kaikki näissä jätehuoltomääräyksissä annetut määräykset. Mikäli toiminnanharjoittajan jäte käsitellään kunnallisessa jätehuoltojärjestelmässä kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella, jätehuoltomääräykset koskevat toimijaa niiltä osin kuin kunnan tai jätehuoltoviranomaisen sekä toiminnanharjoittajan välisessä sopimuksessa on sovittu. Käytännössä sopimuksessa on järkevää velvoittaa toiminnanharjoittajaa noudattamaan jätehuoltomääräyksiä niiltä osin kuin ne liittyvät toiminnanharjoittajan tarvitsemiin palveluihin. Näin voidaan varmistaa, että kunnan jätehuoltojärjestelmä toimii kuten on suunniteltu.

Elinkeinotoiminnasta, sosiaali- ja terveyspalveluista, seurakuntien ja valtion toiminnoista ja muista kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolelle jäävistä toiminnoista ei määrätä kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä kattavasti. Jätehuoltomääräykset koskevat näitä toimintoja siltä osin kuin niissä määrätään jätehuollon teknisistä vaatimuksista, kuten jäteastoiden sijoittamisesta sekä ajankohdista, jolloin jäteastioita voi arkisin ja viikonloppuisin tyhjentää.

Mikäli toiminnanharjoittajan tiloissa syntyvä jäte kerätään yhdessä muun kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan jätteen kanssa, koskevat näissä jätehuoltomääräyksissä annetut määräykset toiminnanharjoittajaa täysimääräisesti.

Toiminnanharjoittaja voi pyytää kunnalta jätteidensä käsittelemistä kunnallisessa jätehuoltojärjestelmässä kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella yksityisen palveluntarjonnan puutteen vuoksi. Puute voi ilmetä esimerkiksi siten, että markkinaehtoista jätehuoltopalvelua ei ole tarjolla ollenkaan tai on tarjolla puutteellisesti, se ei sovi asiakkaan tarpeisiin tai se on kustannuksiltaan kohtuutonta. Tällöin jätehuoltomääräykset koskevat toiminnanharjoittajaa niiltä osin kuin TSV-palvelusta on sovittu toiminnanharjoittajan ja [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] välillä.

1.9 Tuottajavastuu

Tuottajavastuu näkyy tavallisen kuntalaisen ja muiden toimijoiden arjessa. Sen periaatteita on hyvä tuoda esille yleisessä osassa, jotta voidaan edistää tuottajavastuunalaisten tuotteiden, joista osa on vaarallista jätettä, päätymistä tuottajan järjestämään keräykseen ja sitä kautta jätehuoltoon.

Jätelain (§ 49 a – § 49 d) mukaan pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä kunnan tulee tehdä yhteistyötä tuottajien kanssa. Tästä ns. yhteistoiminnasta sovitaan valtakunnantason tasoisesti tuottajien ja kunnallisten jätelaitosten tai kuntien välillä. Käytännössä kunnalliset jätelaitokset liittyvät yhteistoimintaan antamalla Suomen Kiertovoima KIVO ry:lle tai Suomen Kuntaliitto ry:lle valtakirjan allekirjoittaa sopimus pakkaustuottajayhteisön kanssa. Yhteistoiminta tarkoittaa, että kunta kerää ja kuljettaa pakkausjätteet kiinteistöiltä tuottajan järjestämään vastaanottoon ja tuottaja maksaa tehtävän suorittamisesta kunnalle sopimuksen mukaisen korvauksen. Korvausvelvollisuus koskee vain jäteasetuksen laajuista pakkausjätteen erilliskeräystä, ei jätehuoltomääräyksillä mahdollisesti laajennetun erilliskeräyksen osuutta. Kiinteistöittäisen erilliskeräyksen ulkopuolisille kiinteistöille tuottajien on ylläpidettävä aluekeräyspisteitä kuluttajapakkausjätteen keräykseen.

Tässä esimerkkitekstissä määritellään ensin lyhyesti tuottaja, tuottajavastuu sekä sen piiriin kuuluvat jätteet ja sen jälkeen kerrotaan tarkemmin kuntien ja pakkaus-ten tuottajayhteisöjen yhteistoimintavelvoitteesta pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä sekä keräyspaperin tuottajavastuista.

Keräyspaperin keräämisestä sekä kuljettamisesta säädetään jätelaissa. Yleisessä osassa tuodaan esille kiinteistön haltijan velvollisuus järjestää kiinteistölle vastaanottopaikka alueilla, joissa tuottajan velvollisuutena on järjestää keräyspaperin kiinteistöittäinen jätteenkuljetus. Jos pientalo sijaitsee alueella, jossa tuottajan velvollisuutena on järjestää kyseinen kuljetus, on pientalonkin mahdollista liittyä siihen järjestämällä vastaanottopaikka keräyspaperille.

Jätelain 49 §:n 2 momentissa säädetään keräyspaperin kiinteistöltä tapahtuvasta kuljettamisesta seuraavasti: *”Paperituotteiden tuottajan on 1 momentista poiketen järjestettävä käytöstä poistettujen 48 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen paperituotteiden kuljetus maksutta kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta, jos kiinteistö sijaitsee muulla kuin pientalo- tai haja-asutusalueella.”*

Jätelaissa tuottajalla tarkoitetaan ammattimaisesti tuotteita markkinoille saattavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka eritellään tuotekohtaisesti tarkemmin jätelain 48 §:ssä. Tuottajavastuunalaisia tuotteita ovat ajoneuvojen renkaat, henkilöautot, pakettiautot niihin rinnastettavat muut ajoneuvot, sähkö- ja elektroniikkalaitteet, paristot, akut, paperituotteet, kuten sanoma- ja aikakauslehdet ja toimistopaperi sekä pakkaukset.

Tuottajavastuu tarkoittaa sitä, että tuotteen ammattimaisella valmistajalla ja maahan- tuojalla sekä pakkausten osalta tuotteiden pakkaajilla ja pakattujen tuotteiden maahan- tuojilla on velvollisuus järjestää markkinoille toimittamansa käytöstä poistetun tuotteen jätehuolto sekä vastata siitä aiheutuvista kustannuksista. Tuottaja on velvollinen järjestämään kyseisten jätteiden keräyksen, kuljettamisen, kierrättämisen, hyödyntämisen ja muun käsittelyn.

Pakkausten tuottajat vastaavat yhteistoiminnassa kunnan kanssa pakkausjätteiden kiinteistöittäisestä erilliskeräyksestä kotitalouksilta. Yhteistoiminta tarkoittaa, että kunnallinen jätelaitos huolehtii pakkausjätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta ja pakkaustuottajat pakkausjätteiden kierrätyksestä. Tuottajat kustantavat osan keräyksen ja kuljetuksen kuluista. Yhteistoiminnan puitteissa myös muu samaa materiaalia oleva jäte kuin pakkausjäte (esim. pienmetalli ja muovijäte) voi olla mahdollista kerätä yhdessä pakkausjätteen kanssa. Kiinteistökohtaisen erilliskeräysvelvoitteen ulkopuolisille kotitalouksille tuottajat järjestävät pakkausjätteiden aluekeräyspisteitä.

Keräyspaperin osalta tuottajan tulee järjestää käytöstä poistetun keräyspaperin maksuton kuljettaminen pois kiinteistöiltä, jotka sijaitsevat kerrostalo- ja rivitaloalueilla. Tällaisella alueella sijaitseva kiinteistö hankkii yksin tai yhdessä naapurikiinteistöjen kanssa jäteasiat paperinkeräystä varten ja järjestää niille sijoituspaikan. Velvoite ei koske kerros- ja rivitaloalueella sijaitsevia pientaloja, mutta nämä voivat halutessaan liittyä tuottajan järjestämään paperinkeräykseen järjestämällä kiinteistölle keräyspaperin keräyspaikan. Pientalo- ja haja-asutusalueilla paperinkeräys järjestetään alueellisissa keräyspisteissä.

1.10 Vaaralliset jätteet

Vaarallisia jätteitä koskevia erityissäännöksiä annetaan muun muassa jätelain 16 ja 17 §:ssä sekä jäteasetuksen 8 ja 9 §:ssä. Niissä annetut vaatimukset eivät kaikilta osin koske kotitalouksissa syntyviä vaarallisia jätteitä. Ammattimaiseen toimintaan liittyvien vaatimusten tuominen yleiseen osaan ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. On hyvä tuoda esille ainakin pakkaamiseen liittyvät velvoitteet sekä toimitaminen käsittelyyn. Vastaanottopaikat voidaan kirjata tekstiin.

Lista kotitalouksien tavallisimmista vaarallisista jätteistä voidaan sisällyttää joko yleiseen osaan tai varsinaisiin määräyksiin. Sen kautta lukija tunnistaa, että osa tavanomaisiksikin miellettyistä tuotteista muodostaa vaarallista jätettä, jonka jätahuolto vaatii erityistä huomiota. Osa vaarallisista jätteistä kuuluu tuottajavastuun piiriin. Näiden jätteiden osalta asia voidaan tuoda tekstissä esille.

Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan palo-, räjähdys-, terveydelle tai ympäristölle vaarallisia jätteitä. Tavallisimpia asumisessa syntyviä vaarallisia jätteitä ovat:

- paristot
- erilaiset akut ja laitteet, joissa akku on kiinteästi liitettynä
- loisteputket ja elohopealamput
- sähkö- ja elektroniikkaromu
- maalit, lakat, liimat ja liuottimet
- eräät puhdistusaineet
- kyllästetty ja käsitelty puu
- torjunta-aineet
- jäteöljyt ja öljyiset jätteet
- lääkejätteet

Osa vaarallisista jätteistä on tuottajavastuunalaisia. Tuottajavastuunalaiset vaaralliset jätteet toimitetaan tuottajan tai jakelijan keräykseen. Vaarallisia, ja samalla tuottajavastuunalaisia, jätteitä ovat esimerkiksi paristot ja akut, loisteputket ja elohopealamput sekä osa sähkö- ja elektroniikkaromusta.

Vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa toisiinsa tai muihin aineisiin tai jätteisiin. Ne toimitetaan niille [\[erikseen järjestettyihin vastaanottoaikoihin\]](#). Vaaralliset jätteet on pakattava tiiviisti kestäviin astioihin. Pakkauksesta tulee käydä ilmi vaarallisen jätteen nimi sekä sen ominaisuudet.

1.11 Rakennus- ja purkujäte

Rakennus- ja purkujätteestä annetaan lajittelumääräykset jäteasetuksessa (27 §), joten niitä ei ole tarpeen sisällyttää erikseen varsinaisiin jätehuoltomääräyksiin. Tässä luvussa voidaan tuoda esille kyseiset lajitteluvaihtoehdot tai viitata jätteen velvoitteisiin.

Rakennus- ja purkujätteen osalta vain se osa kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin, joka syntyy kotitalouden pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa. Yleisessä osassa voidaan kertoa mikä on kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kuuluva tai kuuluvat vastaanottoajat rakennus- ja purkujätteelle.

Rakentamis- ja purkutoiminnassa syntyy merkittäviä määriä jätteitä. Etusijajärjestyksen mukaisesti mahdollisimman suuri osa rakennustyömailla erotettavissa olevista käyttökelpoisista esineistä ja aineista, kuten ovista ja saniteettikalusteista, on pyrittävä käyttämään uudelleen. Tavoite mahdollisimman pienestä ja haitattomasta jätemäärästä koskee myös rakennus- ja purkujätettä. Vähintään 70 painoprosenttia rakennus- ja purkujätteestä on tavoitteena hyödyntää muuten kuin energiana tai polttoaineen valmistuksessa vuosittain.

Jotta mahdollisimman suuri osa rakennus- ja purkujätteistä päätyisi kierrätettäväksi, tulee rakennustyömaalla lajitella ja kerätä erikseen ainakin seuraavat jätelajit:

- betoni-, tiili-, kivennäislaatta- ja keramiikkajätteet
- asfaltti
- bitumi- ja kattuhuopa
- kipsi
- kyllästämättömät puujätteet
- metallijätteet
- lasijätteet
- muovijätteet
- paperi- ja kartonkijätteet
- mineraalivillaläpyske
- maa- ja kiviainesjätteet

Rakennustöiden yhteydessä voi syntyä vaarallisiin jätteisiin kuuluva asbestijätettä, joka on kerättävä aina erikseen ja kuljetettava sille erikseen määrättyihin paikkoihin tiiviissä astioissa.

Jos asuinkiinteistön omistaja omatoimisesti huolehtii itse tekemänsä remontin rakennus- ja purkujätteen jätteenkuljetuksesta, syntyvä jäte käsitellään kunnallisessa jätehuoltojärjestelmässä.

1.12 Roskaantumisen ehkäisy

Roskaantumisen ehkäisemisestä on jätelaissa tarkat määräykset, joten asiaa voidaan käsitellä pääosin yleisessä osassa. Esimerkkitekstissä tuodaan esille yleinen roskaamiskielto sekä siivoamisvelvollisuus. Siivoamisvelvollisuutta ei avata kattavasti esimerkkitekstissä, vaan sitä käsitellään lähinnä esimerkkien kautta, koska teksti halutaan pitää helposti luettavana. Tekstissä viitataan jätelakiin, josta voi lukea siivoamisvelvollisuudesta tarkemmin. Lopuksi tuodaan esille velvoitteet tarpeellisten jätehuollon palveluiden järjestämiseksi eli käytännössä jäteastioiden hankkimiseksi esimerkiksi maanteiden varsiin. Yleistä osaa valmisteltaessa on jätehuoltoviranomaisen harkinnassa, kuinka tarkkaan siivoamisvelvoite kirjataan ohjeeseen.

Kohdassa on hyvä tuoda esille myös se, että roskaantumisen ehkäisemisestä määrätään myös muussa lainsäädännössä. Kyseinen lainsäädäntö voidaan listata yleisen osan kohdassa 1.14, jossa luetaan lainsäädäntö ja asiakirjat, joista on mahdollista tutustua tarkemmin aihepiiriin.

Jätelain luvussa 8 säädetään roskaamiskielto (JL 72 §) eli kielto jättää ympäristöön jätettä, hylätä esinettä tai päästää ainetta siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai loukkaantumisen vaaraa. Ympäristöön ei saa jättää sinne kuulumattomia tavaroita.

Siivoamisvelvollinen on ensisijaisesti roskaaja (JL 73 §). Mikäli roskaaja laiminlyö siivoamisvelvollisuutensa, siivoamisvelvollinen riippuu toiminnasta, jonka johdosta roskaantuminen on tapahtunut. Tarkemmat määräykset toissijaisesta siivoamisvelvollisuudesta ovat jätelain 74 §:ssä, josta ne voi tarkistaa. Siivoamisvelvollisuus on esimerkiksi tien pitäjällä, jos roskaantuminen on aiheutunut tien käyttämisestä. Asemakaava-alueella toissijainen siivoamisvelvollisuus on alueen haltijalla, mikäli se ei jätelain mukaan kuulu muulle taholle.

Roskaantumisen ehkäisemiseksi eri toimintojen yhteyteen on varattava tarpeeksi jätteen jäteastioita sekä muita jätehuollon palveluita. Esimerkiksi virkistykseen käytettävän alueen haltijan on järjestettävä riittävät jätehuollon palvelut kyseiselle alueelle. On huomattava, että roskaantumisen ehkäisemiseen liittyviä velvoitteita annetaan myös muussa lainsäädännössä, esimerkiksi yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetussa laissa.

1.13 Merkittävimmät jätehuoltomääräyksissä tapahtuneet muutokset

Yleinen osa on hyvä paikka tuoda esille jätehuoltomääräyksissä ja sitä kautta jätehuollon käytännön toteuttamisessa tapahtuneita muutoksia. Vertailua on hyvä sisällyttää tähän kohtaan, jotta lukijalle tulee selväksi, miten muutokset käytännössä vaikuttavat hänen toimintaansa. Vertailua ei tuoda osaksi varsinaisia määräyksiä. Luku voidaan sijoittaa joko yleisen osan loppuun tai alkuun. Jätehuoltoviranomainen harkitsee, kumpi on toimialueella järkevämpi sijoituspaikka muutoksia käsittelevälle kappaleelle.

Kohdassa esiteltävät muutokset voivat olla muutoksia kiinteistöittäisessä erillis-keräyksessä, jätteen kuljettamiseen liittyvissä asioissa sekä tyhjennysväleissä. Samalla voidaan esittää perusteita, miksi muutos on tehty. Perusteena voivat olla jätelain ja -asetuksen muutokset ja etusijajärjestyksen noudattamisen edistäminen. Tyhjennysvälien osalta muutoksia voi olla tarpeenkin perustella, sillä ne vaikuttavat suoraan asiakkaiden maksujen kokonaisuuteen.

Kohdassa voidaan tuoda esille myös muita jätehuollon toimintakentässä tapahtuneita muutoksia, kuten esimerkiksi jätteenpoltto- tai käsittelylaitoksen käyttöönottoaminen tai kuljetusjärjestelmän muuttuminen.

1.14 Lisätietoa

Yleisen osan loppuun listataan tässä oppaassa asiaan liittyvää lainsäädäntöä sekä muita mahdollisia tietolähteitä. Vähintään listaus lainsäädännöstä suositellaan liitettäväksi, sillä sen avulla lukija voi etsiä tarkentavia tietoja. Tietoa jätehuoltoon liittyvästä lainsäädännöstä on saatavana mm. osoitteista <https://ym.fi/jatelainsaadanto> ja <https://ym.fi/jatesaadospaketti>. Lisäksi jätehuoltoa koskevia säännöksiä on terveydensuojelulaissa (763/1994) ja terveydensuojeluasetuksessa (1280/1994). Ruokavirastolta on saatavissa tietoa mm. eläinperäisten sivutuotteiden jätehuoltoon liittyen sekä saostus- ja umpisäiliölaitteen omatoimiseen käsittelyn vaatimuksiin ja käyttöön viljelyssä, <https://www.ruokavirasto.fi>.

Lainsäädännön ja muun kirjallisen tiedon lisäksi paikallisen jätehuollon kannalta olennaiset yhteystiedot on myös tärkeää sisällyttää jätehuoltomääräyksiin sopivaksi katsottuun kohtaan. Tämän otsikon alle voidaan laittaa esimerkiksi alueella toimivan jätelaitoksen ja jätehuoltoviranomaisen sekä harkinnan mukaan myös valvonnan yhteystiedot.

Jätehuoltoa koskeva lainsäädäntö:

Suomen lainsäädäntö on sähköisesti luettavissa Finlex-palvelussa osoitteessa www.finlex.fi.

Keskeisimmät jätehuoltoa ja jätehuoltomääräysten alaa koskevat lait, asetukset ja valtioneuvoston päätökset:

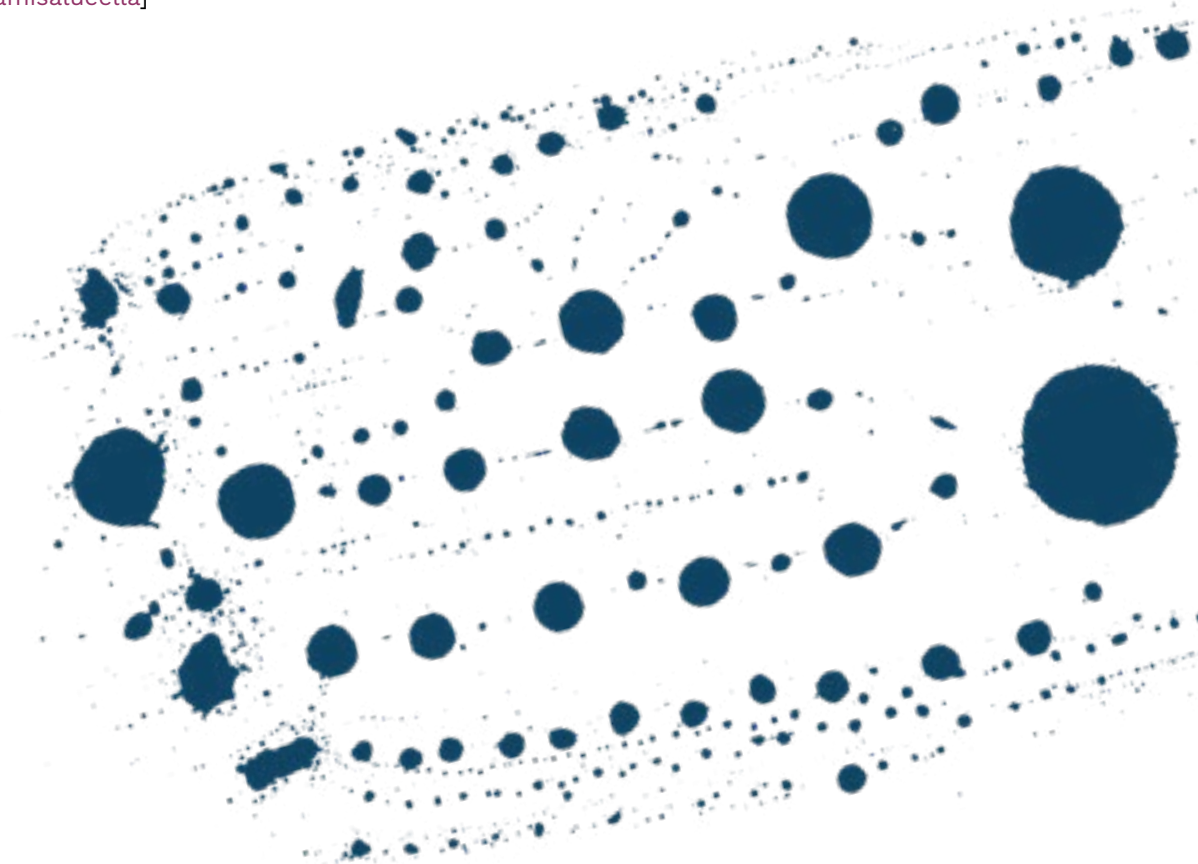
- Jätelaki 646/2011
- Valtioneuvoston asetus jätteistä (Jäteasetus) 978/2021
- Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista 331/2013 ja sen muutossäädökset
- Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä xxx/2021
-

Lisätietoa jätehuollosta asuinkuntasi alueella:

- [Jätehuoltoviranomainen]
- [Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen]
- [Kunnallinen jätelaitos/kunta]

Lisäksi tietoa on saatavana:

- [Yksityisiä palveluntarjoajia, jos toimijoilla on merkittävä rooli jätehuoltomääräysten soveltamisalueella]

2 Kunnalliset jätehuoltomääräykset

1 luku Soveltamisala ja yleiset velvoitteet

1 § Soveltamisala

Jätehuollon velvoitteet perustuvat jätelakiin (646/2011), Valtioneuvoston asetukseen jätteistä (jäljempänä jäteasetus) (978/2021), muihin jätelain nojalla annettuihin asetuksiin sekä kunnan jätehuoltomääräyksiin. Soveltamisalaa määriteltäessä on hyvä tuoda esille jätehuoltomääräysten lainsäädäntöä täydentävä rooli.

Jätehuoltomääräyksissä on syytä nimenomaisesti todeta, mistä eteenpäin on kyse sitovasta osasta, jossa annetaan jätelainsäädäntöä täydentävät sitovat jätehuoltomääräykset.

Jätehuoltomääräysten soveltamisalueen kunnista voidaan tehdä määräystekstiin kuntaluettelo tai vaihtoehtoisesti voidaan nimetä jätehuoltoviranomainen, jonka toimialueella määräykset ovat voimassa. Mikäli käytetään jätehuoltoviranomaisen toimialuetta, eliminoidaan kuntaliitosten vaikutus jätehuoltomääräysten päivittämistarpeeseen.

Jätelaissa on määritelty millaisista asioista jätehuoltomääräyksiä voi antaa ja keitä ne koskevat. Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa määräyksiä jätteiden keräykseen, vastaanottoon ja kuljetuksen käytännön järjestelyihin sekä niiden teknisiin vaatimuksiin liittyvissä asioissa myös muiden kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden osalta. Määräykset koskevat toimintaa siltä osin kuin on tarpeen jätteen hallitsemattoman käsittelyn, jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan sekä roskaantumisen ehkäisemiseksi.

Esimerkkitekstiin on koottu lista *tämän oppaan* muuta kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvaa toimintaa koskevista pykälistä ja niiden momenteista. Käytännössä tekstiin on siis lueteltu ne pykälät ja momentit, jotka velvoittavat myös kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolelle jääviä toimijoita, kuten elinkeinotoiminnan harjoittajia, ja muita julkisia toimintoja kuin kuntien toimintoja (esim. seurakunnat, valtio ja hyvinvointialueet). Opasta paikallisesti sovellettaessa on otettava huomioon, että lista ei sellaisenaan sovi kopiotavaksi jätehuoltomääräyksiin, vaan lista on laadittava tapauskohtaisesti. Oppaaseen lista on tuotu sen vuoksi, että sen avulla voi tutkia millaiset asiasisällöt koskevat myös elinkeinotoi-

minnan harjoittajia. Myös siirtymäsäännökset voivat koskea kaikkia toimijoita, jos siirtymäaikoja sisältäviä muutoksia tehdään kyseisiin pykäliin ja momentteihin.

Edellä todetun lisäksi jätehuoltomääräyksiä sovelletaan elinkeinotoiminnan jätteisiin silloin, jos elinkeinotoiminnan jäte kuuluu kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin jätelain 32 §:n, 1 momentin, kohtien 3 tai 4 nojalla.

Jos jäte käsitellään kunnan jätehuoltojärjestelmässä toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden nojalla (jätelaki 33 §), palvelusta sovitaan toiminnanharjoittajan ja kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen välisessä sopimuksessa. Jätehuoltomääräysten noudattamista koskeva kohta suositellaan sisällytettäväksi sopimukseen tarvittavilta osin, riippuen siitä mitä palveluita toiminnanharjoittaja hankkii.

Lisäksi jätehuoltopalvelunsa kunnalliselta jätelaitokselta tai kunnalta markkinaehtoisesti (ei siis toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella) hankkivien elinkeinotoiminnan harjoittajien kanssa voidaan palvelusopimuksissa sopia, että toiminnassa noudatetaan jätehuoltomääräyksiä tietyiltä osin. Tästä voi sisällyttää ehdon jätelaitoksen ja elinkeinotoiminnan harjoittajan väliseen sopimukseen. Perusteena em. sopimukselle ja sen veloitteelle on se, että jätelaitoksen on pystyttävä varmistamaan, että sille toimitetut jätteet voidaan käsitellä asianmukaisesti ja tehokkaasti sen järjestelmässä. Tätä erikoistapausta ei ole tarpeen tuoda esille tässä pykälässä.

Jätelain 125 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa muuta kuin ympäristöluvan varaista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi. Yksittäistä määräystä ei voi käyttää ennakoivasti, vaan sen avulla voidaan puuttua ainoastaan jo tapahtuneeseen tilanteeseen. Elinkeinotoiminnan jätehuollon järjestämisestä koskeva määräys voidaan kohdistaa muun muassa ehkäisemään asianmukaisen jätehuollon vaarantuminen, esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa kaikki jätelajit kerätään samaan jäteastiaan jätelain 8, 13 ja 15 §:n vastaisesti.

Terveystieteiden erityisjätteet on useimmissa jätehuoltomääräyksissä rajattu ainakin osittain pois soveltamisalasta. Jos jätehuoltomääräyksissä annetaan määräyksiä terveydenhuollon erityisjätettä koskien, tämä rajausta on tarpeeton.

Jätehuoltomääräysten soveltamisalueella jätehuollon viranomaistehtäviä hoitavan jätehuoltoviranomaisen, valvontaviranomaisten sekä jätehuollon palvelutehtävää hoitavan toimijan tiedot eivät kuulu jätehuoltomääräysten soveltamisalaa kuvaavaan pykälään. Ne suositellaan sisällytettäväksi yleiseen osaan.

Jäljempänä annetut määräykset ovat jätelainsäädäntöä täydentäviä sitovia jätehuoltomääräyksiä.

Nämä jätehuoltomääräykset ovat voimassa [kunnan X/kuntien X, X ja X alueella/jätehuoltoviranomaisen toimialueella].

Sen lisäksi mitä jätelaissa (646/2011) ja sen nojalla on säädetty tai määrätty jätehuollon järjestämisessä, roskaantumisen ehkäisemisessä, jätteistä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan haitan ehkäisemisessä sekä jätehuollon valvonnassa noudatetaan näitä jätehuoltomääräyksiä.

Näitä jätehuoltomääräyksiä sovelletaan kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluviin jätteisiin ja myös kunnan toissijaiselle jätehuoltovastuulle kuuluviin jätehuoltopalveluihin.

Lisäksi näitä jätehuoltomääräyksiä sovelletaan kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien tuottajavastuunalaisten jätteiden keräämiseen ja käsittelyyn toimittamiseen.

Muilla kuin jätelain 32 §:n ja 33 §:n mukaan kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvilla kiinteistöillä, kuten elinkeinotoiminnan, seurakuntien, hyvinvointialueiden ja valtion toimintojen kiinteistöillä, syntyvää jätettä koskevat seuraavat pykälät ja momentit:

- 5 § Elinkeinotoiminnan ja muun julkisen toiminnan kuin kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätteiden jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden perusteella
- 18 § Kompostointi, momentit 1, 3, 4, 9, 10, 12 ja 13
- 19 § Jätteen polttaminen momentit 1 ja 4
- 20 § Jätteen hautaaminen tai upottaminen
- 22 § Jäteastiatyypit momentit [2 ja 3] [4 ja 5]
- 24 § Jäteastioiden täyttäminen momentit 1, 2, 5, 7, 8 ja 9 [1, 2, 6, 9, 10 ja 11]
- 25 § Tyhjennysvälit, momentit 1 ja 5 [1 ja 8]
- 26 § Kunnossapito ja pesu
- 27 § Jäteastian sijoittamista koskevat määräykset
- 30 § Alueelliset jätteiden keräyspaikat
- 31 § Kuormaaminen
- 32 § Kuljettaminen
- 35 § Saostussäiliöiden ja umpisäiliöiden tyhjennys, kunnon tarkistaminen ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi, momentit 1–6
- 38 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto
- 39 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla
- 40 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto, momentit 1, 2, 5 ja 7
- 41 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöillä
- 42 § Erityisjätteet
- 43 § Terveydenhuollon vaaralliset jätteet ja erityisjätteet
- 44 § Tiedottamisvelvollisuus
- 45 § Jätehuoltomääräysten valvonta
- 46 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä
- 47 § Voimaantulo
- [48 § Siirtymäsäännökset]

Muussa kuin asumisessa tai kuntien hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän jätteen käsittelyyn ei sovelleta näiden jätehuoltomääräysten 18–20 §:ää siltä osin kuin jätteen käsittelystä on annettu määräyksiä ympäristöluvassa.

Näitä jätehuoltomääräyksiä ei sovelleta siltä osin kuin niistä on muualla säädetty tai määrätty erikseen sairaaloiden, terveyskeskusten, laboratorioiden, muiden tutkimus- ja hoitolaitosten sekä eläinlääkintälaitosten tartuntavaarallisen ja biologisen jätteen, viiltävän ja pistävän jätteen eikä eläinperäisten sivutuotteiden jätehuollon järjestämiseen.

2 § Määritelmät

Tässä pykälässä määritellään ainoastaan jätehuoltomääräysten kannalta tarpeelliset käsitteet. Itsestäänselvyyksiä ei tarvitse määritellä. Jos jokin käsite mainitaan ainoastaan kerran tai yhden pykälän sisällä, on suositeltavaa määritellä se kyseisessä pykälässä.

Mikäli jätehuoltomääräysten kannalta tarpeellinen käsite on määritelty jätelaissa tai -asetuksessa, otetaan käsitteen määritelmä sellaisenaan jätehuoltomääräyksiin. Esimerkkinä määritelmistä tästä poiketaan biojätteen määritelmästä. Tässä määräysoppaassa biojäte ja puutarha- ja puustojäte ovat erilliset käsitteet, koska jätehuollon järjestämisen kannalta näiden keräys-, vastaanotto ja käsittelytoiminnot eroavat toisistaan ja näin ollen niitä koskevat määräykset ovat erilaisia. Myös kunnallisessa jätetaksassa biojäte tarkoittaa lähes poikkeuksetta kiinteistöllä syntyvää elintarvikejätettä. Jätelaissa (JL 6 §) biojätteen määritelmä on seuraava: *Tässä laissa tarkoitetaan ...6) biojätteellä asumisessa, toimistoissa, ravintoloissa, tukkuliikkeissä, ruokaloissa, ateriapalveluissa, vähittäisliikkeissä ja muissa vastaavissa toiminnoissa syntyvää biologisesti hajoavaa elintarvike- ja keittiöjätettä, elintarviketuotannossa syntyvää vastaavaa jätettä sekä biologisesti hajoavaa puutarha- ja puustojätettä.* Poikkeaminen jätelain määritelmästä on hyvä mainita määräystekstissä, jotta vältetään ristiriitaisilta tulkinnoilta esim. erilliskeräysvelvoitteiden kohdalla.

Tässä pykälässä luetellaan esimerkkinä määritelmiä, jotka ovat tarpeen tämän oppaan mukaan laadituissa jätehuoltomääräyksissä. Listaa täydennetään paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden perusteella. On kuitenkin suositeltavaa, että tässä oppaassa käytettyjä määritelmiä käytettäisiin esitetyssä muodossa, jotta määritelmät pysyisivät mahdollisimman yhtenäisinä maanlaajuisesti.

Näissä jätehuoltomääräyksissä tarkoitetaan

Alueellisella jätteen keräyspaikalla kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen järjestämiä sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteitä ja tuottajien tai kunnallisen jätelaitoksen järjestämiä alueellisia keräyspaikkoja kiinteistöllä erikseen lajiteltavalle kierrätyskelpoiselle jätteelle.

Asumisessa syntyvällä jätteellä kaikkea vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajanasunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvää jätettä sen lajista, laadusta ja määrästä riippumatta.

Biojätteellä asumisessa, toimistoissa, ravintoloissa, tukkuliikkeissä, ruokaloissa, ateriapalveluissa, vähittäisliikkeissä ja muissa vastaavissa toiminnoissa syntyvää biologisesti hajoavaa elintarvike- ja keittiöjätettä ja elintarviketuotannossa syntyvää vastaavaa jätettä. (Määritelmä poikkeaa jätelain mukaisesta biojätteen määritelmästä siten, että se ei sisällä puutarha- ja puistojätettä.)

Ekopisteellä [Hyötyjätepisteellä/Kierrätyspisteellä] kunnan, kunnallisen jätelaitoksen tai tuottajan järjestämiä alueellisia keräyspaikkoja, joissa kerättävänä on ainakin yksi kierrätettävä jätelaji. [Ekopisteellä/Hyötyjätepisteellä/Kierrätyspisteellä] ei kerätä sekalaista yhdyskuntajätettä.

[**Energiajätteellä** materiaalihyötykäyttöön soveltumatonta muovi-, paperi-, pahvi-, tekstiili- ja kartonkijätettä, josta on syntypaikalla lajittelemalla eroteltu sekajäte, kierrätyskelpoiset jätteet, biojätteet, PVC sekä vaaralliset jätteet.]

Erityisjätteellä jätteitä, joita ei luokitella vaaralliseksi jätteeksi, mutta jotka vaativat haitallisuutensa, laatunsa tai määränsä takia erityiskäsittelyn tai erityisiä toimenpiteitä keräyksen tai kuljetuksen aikana. Erityisjätteitä ovat esimerkiksi viiltävät, pistävät, haisevat sekä pölyävät jätteet.

Jäteasemalla jätehuollon järjestäjän ylläpitämää valvottua pääasiassa kierrätettävien jätteiden tuontipaikkaa, jossa ei ole käsittelytoimintaa.

Jätekeskuksella jätteiden vastaanottopaikkaa, jossa on useita toimintoja ja jätteen käsittelyä sisältäen kierrätystä tai hyödyntämistä.

Keräyspaikalla yhden tai useamman jätelajin keräystä varten muodostettua vastaanottopaikkaa, jossa on yksi tai useampi jäteastia kunkin jätelajin lyhytaikaista varastointia ja kuljetusta varten.

Kiinteistöittäisellä jätteenkuljetuksella kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, jossa jätelajit noudetaan kiinteistölle sijoitetusta keräyspisteestä tai kahden tai useamman kiinteistön yhteiskeräyspisteestä tai liete kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän saostussäiliöstä tai umpisäiliöstä.

Kierrätyskelpoisella jätteellä materiaalina hyötykäytettävää jätettä kuten biojätettä, tekstiilijätettä, lasi-, metalli-, muovi-, kartonki- ja paperipakkausjätteitä ja muita kierrätyskelpoisista materiaaleista koostuvia jätteitä, joille on järjestetty erilliskeräys ja vastaanotto näiden jätehuoltomääräysten mukaan.

Kiinteistön haltijan järjestämällä jätteenkuljetuksella kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta, jossa kiinteistön haltija vastaa sekalaisen yhdyskuntajätteen tai saostus- ja umpisäiliö-

lietteen jätteenkuljetuksen hankkimisesta sopimalla asiasta yksityisen jätteenkuljetusyrityksen kanssa näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Kunnan järjestämällä jätteenkuljetuksella kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta, jossa kunta vastaa jätteenkuljetuksen kilpailuttamisesta sekä tilaamisesta noutamaan jätteet kiinteistöiltä näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvalla jätteellä

vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvää jätettä sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvää yhdyskuntajätettä, mukaan lukien keräyksen ja kuljetuksen osalta tuottajavastuunalainen pakkausjäte, joka kerätään jätelain ja näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti kiinteistöittäisessä keräyksessä ja kunnan tai kunnan jätelaitoksen järjestämässä tuottajien aluekeräystä täydentävässä aluekeräyksessä, kotitalouden pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvää jätettä, sekä edellä mainituissa toiminnoissa syntyvää jätevesien saostus- ja umpisäiliölietettä ja lisäksi sitä liikehuoneistoissa syntyvää jätettä, joka kerätään yhdessä asumisessa tai kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvien jätteiden kanssa.

Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin toissijaisesti kuuluvalla jätteellä

muuta kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvaa jätettä, jonka haltija on jätelain 33 §:n mukaisesti pyytänyt liittymistä kunnan jätehuoltojärjestelmään muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi, ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla jätteillä jätteitä, jotka jätelain nojalla kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin tai jotka käsitellään kunnan jätehuoltojärjestelmässä kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä kiinteistöjä, joilla syntyy kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia jätteitä.

Kunnan jätehuoltojärjestelmällä kunnan järjestämän jätehuollon kokonaisuutta, jonka kautta kunta huolehtii kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvista jätteistä. Kunnan jätehuoltojärjestelmä koostuu keräys- ja vastaanottopisteistä, kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta sekä jätteiden käsittelystä.

Puutarha- ja puistojätteellä pihan ja puutarhan hoidossa syntyvää maatuvaa pienijakeista jätettä, kuten ruohoja, puiden lehtiä, risuja ja oksia.

Sekalaisella yhdyskuntajätteellä yhdyskuntajätettä, joka jää jäljelle, kun jätteestä on sen syntypaikalla kerätty erilleen jätelajeittain yksilöidyt jakeet.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteellä [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] järjestämää alueellista jätteen keräyspaikkaa, johon kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jäävät kiinteistöt toimittavat sekalaisen yhdyskuntajätteensä.

Taajamalla rakennusryhmää, jossa on vähintään 200 asukasta ja jossa rakennusten välinen etäisyys on yleensä enintään 200 metriä.

Tuottajavastuunalaisella jätteellä jätettä, jonka jätehuollosta ja siitä aiheutuvista kustannuksista vastaa jätelain 6 luvun mukaan käytöstä poistetun tuotteen markkinoille saatanut tuottaja tai sen lukuun toimiva tuottajayhteisö. Tuottajavastuunalaisia jätteitä ovat moottorikäyttöisten ajoneuvojen renkaat, romuautot, sähkö- ja elektroniikkaromu, paristot ja akut, keräyspaperi sekä pakkaukset.

Yhdyskuntajätteellä vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvää jätettä, sekä laadultaan siihen rinnastettavaa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnassa syntyvää jätettä.

3 § Jätehuollon tavoitteet

Jätelaissa (8 §) kaikkia toimijoita veloitetaan ensisijaisesti vähentämään jätteen määrää ja haitallisuutta ja ohjataan etusijajärjestyksen mukaiseen toimintaan. Jos jätteen syntyä ei pystytä välttämään, etusijajärjestyksen mukaan jäte tulee ensisijaisesti valmistella uudelleen käyttöön tai kierrätykseen. Ellei tämä ole mahdollista, jäte voidaan hyödyntää energiana. Tässä pykälässä kerrotaan lyhyesti tavoitteista, joihin pyritään tilanteessa, jossa jätettä on syntynyt ja jätehuoltoa ja jätehuoltomääryksiä tarvitaan.

Jätehuollon tarkoituksena on suojella terveyttä ja ympäristöä. Jätehuollon tulee aina olla asianmukaista ja jätteet on kuljetettava sekä käsiteltävä hallitusti.

Jätehuollolla tavoitellaan kestävää ja puhdasta materiaalikiertoa. Jätteet on lajiteltava ja toimitettava syntypaikoiltaan käsittelyyn siten, että eri jättemateriaalit tulevat käsittelyyn mahdollisimman tehokkaasti eroteltuna ja laadultaan niin hyvänä, että ne soveltuvat materiaalina kierrätettäväksi tai turvallisesti energiana hyödynnettäväksi.

2 luku Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen

4 § Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään

Jätteen haltijan on oltava jätelain 41 §:n mukaan liittyneenä kunnan jätehuoltojärjestelmään ja luovutettava kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluva jätteensä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kiinteistöllä syntyvälle jätteelle on oltava jätehuoltomääräysten mukaiset jäteastiat ja näille määräysten mukaiset tyhjennykset. Poikkeuksena velvollisuudesta luovuttaa jäte kiinteistökohtaiseen kuljetukseen on jäte, joka poikkeuksellisen kokonsa, suuren määränsä tai muun ominaisuutensa vuoksi ei sovellu kuljetettavaksi tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Tämän oppaan § 12 käsittelee näitä tilanteita.

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus ei ole kuitenkaan mahdollista olosuhteiden vuoksi kaikilla alueilla, jolloin jätehuoltoviranomainen voi jätelain mukaan tehdä erillisen päätöksen tiettyjen alueiden rajaamisesta kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle. Päätös kunnallisen yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä aluekeräyspisteisiin perustuvalla keräyksellä voidaan tehdä, jos kiinteistölle tai sen läheisyydessä sijaitsevalle keräyspaikalle ei ole hankalien olosuhteiden vuoksi turvallista kulkea jäteautolla (tai veneellä), alueella on vähän jätteen haltijoita tai alueella syntyy vähän kuljetettavaa jätettä (JL 35 §). Näillä alueilla kiinteistöillä syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen jätteenkuljetus järjestetään aluekeräyspisteiden avulla ja jätteen haltijat liittävät kiinteistönsä kunnan jätehuoltojärjestelmään liittymällä aluekeräyspisteen käyttäjäksi.

Kuljettajan tehtäväksi määrätään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen luovutetun jätteen kuljettaminen kunnan tai kunnan jätelaitoksen osoittamaan paikkaan. Tuottajavastuunalaiset jätteet tulee kuljettaa kunnan osoittamaan tuottajan järjestämään vastaanottopaikkaan. Myös tätä halutaan korostaa, sillä jätteiden kuljettaminen kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kuuluvaan paikkaan on kunnan jätehuoltojärjestelmän kannalta yhtä tärkeää kuin kiinteistöjen liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen.

Asuinkiinteistöjen, vapaa-ajan asuinkiinteistöjen ja kunnan palvelu- tai hallintotoiminnan kiinteistöjen on kuuluttava kunnan jätehuoltojärjestelmään. Myös muiden jätelain 32 §:n mukaan kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien kiinteistöjen on kuuluttava kunnan jätehuoltojärjestelmään ja noudatettava näitä jätehuoltomääräyksiä.

Liittyminen kunnan jätehuoltojärjestelmään tapahtuu lähtökohtaisesti liittymällä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Jätteenkuljetusta varten kiinteistön haltijan on järjestettävä vastaanottopaikka, johon sijoitetaan kerättävää jätettä varten tarvittavat jäteastiat. Jätteen haltijan tulee viedä kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta varten järjestettyyn jäteastiaan.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte kuljetetaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kiinteistön keräyspaikasta 13 §:n mukaisesti [**kunnan/kunnan jätelaitoksen**] osoittamiin vastaanottopaikkoihin. [**Kunta/kunnan jätelaitos**] osoittaa myös pakkausjätteille tuottajan järjestämän vastaanottopaikan.

[**Jätehuoltoviranomaisen**] päätöksen mukaisesti kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä [**alueilla X ja X**]. Näillä alueilla sijaitseva kiinteistö liittyy kunnan jätehuoltojärjestelmään liittymällä sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteen käyttäjäksi. Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte on toimitettava aluekeräyspisteeseen.

5 § Elinkeinotoiminnan ja muun julkisen toiminnan kuin kunnan jätteen jätahuolto kunnan toissijaisen jätahuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden perusteella

Jätelain 33 § mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää myös muun kuin kunnan jätahuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan toimijan pyynnöstä tämän jätahuolto, mikäli toimijan tarvitsemia palveluita ei ole tarjolla yksityisillä markkinoilla tai palvelutarjonnassa on puutteita ja tuotettu jäte pystytään käsittelemään kunnan jätahuoltojärjestelmässä.

Jätteen haltijan palvelupyyntöön liittyvät menettelyt ovat erilaisia riippuen tarvittavan jätahuoltopalvelun vuotuisesta arvosta ja kiireellisyydestä. Kunnan jätelaitokselta alle 2000 euron palvelun pyytämiseen liittyvät menettelyt ovat yksinkertaisemmat kuin vähintään 2000 euron palvelun, jolloin jätteen haltijan on osoitettava mahdollinen palvelunpuutetilanne tietoalustamenettelyn avulla; Ennen kuin kunta tai kunnan jätelaitos ja palveluita tarvitseva toimija voivat sopia yli 2000 euron arvoisesta vuotuisesta palvelusta, on palveluja tarvitsevan ilmoitettava palvelun tarpeestaan jätelain 143 a §:n mukaisessa jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa (Materiaalitori) vähintään 14 vuorokauden ajan. Ellei palvelulle ole tullut markkinoilta tarjoustä kohtuullisin ehdoin tässä määräajassa, voi jätteen haltija pyytää kunnan toissijaista palvelua tekemällä tietoalustassa TSV pyynnön. Jos jäte soveltuu kunnan jätahuoltojärjestelmään, on kunnan tai kunnan jätelaitoksen mahdollista järjestää pyydetty palvelu. Kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen ja palvelun tarvisijan välinen sopimus kunnan toissijaiselle jätahuoltovastuulle kuuluvasta palvelusta voi olla korkeintaan kolmen vuoden mittainen ja sen tulee olla määräaikaaisuudestaan huolimatta irtisanottavissa.

Jätteen haltijalla ei ole velvollisuutta ilmoittaa palvelun tarpeesta jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa, jos kunnan jätelaitokselta hankittava palvelu on arvoltaan alle 2000 euroa vuodessa tai palvelun tarve on yllättävä ja kiireellinen. Koska tietoalustan käytöstä, palvelupyynnön menettelystä ja palvelua koskevasta sopimuksesta on määrätty laissa, jätahuoltomääräyksissä ei ole syytä määrätä näistä. Jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustaa eli Materiaalitoria ylläpitävät Ympäristöministeriö ja Motiva, joilta saa myös Materiaalitorin käyttöä koskevaa neuvontaa.

Kiinteistö tai muu jätteen tuottaja voi pyytää liittymistä kunnan jätahuoltojärjestelmään kunnan toissijaisen jätahuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi. Palvelun tarpeesta ilmoittamiseen, palvelun pyytämiseen ja palvelusta sopimiseen liittyvistä menettelyistä on säädetty jätelaissa.

Kunnan toissijaiseen jätahuoltopalveluun kuuluvien jätteiden osalta [kunta/kunnallinen jätelaitos] tekee kiinteistön tai muun jätteen tuottajan tai haltijan kanssa jätelain edellyttämän määräaikaisen, enintään kolmen vuoden mittaisen sopimuksen liittymisestä kunnan jätahuoltojärjestelmään sekä siitä, mitä palveluita kyseinen sopimus koskee.

6 § Liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on joko kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämä (ks. määritelmät). Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus voi koskea ainoastaan sekalaisen yhdyskuntajätteen jätteenkuljetusta tai saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusta. Muut kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettavat jätelajit kuljetetaan aina kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen tai saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetus voi olla kiinteistön haltijan järjestämä koko kunnassa tai sen osassa, jos jätehuoltoviranomainen on niin päättänyt. Kuljetusjärjestelmän valinnasta ei päätetä jätehuoltomääräyksissä, vaan siitä on oltava erillinen jätelain 37 §:n mukainen jätehuoltoviranomaisen päätös.

Tämä pykälä ei sisällä määräyksiä saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksesta, sillä niitä koskevat määräykset sisältyvät lukuun 8.

Oppaan esimerkkisisällöt koskevat tilanteita, joissa alueella on ainoastaan kunnan järjestämää jätteenkuljetusta tai kiinteistön haltijan järjestämä sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetus ja kunnan järjestämä kierrätettävien jätteiden kuljetus. Määräyksiin tulee täydentää alueet joissa ko. järjestelmät ovat käytössä. Riippuu paikallisista olosuhteista, millaiseksi varsinainen määräysteksti muodostuu. Joillakin alueilla tähän pykälään voi tulla runsaastikin tekstiä, jos sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmä vaihtelee kunnittain. Mikäli kuljetusjärjestelmä muuttuu kierrätettävien jätteiden ja biojätteiden kuljetuksissa jätelain muutoksen perusteella, muutoksen siirtymäajoista voidaan määrätä §:ssä 48.

Sekalaista yhdyskuntajätettä koskevassa liittymismenettelyssä korostetaan kiinteistönhaltijan vastuuta ottaa yhteyttä joko jätelaitokseen tai kuntaan tai jätehuoltorekisteriin hyväksyttyyn jätteenkuljettajaan. Mikäli kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen liittyminen ei edellytä erillistä ilmoitusta, voidaan kirjata, että kunta tai kunnallinen jätelaitos liittää kiinteistön kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen ja ilmoittaa siitä kiinteistölle. Ilmoitusmenettely riippuu siten paikallisista käytännöistä.

Jos kiinteistöt liitetään kiinteistöittäiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen kunnan aloitteesta, kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen pitää ilmoittaa asiakkaalle hänen kiinteistönsä liittämistä jätteenkuljetukseen. Hyvänä käytäntönä ei voi pitää, että lasku on ensimmäinen yhteydenotto liittymisestä jätteenkuljetukseen. Samoin on tehtävä ilmoitus, jos kiinteistö liitetään tai tulkitaan aluekeräyspisteen käyttäjäksi. Kiinteistön haltijan on tiedettävä mihin järjestelmään hän kuuluu. Tiedottaminen kiinteistön liittämistä kunnalliseen jätehuoltoon voidaan tehdä esimerkiksi kirjeitse. Tiedottamisvelvoitetta voidaan korostaa määräyksellä, joka koskee tiedottamisvelvoitetta.

[Näiden jätehuoltomääräysten soveltamisalueella/alueilla a ja b] kaikkien kerättävien jätelajien kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä vastaa [kunta/ kunnallinen jätelaitos].

[Näiden jätehuoltomääräysten soveltamisalueella/alueilla a ja b] sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä vastaa kiinteistön haltija ja erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä vastaa [kunta/ kunnallinen jätelaitos].

Liittyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen tapahtuu ottamalla yhteyttä ja ilmoittamalla liittymisestä [kunnalle/ kunnalliselle jätelaitokselle]. Kiinteistön haltija tilaa samalla kiinteistölle [kunnalta/ kunnalliselta jätelaitokselta] näiden jätehuoltomääräysten mukaisen jäteastioiden tyhjentämisen ja jätteenkuljetuksen.

[Kunta/kunnallinen jätelaitos] liittää kiinteistön kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. [Kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] on ilmoitettava välittömästi kiinteistön omistajalle liittämisestä ja kerrottava liittämisen perusteet sekä liittämisestä seuraavat velvoitteet. [Kunta/kunnallinen jätelaitos] tilaa kiinteistölle näiden jätehuoltomääräysten mukaisen jäteastioiden tyhjentämisen ja jätteenkuljetuksen.

Liittyminen kiinteistön haltijan järjestämään sekalaisen yhdyskuntajätteen jätteenkuljetukseen tapahtuu ottamalla yhteyttä jätehuoltorekisteriin hyväksytyyn jätteenkuljettajaan ja tekemällä sopimus sekalaisen yhdyskuntajätteen noutamisesta ja kuljettamisesta kiinteistöltä näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti. Kiinteistön haltijan vastuulla on varmistaa, että kuljetuspalveluita tarjoava yritys kuuluu jätehuoltorekisteriin. Kiinteistön haltijalla on oikeus saada jätteenkuljettajalta nähtäväksi jätehuoltorekisteriote, joka osoittaa kuljettajan olevan hyväksytty kyseiseen rekisteriin.

[Erilliskerättävien kierrätettävien jätteiden kiinteistöittaiseen kuljetukseen on liityttävä näiden jätehuoltomääräysten siirtymäsäännösten (48 §) mukaan.]

7 § Kiinteistökohtainen jäteastia

Kiinteistön haltijan on järjestettävä vastaanottopaikka kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettaville jätteille (jätelaki 40 §) sekä hankittava tarvittavat jäteastiat. Määräysoppaassa käytetään tässä yhteydessä sanaa keräyspaikka vastaanottopaikan sijaan, jotta vältettäisiin sekaannus jätteenkuljetusten vastaanottopaikkoina toimivien jätekeskusten, -voimaloiden tai muiden vastaanottopaikkojen kanssa. Keräyspaikka voi olla myös kiinteistön ulkopuolella, jos sitä ei voida kiinteistölle järjestää ja haltija sopii asiasta maanomistajan kanssa. Jäteastian voi keräyspaikalle järjestää myös kunnallinen jätelaitos, jos jätelaitoksella tällainen palvelu on olemassa.

Mikäli kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluva kiinteistö ei järjestä keräyspaikkaa jäteastioiden sijoittamista varten tai hanki jäteastiaa kehoituksista huolimatta, yhtenä ratkaisuvaihtoehtona on kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen omistaman jäteastian tuominen kiinteistölle. Tällöin jäteastiasta syntyvät kulut sisältyvät jätetaksaan. Tarvittaessa on toimittava yhdessä valvontaviranomaisen eli kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa, sillä valvontaan ja hallintopakoon liittyvä toimivalta on valvontaviranomaisella. Ratkaisuvaihtoehtoista neuvotellaan paikallisen jätehuoltoa valvovan viranomaisen kanssa ja tarvittaessa otetaan hallintopakkeihin käyttöön.

Sovittuaan liittymisestä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen, kiinteistön haltija järjestää kiinteistölle jätteiden keräyspaikan sekä hankkii siihen tarvittavat jäteastiat [/kunnallinen jätelaitos järjestää astiat]. Kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä tulee olla käytössään vähintään sekalaiselle yhdyskuntajätteelle tarkoitettu jäteastia. Lisäksi kiinteistöillä tulee olla käytössään jäteastiat näiden jätehuoltomääräysten § 16 ja § 17 mukaisesti erilliskerätyille jätelajeille.

Kiinteistöllä syntynyt kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte on laitettava kiinteistön jätteenkuljetusta varten järjestettyyn jäteastiaan.

8 § Yhteisen jäteastian perustaminen

Yhteisen jäteastian eli yhteisastian eli kimppa-astian perustaminen ja käyttö voidaan jätehuoltomääräyksissä mahdollistaa lähekkäin sijaitseville kiinteistöille. Läheisyyden määrittelee käytäntö, mutta kiinteistöjen välimatkojen pitäisi olla lyhyet tai kulkureittien olla yhteneviä. Yhteisastia voi sijaita esimerkiksi kiinteistöille johtavan tien alussa, jolloin kaikki kiinteistöillä asuvat kulkevat sen kautta. Tärkeintä on, että yhteisastian käyttö on seurattavissa, eikä muodostu esimerkiksi liian suuria hallitsemattomia yhteisastioita. Tämän takia yhteisastiasta on velvoitettava ilmoittamaan.

Yhteisastian käytölle asetetut vaatimukset tulee perustua paikallisiin olosuhteisiin. Esimerkiksi kaava-alueella yhteisastiaan kuuluvien kiinteistöjen etäisyys jäteastiasta voi olla erilainen kuin haja-asutusalueella. Jätehuoltomääräyksiin määritellyt enimmäisetäisyydet yhteisjäteastialle tulisi perustella ja niitä olisi voitava soveltaa lähtökohtaisesti kaikkiin yhteisastioihin alueella. Yhteisastian perustamisen vakituiseen asunnon ja vapaa-ajan asunnon välillä pitäisi perustua kiinteistöjen lähekkäisyyteen, kuten muissakin tapauksissa. Yhteisastiaa käyttävien kiinteistöjen pitäisi kaikissa tapauksissa sijaita samalla alueella, sillä jätelain 41 § velvoittaa luovuttamaan jätteen ”alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen”. Lähekkäisyyden tai saman alueen määrittely on aina tapauskohtaista, mutta tarkoituksena ei ole, että jätteitä kuljetetaan pitkiä matkoja vapaa-ajan asunnolta vakitukselle asunnolle. Yhteisastian perustamista suunnittelevien kiinteistöjen sijainti eri kuntien tai eri jätehuoltoviranomaisten alueella on yhdenvertaisen koh-

telun kannalta ongelmallista. Siten kiinteistöjen omistussuhteet (saman omistajan omistuksessa olevat kiinteistöt) tai sukulaisuussuhteet eivät voi olla perusteina yhteisastian käyttämiselle.

Enimmäisetäisyyden määrittäminen kiinteistöjen ja yhteisjäteastian välille ohjaa pitämään yhteisastiat sellaisina, että niihin kuuluvilta kiinteistöiltä on käytännössä järkevää ja mahdollista viedä asumisessa syntyvä päivittäinen jäte yhteisjäteastiaan.

Useimmiten yhteisastiaa käytetään sekalaisen yhdyskuntajätteen keräämiseen. Yhteisastioita voidaan ja on jopa suositeltavaa käyttää kierrätyskelpoisten jätteiden keräämiseen esimerkiksi pientaloalueilla, joilla niiden erilliskeräys on vapaaehtoista. Usein esimerkiksi biojätettä syntyy vähän tyhjennysväliin nähden. Tällaisessa tilanteessa esimerkiksi pienet rivitalot voivat perustaa yhteisastian biojätteen keräämistä varten.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen keräämiseen tarkoitetun yhteisastian asianmukaisen käytön varmistamiseksi suositellaan, että jätehuoltomääräyksiin sisällytetään tilavuusvaraus kullekin yhteisastiaa käyttävälle kiinteistölle. Vaatimuksella varmistetaan, että yhteisastiatilavuus vastaa kiinteistöllä syntyvää jätemäärää, eikä yhteiskerääminen aiheuta tarpeetonta roskaamista tai jätteen epäasianmukaista käsittelyä. Tilavuusvaraus määritetään aluekohtaisesti ja sen tulee perustua keskimääräisen jätteen tuottajan tuottamaan jätemäärään. Tilavuusvarauksen voi määrittää esimerkiksi asukasta tai kiinteistöä kohden. Esimerkkitalavaraukset ovat jätelaitosten asiantuntijoiden näkemyksen mukaisia ja jätehuoltomääräyksissä aiemmin sovellettuja suositustilavuuksia.

Yhteisastian käytöstä on tarpeen ilmoittaa. Ilmoituksen vastaanottava taho määrittää alueellisesti. Se voi olla kunnallinen jätelaitos, jos käytössä on kunnan järjestämä jätteenkuljetus, tai jätehuoltoviranomainen.

Mikäli yhteisastian käytöstä aiheutuu ongelmia, voi valvova viranomainen eli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen kieltää yhteisastian käytön tai kehottaa ryhtymään toimenpiteisiin, kuten esimerkiksi kasvattamaan astiakokoa. Perustellusta syystä voi olla tarkoituksenmukaista, että myös jätehuoltoviranomainen voi lopettaa yhteisastian jätehuollon ja yhteisastian osakkaat tai osa osakkaista palaavat käyttämään omia jäteastioitaan.

[Lähekkäin sijaitsevat] kiinteistöt voivat sopia yhteisen jäteastian eli yhteisastian (eli kimppa-astian) käytöstä. Yhteisastiaa voidaan käyttää sekä sekalaisen yhdyskuntajätteen että erilaisten kierrätyskelpoisten jätelajien keräämiseen.

Kullakin sekalaisen yhdyskuntajätteen yhteisastiaa käyttävällä vakituksessa käytössä olevalla huoneistolla on oltava käytössään sekalaisen yhdyskuntajätteen astiatilavuutta [75/150 litraa] [neljää viikkoa] kohden ja vapaa-ajanasunnolla [30/60 litraa] [neljää viikkoa] kohden.

Kutakin sekalaisen yhdyskuntajätteen yhteisastiaa käyttävällä henkilöllä on oltava vakituksessa käytössä olevalla kiinteistöllä käytössään sekalaisen yhdyskuntajätteen astiatilavuutta [25/50 litraa] [neljää viikkoa] kohden ja vapaa-ajanasunnolla [10/20 litraa] [neljää viikkoa] kohden.

[Yhteisastiaa käyttävien kiinteistöjen etäisyys yhteisastiasta saa olla korkeintaan x metriä/kilometriä tai yhteisastian on sijaittava saman kulkureitin, yksityistien tai -tiestön varrella kuin siihen kuuluvat kiinteistöt.]

Yhteisastian käytöstä ja siitä luopumisesta on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti [jätehuoltoviranomaiselle/kunnalliselle jätelaitokselle/kunnalle]. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ilmoitus tehdään jätehuoltoviranomaiselle ja kuljetusyritykselle. Ilmoituksen tulee sisältää käytöstä ja ylläpidosta vastaavan yhdyshenkilön yhteystiedot, yhteisastian sijainti ja koko sekä tiedot yhteisastiaa käyttävistä kiinteistöistä. Vastuuhenkilön on ilmoitettava yhteisastian käytössä tapahtuvista muutoksista ja yhteisastian käytön lopettamisesta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi puuttua yhteisastian käyttöön, mikäli käytöstä aiheutuu haittaa terveydelle, ympäristölle tai roskaantumista. [Jätehuoltoviranomainen voi päätöksellään lakkauttaa yhteisastian käytön kokonaan tai osittain, jos yhteisastian ylläpidossa ja käytössä on toistuvia laiminlyöntejä.]

9 § Putkikeräysjärjestelmä ja muut vastaavat korttelikohtaiset järjestelmät

Putkikeräysjärjestelmässä ja muissa vastaavissa järjestelmissä käytetään esimerkiksi korttelikohtaisia vastaanottopaikkoja yhdyskuntajätteelle. Putkikeräysjärjestelmässä nämä vastaanottopaikat ovat järjestelmän syöttöpaikkoja, muissa korttelikohtaisissa järjestelmissä ne voivat olla esimerkiksi yhteisiä syväkeräyssäiliöitä. Kyseessä ei ole siis kiinteistöllä sijaitseva vastaanottopaikka, vaan eräänlainen yhteisastia, joka on tulkittavissa kiinteistöittäisen keräyksen yhdeksi muodoksi, kunhan astia sijaitsee kohtuullisen kävelymatkan (enintään muutama sata metriä) päässä jokaiselta keräykseen osallistuvalla kiinteistöltä. Jotta järjestelmä on toimiva, olisi kiinteistöjen liityttävä sen käyttäjiksi.

Korttelikeräyksellä voidaan tavoitella kustannussäästöjä, kuljetusten tehostumista, liikenneturvallisuutta, viihtyvyyttä ja kierrätysasteen kasvua. Parhaiten korttelikeräys palvelee asukkaita alueella, jossa taajama-aste on korkea ja suurin osa asukkaista asuu alle viiden huoneiston asuintaloissa. Kierrätettävien jätteiden korttelikeräys voisi olla keino edistää erilliskerättävien jätteiden keräystä asetustasoa laajemmin, vaikka sekajäte haettaisiinkin edelleen kiinteistöiltä.

Toimiakseen laajemmassa mitassa korttelikeräys vaatii jäteastioita varten tehdyn aluevarauksen asemakaavassa sekä selkeän vastuutahon investoinnille. Vastuutaho voi olla vain kunta tai kunnallinen jätelaitos. Useimmiten korttelikeräys on soveltuvin järjestelmä uusille kaavoitettaville alueille, joissa jäteastioiden tarvitsemat aluevaraukset voidaan jo kaavoitusvaiheessa ottaa huomioon. Uusilla alueilla velvoite liittyä esimerkiksi jätteiden putkikeräysjärjestelmään on usein annettu tontinluovutussopimuksen ehdoissa. Aukkaita olisi ohjattava järjestelmän asianmukaiseen käyttöön jätehuoltomääräyksillä.

Putkikeräysjärjestelmä ja muut vastaavat järjestelmät tulkitaan tässä oppaassa yhdeksi kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen muodoksi. Siten liittymisvelvoite kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen voidaan täyttää liittymällä putkikeräysjärjestelmän tai muun vastaavan järjestelmän käyttäjäksi.

Jätelain 40 §:n mukaan kiinteistön haltijan tai kiinteistöjen haltijoiden yhdessä on järjestettävä vastaanottopaikka kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetettavaa jätettä varten. Putkikeräysjärjestelmässä järjestelmän syöttöpaikan katsotaan olevan tällainen vastaanottopaikka.

Alueilla [a ja b], joissa on käytössä jätteiden [putkikeräysjärjestelmä/korttelikohtainen keräysjärjestelmä/lähikeräysjärjestelmä/muu vastaava järjestelmä], kiinteistöt liittyvät kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään ja kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liittymällä [putkikeräysjärjestelmän/korttelikohtaisen keräysjärjestelmän/lähikeräysjärjestelmän/muun vastaavan järjestelmän] käyttäjäksi.

[Putkikeräysjärjestelmään/korttelikohtaiseen keräysjärjestelmään/lähikeräysjärjestelmään/muuhun vastaavaan järjestelmään] liittyneiden kiinteistöjen jäteastiana toimii [putkikeräysjärjestelmän syöttöpaikka/yhteinen keräysastia] [sekä korttelikohtainen keräysyuone, jossa on jäteastiat sellaisille putkikeräysjärjestelmään soveltumattomille jätteille, jotka voidaan kuitenkin kuljettaa tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.]

10 § Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen määräajaksi

Jätehuoltomääräyksissä voidaan mahdollistaa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen tilanteissa, joissa kiinteistö on tyhjillään ja käyttämättömänä. Keskeytyksen tulee aina olla määräaikainen. Sitä voidaan tarpeen mukaan jatkaa määräajan päättyessä.

Jotta keskeytys voidaan myöntää, on arvioitava millaisen ajan kiinteistö voi olla tyhjillään ilman että syntyy tarvetta jätteenkuljetuksen keskeyttämiselle. Samoin arvioidaan keskeyttämisen kohtuullisuutta niin kiinteistön kuin jätehuollon järjestäjänkin kannalta.

Jätteenkuljetuksen keskeytyksen mahdollisuus voidaan rajoittaa koskemaan ainoastaan vakituisia asuntoja, mutta harkinnan mukaan se voidaan antaa myös vapaa-ajan asunnoille. Vain osan vuotta käytössä olevilla vapaa-ajan asunnoilla kuljetuksen keskeytys saattaa käytännössä johtaa siihen, että kiinteistöllä ei käydä tyhjentämässä jäteastiaa koko vuonna. Jätteenkuljetuksen keskeyttämisen mahdollisuus myös vapaa-ajan asunnoille voi kuitenkin olla perusteltua paikallisten olosuhteiden vuoksi. Keskeytysmahdollisuus myös vapaa-ajan asunnoille voi olla tarpeen esimerkiksi alueilla, joilla on useita asumattomiksi ja käyttämättömiksi jääneitä asuintaloja, jotka ovat muutettu kiinteistörekisteriin käyttötarkoitukseltaan vapaa-ajan asunnoiksi. Keskeytysmahdollisuuden rajaamisessa tulee ottaa huomioon myös jätteenkuljetuksen näkökulma. Tarpeettomia tyhjennyskäyntejä on järkevää välttää.

Lyhytaikaisesta keskeytyksestä voidaan sopia jätteenkuljetuksesta huolehtivan tahon kanssa. Samalla on kuitenkin suositeltavaa velvoittaa ilmoittamaan asiasta jätehuoltoviranomaiselle, jotta se voi seurata asianmukaisen jätehuollon toteutumista kunnassa. Pidempiaikaiset keskeytykset edellyttävät poikkeamista jätehuoltomääräyksistä. Niiden edellytyksenä tulee olla varmuus siitä, että kiinteistö on käyttämätön. Kuivajätteiden kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttämisen lisäksi mahdollistetaan asumisessa syntyvien lietteiden jätteenkuljetuksen keskeyttäminen. Koska lietesäiliöt voidaan harvimmillaan tyhjentää kerran vuodessa, keskeytys käytännössä tarkoittaa sitä, että kiinteistön tulisi olla käyttämättä tätä pidempiä aikoja. Siten voi olla perusteltua edellyttää aina poikkeamista, kun halutaan keskeyttää lietteiden kiinteistöittäinen jätteenkuljetus.

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus voidaan keskeyttää määräajaksi [vakituksessa asuinkäytössä olevan] kiinteistön ollessa käyttämättömänä [vähintään x viikon ajan]. Jäteastia on oltava tyhjä jätteenkuljetuksen keskeytyksen alkaessa.

Määräaikaisen keskeytyksen kestäessä [x viikosta [kuuteen] kuukauteen] asiasta sovitaan [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen/jätteenkuljettajan] kanssa ja asiasta ilmoitetaan [jätehuoltoviranomaiselle]. Keskeyttäminen edellyttää, että kiinteistö on käyttämätön.

Keskeytyksen kestäessä yli [kuusi] kuukautta, edellyttää se poikkeamista näistä jätehuoltomääräyksistä.

Asumisessa syntyvien lietteiden kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen keskeyttäminen edellyttää poikkeamista jätehuoltomääräyksistä.

11 § Sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräykseen liittyminen ja jätteen toimittaminen aluekeräykseen

Kunta voi päättää, että sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoi-

ta tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- tai terveyssyistä pidettävä tarpeellisenä. (JL 35 § 4 mom.)

Aluekeräysjärjestelmästä on otettu tähän oppaaseen oma pykälänsä, sillä alueilla, joilla kiinteistöittäistä jätteenkeräystä ei voi tai kannata järjestää, aluekeräys korvaa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen.

Jätteiden mahdollinen väliaikainen varastointi kiinteistöllä ennen niiden toimittamista aluekeräyspisteeseen ei saa aiheuttaa hygieenisiä haittoja, hajuhaittoja tai vaaraa ympäristölle tai terveydelle. Väliaikaisen varastoinnin kieltäminen kokonaan on liian tiukka määräys, sillä esimerkiksi pieniä määriä lasi- ja metallijätettä voi turvallisesti varastoida kiinteistöllä pitkiäkin aikoja. Mikäli asiasta on aiheutunut ongelmia tai niitä uhkaa aiheutua, voidaan kieltää esimerkiksi välivarastointia varren hankitun sekalaisen yhdyskuntajätteen astian pitäminen kiinteistöllä.

Joissakin kunnissa aluekeräyspisteitä on ylläpidetty myös kiinteistöittäisen kuljetuksen alueella niitä jätteenhaltijoita varten, joiden kiinteistöille ei ole mahdollista sijoittaa jäteastiaa tai kiinteistölle ei ole mahdollista ajaa jäteautolla vaikean maaston vuoksi. Tällöin aluekeräyspiste on osoitettu jätteen toimituspaikaksi. Rajatulle joukolle tarkoitetut aluekeräyspisteiden jäteastiat ovat ns. vapaamatkustuksen estämiseksi hyvä järjestää lukollisina.

[Jätehuoltoviranomaisen] päätöksellä kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jäävät kiinteistöt liittyvät sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteen käyttäjiksi ottamalla yhteyttä ja sopimalla asiasta [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa.

[Kunta/kunnallinen jätelaitos] liittää [jätehuoltoviranomaisen] päätöksellä kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolelle jäävät kiinteistöt sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteiden käyttäjiksi. [Kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] on ilmoitettava välittömästi kiinteistön omistajalle liittamisestä ja kerrottava liittämisen perusteet sekä liittamisestä seuraavat velvoitteet.

Jätteiden pienimuotoinen väliaikainen varastointi kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ulkopuolella olevilla kiinteistöllä ei saa aiheuttaa hygieenisiä haittoja tai hajuhaittoja eikä muutakaan haittaa terveydelle tai ympäristölle. [Sekalaista yhdyskuntajätettä ei tule varastoida kiinteistöllä pidempään kuin [2 viikkoa/4 viikkoa.]]

12 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteisiin soveltumattomat jätteet voidaan kuljettaa kunnan tai kunnallisen

jätelaitoksen järjestämään keräyspaikkaan jätteen haltijan toimesta, mikäli tämä sallitaan jätehuoltomääräyksissä (jätelaki 41 §). Määräys on tarpeellinen, jos ja kun halutaan sallia esimerkiksi suurikokoisten jätteiden tai rakennus- ja purkujäte-erien kuljettaminen omatoimisesti jäteasemalle. Jos määräystä ei ole, suurikokoisetkin jätteet sekä rakennus- ja purkujäte-erät pitäisi kuljettaa kunnan järjestämässä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa tai sallia niiden toimittaminen aluekeräyspisteisiin.

Kunta tai kunnallinen jätelaitos voi tarjota noutopalvelua suurikokoisille jätteille. Palvelu on vapaaehtoinen ja siitä voidaan periä taksan mukainen maksu. Myös yritykset, jotka ovat rekisteröityneet jätehuoltorekisteriin, voivat tarjota tällaista kuljetuspalvelua. Jäte tulee myös tässä tapauksessa kuljettaa jätehuoltomääräysten mukaiseen vastaanottoaikkaan.

Kiinteistöllä syntyvät jätteet, jotka eivät suuren kokonsa, poikkeuksellisen laatunsa tai määränsä vuoksi sovellu kuljettavaksi kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa tai sovellu kerättäväksi aluekeräyspisteisiin tai ekopisteisiin [kierrätyspisteisiin/hyötyjätelaitoksiin], on toimitettava [kunnallisen jätelaitoksen/kunnan] osoittamaan vastaanottoaikkaan. Jätteen haltija vastaa tällaisten jätteiden kuljettamisesta itse tai tilaamalla [jätelaitoksen/jätehuoltoyrityksen] tarjoaman erillisen noutopalvelun.

Jätteenkuljettaja voi kieltäytyä sellaisen jäteastian tyhjentämisestä, johon on sijoitettu näistä jätehuoltomääräyksistä poiketen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomia jätteitä. Tällöin kiinteistön haltijan on huolehdittava jäteastian tyhjentämisestä, jätteenkuljetuksen tilaamisesta ja jätteiden kuljettamisesta [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan paikkaan.

13 § Jätteiden vastaanotto- ja käsittelypaikat

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomat jätteet ja kunnan yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, toimitetaan omatoimisesti kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen osoittamiin vastaanottoaikkoihin. Tällaiset vastaanottoaikat ja niillä toimiminen tuodaan esille tässä omassa pykälässään.

Tämän pykälän tarkoituksena on kertoa kiinteistöjen haltijoille ja jätteen tuottajille vastaanottoaikoista, joihin jätteet voi toimittaa. Jätteenkuljettajille tarkoitettu pykälä vastaanottoaikoista on sisällytetty kuljettamista käsittelevien pykälien yhteyteen.

Jätehuoltoviranomainen velvoittaa kunnallisen yhdyskuntajätehuollon toteuttajan eli kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen pitämään ajantasaista listaa vastaanottoaikoista. Listaa vastaanottoaikoista ei kannata sisällyttää jätehuoltomääräyksiin tai niiden liitteisiin, sillä vastaanottoaikat voivat vaihdella lyhyenkin aikavälin

sisällä. Parempi vaihtoehto on sisällyttää pykälään tieto siitä, mistä ajantasainen tieto vastaanottopaikoista on saatavilla.

Yleisessä osassa on hyvä tuoda esille esimerkiksi Suomen Kiertovoima ry:n ylläpitämä kierratys.info-verkkopalvelu, joka sisältää tietoa kierrätyskelpoisten jätteiden vastaanottopaikoista sekä helpon hakutoiminnon. Koska kyse on neuvonnasta eikä määräyksestä, luonteva sijoituspaikka tälle tiedolle on yleinen osa.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet on toimitettava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamiin paikkoihin.

Vastaanottopaikkoja kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluville jätteille, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, ovat [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] järjestämät vastaanottopaikat, kuten jäteasemat, jätekeskukset ja [hyötyjättepisteet/ekopisteet/kierrätyspisteet]. Tuottajavastuunalaiset jätteet toimitetaan tuottajien järjestämiin vastaanottopaikkoihin.

[Kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] on pidettävä yllä ajantasaista listaa järjestämistään vastaanottopaikoista tietoverkossa. Lista [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamista vastaanottopaikoista on saatavana soitteesta: [kunnan verkkosivut/kunnallisen jätelaitoksen verkkosivut].

Jätteiden toimittaminen yleisille vastaanotto- ja käsittelypaikoille on sallittu paikan pitäjän antamien ohjeiden mukaisesti ja ilmoitettuna aukioloaikoina. Eri jätelajit on sijoitettava niille osoitettuihin paikkoihin.

Vastaanotto- ja käsittelypaikkaan saa toimittaa ainoastaan sellaista jätettä, joka on vastaanotto tai -käsittelypaikan vastaanottoehtojen mukaista tai joille on varattu vastaanottopaikassa oma jätteistä. Vastaanotto- tai käsittelypaikka voi kieltäytyä vastaanottamasta sinne soveltumatonta jätettä.

3 luku

Jätteiden kerääminen kiinteistöllä

14 § Kiinteistöllä erikseen lajiteltavat jätelajit

Pykälän tarkoituksena on määrätä jätteen haltijat erottamaan materiaalina kierrätyskelpoiset jätteet energiana hyödynnettävästä sekalaisesta yhdyskuntajätteestä ja toimittamaan ne joko kiinteistön jätteistöihin tai aluekeräyspisteisiin sen mukaan mitä myöhempana määräyksissä on kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä määrätty.

Kiinteistöillä lajitellut kierrätyskelpoiset kuluttajapakkausjätteet kuuluvat jätelain nojalla pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöjen jätehuollon järjestämisvelvol-

lisuuden piiriin. Muut lajitellut kierrätyskelpoiset, asumisesta tai kunnan palvelu- ja hallintotoiminnoista syntyneet jätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Jotta jätehuolto sujuisi käytännössä, vastuun jakautuessa eri tahoille, on jätelaissa määrätty tuottajien ja kuntien yhteistoiminnasta pakkausjätteiden keräämisessä kiinteistöiltä (JL 49a ja 49b §). Yhteistoiminta toteutetaan niin, että kunta järjestää kierrätyskelpoisen pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen vähintään taajamien kiinteistöiltä tuottajien järjestämään käsittelyyn ja kierrätykseen. Jätelain 35 § ja 36 § mukaisesti kierrätyskelpoisten jätelajien kiinteistöittaiset kuljetukset järjestetään kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Tuottajat ja kunnat sopivat yhteistoiminnan ja jätelain puitteissa keskenään korvauksista, joita tuottajat maksavat kunnille pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen järjestämisestä. Kiinteistökohtaisen kuljetuksen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen pakkausjätteiden ja muiden kierrätyskelpoisten jätteiden keräys järjestetään aluekeräyksenä. Tuottajayhteisön aluekeräyksen vastaanottopaikat on nimetty Rinki ekopisteiksi. Kierrätyskelpoisten jätteiden aluekeräyspisteiden sijainnit ovat osoitteessa www.kierratys.info.

Kunnan jätehuoltovastuu laajenee jäteasetuksen 21 §:n mukaisesti tekstiilijätteen vastaanoton järjestämiseen 1.1.2023 alkaen. Tämän jälkeen kyseistä päivämäärää ei ole tarpeen kirjata jätehuoltomääräyksiin. Mikäli tekstiilijätteelle on kiinteistöittäinen keräys alueella, on tämä huomioitava määräämällä tekstiilijäte toimitettavaksi kiinteistön tekstiilijätteelle tarkoitettuun jätetastiaan tai aluekeräykseen, kuten muidenkin jätelajien kohdalla tehdään.

Paperijätteen jätehuolto on kokonaan tuottajien järjestämää. Jos kiinteistöllä on käytössään paperintuottajien järjestämä paperinkeräysastia, on paperijäte laitettava siihen. Muutoin kiinteistöjen käytössä on tuottajien järjestämä paperijätteen aluekeräys.

Kiinteistöllä syntyy silloin tällöin myös muita erikseen lajiteltavia jätelajeja, kuten puutarha- ja puistojätettä, sähkö- ja elektroniikkaromua, paristoja ja akkuja, vaarallisia jätteitä ja erityisjätteitä. Vaarallisista jätteistä ja erityisjätteistä määrätään jätehuoltomääräyksissä toisaalla tarkemmin, joten tähän kohtaan voidaan sisällyttää ainoastaan velvoite kerätä ne erilleen muusta yhdyskuntajätteestä.

Omatoimiremonttien yhteydessä syntyy myös rakennus- ja purkujätteitä. Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksessa (26 §) määrän ja haitallisuuden vähentämiseen ja käsittelyyn liittyviä määräyksiä sekä erilliskeräysvelvoitteita (27 §), jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kotitalouden pienimuotoisesta omatoimisesta rakennus- ja purkutoiminnasta. Mikäli remontointipalveluita tarjoava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä, eikä siitä voida antaa jätehuoltomääräyksissä määräyksiä.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöillä syntyvästä yhdyskuntajätteestä on lajiteltava erikseen biojäte, lasi-, muovi-, metalli- ja kartonkipakkausjätteet, pienmetalli, [1.1.2023 alkaen] tekstiilijätteet sekä muut kiinteistöillä syntyvät tässä pykälässä luetellut jätelajit.

Biojäte on lajiteltava erikseen kiinteistöillä, jotka kuuluvat näiden jätehuoltomääräysten 16 tai 17 §:n mukaan biojätteen kiinteistöttäisen erilliskeräyksen piiriin. Jos biojätettä ei kerätä erikseen tai kompostoida, se laitetaan sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan.

Lasi-, muovi-, metalli- ja kartonkipakkausjätteet sekä pienmetalli toimitetaan tuottajien järjestämään [tai kunnan/kunnallisen jätelaitoksen järjestämään tuottajien keräystä täydentävään] ekopisteeseen [hyötyjätelaitokseen/kierrätyspisteeseen] tai kiinteistöttäiseen jäteastiaan, jos kiinteistö kuuluu jätehuoltomääräysten 16 tai 17 §:n mukaan näiden jätteiden kiinteistöttäisen erilliskeräyksen piiriin.

Tekstiilijäte toimitetaan [1.1.2023 alkaen] kunnan järjestämään vastaanottoaikkaan [tai kunnan/kunnallisen jätelaitoksen järjestämään alueelliseen keräyspisteeseen].

Paperijäte on lajiteltava erikseen ja toimitettava tuottajavastuulla järjestettyyn keräysastiaan kiinteistöllä tai tuottajan alueelliseen keräyspaikkaan.

Myös muut tuottajavastuunalaiset jätteet kuin pakkausjätteet (kuten paristot ja akut sekä sähkö- ja elektroniikkaromu) on lajiteltava erikseen ja toimitettava tuottajan järjestämään vastaanottoaikkaan. Pantilliset juomapakkaukset on toimitettava näitä varten järjestettyihin palautuspisteisiin.

Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet on kerättävä erikseen ja toimitettava käsiteltäväksi näissä jätehuoltomääräyksissä erikseen [luvussa 10] annettujen määräysten mukaisesti.

Puutarha- ja puistojäte sekä risut ja oksat sekä käsittelemätön puujäte, joita ei käsitellä omatoimisesti kiinteistöllä näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti, on toimitettava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan vastaanottoaikkaan.

Jätteen haltija huolehtii jätteiden lajittelusta ja keräykseen toimittamisesta.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirin kuuluvissa toiminnoissa, mukaan lukien asumisessa, syntyvä rakennus- ja purkujäte lajitellaan jäteasetuksen 26 §:n mukaisesti.

Mikäli rakennus- ja purkujäte on peräisin kotitalouden pienimuotoisesta omatoimisesta rakennus- ja purkutoiminnasta, jätteen haltijan on lajiteltava ja toimitettava syntyvä jäte [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan vastaanottoaikkaan.

15 § Sekalainen yhdyskuntajäte

Sekalainen yhdyskuntajäte ohjautuu pääasiassa energiahyödyntämiseen. Siten siitä voi olla tarpeen antaa määräyksiä esimerkiksi sen osalta, mitä sekalaisen

yhdyskuntajätteen jäteastiaan saa laittaa. Etusijajärjestyksen noudattamiseksi on tärkeää, että yhdyskuntajätteestä saadaan syntypaikkalajittelun ja erilliskeräyksen kautta eroteltua kaikki kierrätyskelpoiset jakeet.

Pykälässä on hyvä tuoda esille, että sekalaisen yhdyskuntajätteen keräämiseen tarkoitettu jäteastia tulee olla käytössä kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä.

Joillakin kunnallisten jätelaitosten alueilla on käytössä sekä jätteen energiajakeen että sekalaisen yhdyskuntajätteen keräys johtuen esimerkiksi käytössä olevasta polttotekniikasta. Edellisestä johtuen joillakin alueilla tämä sisältö on muotoiltava jätehuoltomääräyksissä toisin kuin esimerkissä, jos sitä päätetään käyttää.

Kun polttotekniikka, esim. jätteen arinapoltto, mahdollistaa myös vähäisessä määrin palamattoman materiaalin syöttämisen polttolaitokseen, voidaan sallia pienten palamatonta materiaalia olevien erien kerääminen sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan. Sallia voidaan esimerkiksi hehkulamppujen, pienten PVC-muovia olevien esineiden ja posliiniastioiden sirpaleiden kerääminen sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan. Edellä esitettyä asiaa ei välttämättä tarvitse määräyksissä erikseen mainita. Määräystekstiksi voi riittää, että todetaan kiinteistön sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan voitavan laittaa muu syntyvä jäte, kuin kierrätystä varten lajiteltu ja erilliskerätty jäte.

Tämän oppaan jäteastian täyttämistä koskevassa 24 §:ssä tarkennetaan muutamien jättemateriaalien osalta, mitä sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan voi tai ei voi laittaa. Sekalaisen yhdyskuntajäteastian soveltumaton jäte (kuten käyttökelvottomat huonekalut, patjat, suuret määrät rikkoutuneita keramiikka-astioita tai kierrätyskelvottomia tekstiilejä), jolle ei ole erilliskeräystä tai jota syntyy suuria määriä, tulee viedä suoraan jäteasemalle, jossa ne päätyvät sopivaan asianmukaiseen käsittelyyn.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöillä syntyvä muu kuin kierrätystä varten lajiteltu ja erilliskerätty jäte on laitettava kiinteistön sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan. Sekalaiselle yhdyskuntajätteelle tarkoitettuun jäteastiaan ei kuitenkaan saa laittaa sinne kuulumattomia jätteitä, kuten vaarallista jätettä tai kierrätykseen kelpaavaa jätettä.

16 § Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet

Erilliskeräysvelvoitteiden lähtökohtana on jäteasetuksen (978/2021) mukainen kiinteistöittäinen kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräys. Asetuksen mukaan taajama-alueilla, vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöillä, on asumisessa syntyvät bio- ja pakkausjätteet sekä pienmetalli lajiteltava ja erilliskerättävä omiin

kiinteistökohtaisiin jäteastioihin. Pakkausjätteet lajitellaan tuottajien lajitteluohjeiden mukaisesti. Mikäli ohjeesta poiketaan, on siitä sovittava aina tapauskohtaisesti tuottajien kanssa. On huomattava, että asetuksen velvoite koskee myös taajamissa sijaitsevia vapaa-ajan asuntoja.

Biojätteen erilliskeräys on aloitettava viimeistään 1.7.2022 alkaen ja muun kierrätyskelpoisen jätteen erilliskeräys 1.7.2023 alkaen. Asetuksen mukaan biojätteen erilliskeräystä on laajennettava yli 10 000 asukkaan taajamissa koskemaan kaikkia kiinteistöjä 19.7.2024 alkaen.

Kiinteistön määritelmä jätehuollossa

Yksikkö, johon erilliskeräyksen velvoitteet kohdistuvat, on kiinteistö. Jäteasetuksen 17 §:n perusteluissa on tarkennettu, miten käsitettä kiinteistö tulisi tulkita erilliskeräyksen järjestämiseen liittyvissä velvoitteissa: ”Säännöksen soveltamisen yhteydessä kiinteistön käsitettä tulisi tulkita jätteen keräyksen järjestämisen näkökulmasta. Tällöin kiinteistöllä sijaitsevaksi katsottavien huoneistojen lukumäärä ei olisi jokaisessa tilanteessa yhteneväinen esimerkiksi kiinteistörekisteriin merkittyjen kiinteistöyksikköä koskevien tietojen kanssa, vaan merkitystä voitaisiin antaa myös kiinteistön ja sillä sijaitsevien rakennusten omistus- ja hallintasuhteille sekä jättepistettä käytännössä käyttävien asuinhuoneistojen lukumäärälle. Olennaista olisi, että kiinteistö muodostaisi jätehuollon järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Käytännössä samalla tontilla voi esimerkiksi olla viisi erillispientaloa tai paritaloa, mutta ilman asunto-osakeyhtiömuotoa. Jos kullakin talolla on oma jättepisteensä, rinnastuisi tilanne omalla tontilla sijaitseviin yksittäisiin omakotitaloihin tai paritaloihin, eivätkä asetuksessa vähintään viidelle asuinhuoneistolle säädetyt erilliskeräysvelvoitteet koskisi tontilla sijaitsevia taloja. Toisaalta erilliskeräysvelvoite koskisi niitä asunto-osakeyhtiöitä, joissa samaa jättepistettä käyttääh vähintään viisi asuinhuoneistoa, riippumatta siitä, muodostuuko asunto-osakeyhtiö erillispientaloista tai esimerkiksi rivitaloista. Jos asunto-osakeyhtiön erillispientaloilla on omat jäteastiansa ja omat jättesopimuksensa, erilliskeräysvelvoitteet eivät koskisi. Säännöksen mukaisen huoneistorajan laskennassa ei olisi merkitystä sillä, kuinka monen tontin alueelle asunto-osakeyhtiöön kuuluvat rakennukset sijoittuvat.”

Erilliskeräysvelvoitteet jätehuoltomääräyksissä

Tässä oppaassa erilliskeräysvelvoitteet ehdotetaan esitettävän taulukossa. Jos kunnassa on tarkoitus seurata jäteasetuksen vähimmäisvaatimusta jätteiden erilliskeräyksestä taajamissa ja asetuksen erilliskeräysvelvoite halutaan kirjata näkyviin myös jätehuoltomääräyksiin, tulee taulukosta käyttöön vain esimerkissä tummennetut rivit. Kun noudatetaan asetuksen mukaisia velvoitteita, Kuntaliitto suosittelee viestinnän selkeyttämiseksi velvoitteiden kirjaamista myös jätehuoltomääräyksiin näkyviin. Huoneistomääriä koskevia rivejä voi lisätä taulukkoon tai poistaa taulukosta tarpeen mukaan riippuen siitä, miten asetuksen määräyksistä poiketaan. Määräykseen voidaan merkitä esimerkiksi *-merkinnällä, että suppeamman suuntaan poikkeamista tullaan tarkistamaan vähintään viiden vuoden välein. Tämä palvelee lukijaa, joka tarvitsee tietoa erilliskeräyksen velvoitteista pitemmällä aikajänteellä.

Erilliskeräysalueiden rajaaminen

Erilliskeräysvelvoitetta koskevat aluerajaukset on kuvattava huolellisesti jätehuoltomääräyksiin liittyvässä aineistossa ja rajauksia on myös päivitettävä ja ylläpidettävä. Karttarajauksissa on tarpeen esittää

- 1) taajamien tai jätelain 15 §:n perustein jätehuoltomääräyksissä määritellyt erilliskeräysalueen rajat kiinteistörajojen tarkkuudella,
- 2) taajamat, joissa asukasluku ylittää 10 000 henkilöä, kiinteistörajojen tarkkuudella kiinteistökohtaista biojätteen keräysvelvollisuutta kuvaamaan,
- 3) kunnan järjestämän vapaaehtoisen erilliskeräyksen alue kiinteistörajojen tarkkuudella, mikäli kunta tai kunnallinen jätelaitos ei tarjoa vapaaehtoista erilliskeräyspalvelua koko toimialueella

Lisäksi tämän oppaan 17 §:n mukaisten muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä (pääasiassa kunnan hallinto- ja palvelutoimintojen kiinteistöillä) syntyvien kierrätettävien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteista määräämiseksi karttarajauksissa voi olla tarpeen esittää

- 4) taajama-alueiden tai asema- tai yleiskaavoitetun alueen sisältämät palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueet.

Jäteasetuksessa taajamalla tarkoitetaan, rakennusryhmää, jossa on vähintään 200 asukasta ja jossa rakennusten välinen etäisyys on yleensä enintään 200 metriä. Taajamat eivät ole sidoksissa kuntarajoihin. Siten on mahdollista, että jonkun kunnan alueella on taajama, vaikka asukasmäärä kyseisen kunnan alueella taajamassa ei ylitä 200 asukasta. Myös biojätteen erilliskeräykseen velvoittava 10 000 asukkaan yhtenäinen taajama-alue saattaa ylittää kuntarajat, jolloin 10 000 asukkaan taajamaa koskevat velvoitteet tulevat voimaan myös kunnassa tai kunnan osassa, jossa taajaman asukasluku kyseisessä kunnassa kuntarajojen mukaan jäisi alle 10 000 asukkaan velvoiterajan.

Kartta-aineisto taajama-alueista on saatavilla Suomen ympäristökeskukselta, joka ylläpitää yhdyskuntarakenteen seurantarjestelmää (YKR). Aluerajauksia määriteltäessä on huomattava, että Suomen ympäristökeskuksen julkaisema taajama-aineisto koostuu 250 m x 250 m ruuduista eli ne eivät noudata kiinteistörajoja. Näin ollen ruutuaineiston reuna-alueita joudutaan tulkitsemaan jätehuoltoviranomaisessa ja kunnan jätehuoltotoimijoiden kesken.

Koska taajamat ja niiden väestömäärät muuttuvat käytännössä jatkuvasti rakentamisen ja muuttoliikkeen myötä, suositellaan tässä oppaassa jäteasetuksen velvoiterajojen kuvaamista jätehuoltomääräyksiin liittyvällä kartalla tai alueluettelolla, jota voidaan pitää ajantasaisena ilman jätehuoltomääräyksistä uudelleen päättämistä. Alueen rajausta tulee olla niin selkeä, että kiinteistönhaltija voi sen perusteella ymmärtää, koskeeko velvoite omaa kiinteistöä. Aluerajausta tulee tarkistaa tarkoituksenmukaisin määräajoin niin, että jätelaissa ja asetuksessa määrätyt velvoitteet täyttyvät ajantasaisesti asuinalueiden muuttuessa.

Aluerajauksissa voi käyttää tarpeen mukaan myös ennakointia, jos esimerkiksi taajaman laajeneminen tietyllä alueella tiedetään tapahtuvan pian rajauksen tarkistuksen jälkeen. Jätehuoltoviranomaisen tulee tarkistaa erilliskeräyksen laajuus ja aluerajaus sekä väestömäärän ajantasaisuus toimialueen tarkoituksiin sopivin määrävällein. Määrävalit voivat olla erilaisia riippuen väestömäärän muutoksista ja yhdyskuntakehityksestä toimialueella.

Aluerajaukset on mahdollista esittää myös luettelona, jos erilliskeräysvelvoitteet ovat näin esitettyinä riittävän selkeitä tietoa käyttäville ja tarvitseville toimijoille, kuten erilliskeräyksen järjestävälle kunnalliselle jätelaitokselle, kiinteistönhaltijoille ja vapaaehtoista erilliskeräyspalvelua mahdollisesti tarjoaville kuljetusyrityksille.

Erilliskeräysvelvoitteista poikkeaminen

Jäteasetuksen mukaisista erilliskeräysvelvoitteista on mahdollisuus poiketa jätehuoltoviranomaisen päätöksellä jätehuoltomääräyksissä säädetyn mukaisesti. Poikkeaminen voi tapahtua jäteasetuksesta laajempaan suuntaan tai suppeampaan suuntaan. Poikkeaminen asetuksen velvoitetta suppeampaan erilliskeräykseen tulee kuitenkin perustua jonkun jätelain 15 § 2 momentissa mainitun poikkeusperusteen olemassaoloon. Poikkeamispäätös edellyttää aina riittäviä selvityksiä. Päätöksen perusteeksi valmisteltu selvitys tai tutkimus on suunniteltava, toteutettava, ja raportoitava sekä siinä syntyneet tietoaineistot on tallennettava asianmukaisella tavalla.

Jos poikkeamispäätöksellä supistetaan jäteasetuksen erilliskeräysvelvoitteita, on poikkeamisperusteen olemassaoloa arvioitava viimeistään viiden vuoden kuluttua uudelleen. Myös jäteasetuksen mukaista velvoiterajaa laajemmasta erilliskeräyksestä määrääminen on hyvä perustella. Erilliskeräysvelvoitteen laajentamiselle ei lainsäädännössä ole asetettu määräaika. Asetuksen mukaisia velvoitteita laajennettaessa tulee ottaa huomioon, että tuottajien ja kuntien yhteistoiminta kierrätyskelpoisten jätteiden keräyksessä koskee vain asetuksenmukaista erilliskeräystä. Se tarkoittaa, että erilliskeräysvelvoitteita laajennettaessa tuottajat eivät osallistu laajennetun keräyksen kustannuksiin vaan laajennuksesta aiheutuvat kustannukset jäävät kunnalle asukkaiden jätemaksuin kustannettavaksi. Erilliskeräysvelvoitteiden laajentamista valmistellessa on myös tärkeää kuulla pakkausten tuottajayhteisöä, sillä asetusta laajemmalla kiinteistöittäisellä keräysvelvoitteella saattaa olla vaikutuksia tuottajien ylläpitämään Rinki ekopisteverkostoon ja terminaaliverkostoon. Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä (1029/2021) edellyttää, että Rinki-ekopisteet palvelevat mahdollisimman hyvin kiinteistöjä, jotka jäävät jäteasetuksen tai jätehuoltomääräysten nojalla tapahtuvan kiinteistöittäisen erilliskeräyksen ulkopuolelle.

Jätteen omatoiminen käsittely erilliskeräyksen sijaan

Kiinteistöllä syntyvän biojätteen voi jäteasetuksen mukaan kompostoida kiinteistöllä erilliskeräykseen liittymisen vaihtoehtona, joten tämä seikka on myös mainittu oppaassa. Omatoimisen käsittelyn edellytyksistä on määrätty erikseen jäteasetuksessa 12 §:ssä. Lisäksi jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa kompostointiin

liittyviä asetusta täydentäviä määräyksiä (18 §).

Kunnan järjestämä vapaaehtoinen erilliskeräys

Jätelain 41 §:n 3 momentti antaa kiinteistön haltijalle mahdollisuuden järjestää erilliskerätyn pakkausjätteen ja biojätteen jätteenkuljetuksen kiinteistöltä, jos ko. jätettä ei kuljeteta kunnan järjestämässä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Kunta tai kunnallinen jätelaitos voi tarjota vapaaehtoista erilliskeräyspalvelua koko toimialueella, jolloin erilliskeräykseen liittyvät palvelut ja viestintä ovat yhteneväisiä kaikille kiinteistönhaltijoille toimialueella. Tämä on todettava jätehuoltomääräyksissä. Ellei kunta tai kunnallinen jätelaitos tarjoa vapaaehtoista erilliskeräyspalvelua koko toimialueellaan, se voi määritellä alueen, jolla se järjestää vapaaehtoista jätteenkeräyspalvelua. Tämä vapaaehtoisen kunnan järjestämän kiinteistöittäisen erilliskeräyksen alue tulee määritellä yhtä tarkasti ja selkeästi kuin edellä mainitut erilliskeräysvelvoitteita koskevat aluerajaukset. Jos asukas pyytää kunnan jätelaitokselta vapaaehtoista palvelua, jätelaitoksen on sitä tarjottava jätehuoltomääräyksissä määritellyillä alueilla ja kiinteistöillä (koko kunta tai kunnan tietyt osat). Vapaaehtoista keräystä voidaan suositella järjestettävän vähintään niillä jäteasetuksen ja jätehuoltomääräysten velvoittavaan keräykseen kuuluvilla taajama-alueilla, joilla kunta muutoinkin kerää jätteet velvoiterajan ylittäviltä kiinteistöltä pakollisena keräyksenä. Yksityiset jätteenkuljetusyritykset voivat tarjota asukkaille tai kunnan hallinto- ja palvelutoiminnoille jätelain 41.3 §:n mukaisia kuljetuspalveluita vain niillä kiinteistöillä, joilta kunta ei kerää tai kuljeta erilliskerättyjä bio- ja pakkausjätteitä.

Kunnan järjestämän vapaaehtoisen erilliskeräyksen alueen määrittelyssä voidaan käyttää olemassa olevan jätteenkuljetuksen reittejä aluerajauksen lähtökohtana. Tällöin vapaaehtoisen erilliskeräyksen alue muodostuu tieverkoston mukaisesti noudattaen tiettyä valittua enimmäisetäisyyttä jäteauton varsinaiselta keräysreitiltä. Tällöinkin asukkaalle olisi jätehuoltomääräysten tai siihen liittyvien materiaalien perusteella helposti ja yksiselitteisesti selvittävä, koskeeko kunnan järjestämä vapaaehtoisen erilliskeräyksen mahdollisuus hänen kiinteistöään. Aluerajauksen taustalla on oltava tarkastelu, jolla varmistetaan ympäristöhyödyn tuottaminen vapaaehtoisesti liittyvän kiinteistön erilliskeräykselle. Aluerajausta tulee tarkistaa, kun erilliskeräysvelvollisuus laajenee ja/tai maksimietäisyyksiin tulee muutoksia esim. elinkaaritarkastelujen perusteella.

Kunnan tai kunnan jätelaitoksen järjestämän vapaaehtoisen erilliskeräyksen alueesta ja sen päivittämisestä on suositeltavaa päättää jätehuoltoviranomaisessa jätehuoltomääräysten päivittämistä koskevana päätöksenä. Tällöin päätöksestä tiedotetaan ja kuullaan jätelaissa säädetyllä tavalla mm. alueella toimivia kuljetusyrityksiä. Kun alue siirtyy kunnan jätehuoltopalveluiden piiriin vapaaehtoisen erilliskeräyksen osalta, päättyvät kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvan jätteen erilliskeräystä koskevat yksityisoikeudelliset kuljetussopimukset kiinteistönhaltijoiden ja kuljetusyrittäjien välillä. Vapaaehtoisen keräyksen aluerajaus on suositeltavaa säilyttää voimassa kohtuullisen ajanjakson, jotta kiinteistöjen jätehuoltopalveluissa

ei tapahtuisi jatkuvia muutoksia. Rajauksen tarkistamisväli voisi tällöin olla esimerkiksi 3–5 vuotta.

On mahdollista, että kunta tai kunnallinen jätelaitos ei tarjoa vapaaehtoisuuteen perustuvaa keräys- ja kuljetuspalvelua lainkaan. Tällöin kiinteistönhaltijoilla on erilliskeräyksen velvoite-rajien ulkopuolella oikeus tilata erilliskeräyspalvelu yksityisiltä kuljetusyrityksiltä. Oppaassa on esitetty vaihtoehtoina vapaaehtoisen keräyksen järjestämisen eri tilanteita koskevat kappaleet.

Vapaaehtoisen erilliskeräyspalvelun tarjoamista velvoite-rajien ulkopuolella voidaan käsitellä määriteltäessä alueelle jätehuollon palvelutasoa. Palvelutasokuvauksessa kerrotaan alueella tarjotuista kunnallisista jätehuoltopalveluista. Palvelutason määrittelevät jätehuoltoyhteistyötä tekevät kunnat yhdessä kunnallisen jätelaitoksen kanssa. Palvelutasokuvaus liitetään usein kunnallisen jätetaksan yhteyteen kertomaan jätehuoltopalveluista, joita kunnan jätemaksuilla ylläpidetään.

Sekajäteastian lisäksi kiinteistöille on järjestettävä jäteastiat erilliskerättäville jätelajeille seuraavasti:

	Lajiteltavat ja kiinteistöittäin erilliskerättävät jätelajit [taajama-alueilla / alueilla a, b ja c]					
Huoneistojen lukumäärä kiinteistöllä	Biojäte	Lasi-pakkaus-jäte	Muovi-pakkaus-jäte	Metalli-pakkaus-jäte ja pien-metalli-jäte	Kartonki- ja paperi-pakkaus-jäte	Keräys-paperi
1 tai enemmän, kun kiinteistö sijaitsee [yli 10 000 asukkaan taajamassa/alueilla a ja b]	x					kuten jätelain 49 ja 50 § määräävät
[x] tai enemmän*						
5 tai enemmän	x	x	x	x	x	
[xx] tai enemmän**						

*jäteasetuksen velvoitteita laajempi keräys

**jäteasetuksen velvoitteita suppeampi keräys. Suppeamman erilliskeräyksen edellytykset tarkistetaan [viiden/ x (lyhyempi aika voidaan määrittää) vuoden määräajoin / x.x.20xx mennessä.]

[Taajamat / alueet a, b, ja c] ovat määritelty ajantasaisesti [näiden jätehuoltomääräysten liitteessä 1 / viite sijaintiin, jossa raja on nähtävissä]. [Jätehuoltoviranomainen / kunnallinen jätelaitos] tarkistaa alueiden määrittelyn [vuosittain] taajama-alueiden muutosten mukaisesti.

[[Taajamissa a, b ja c/alueilla a, b ja c] ei erilliskerätä kiinteistökohtaisesti [biojätettä/ lasipakkausjätettä/ muovipakkausjätettä/ metallipakkausjätettä tai pienmetallia / kartonki- ja paperipakkauksia]. [Taajamat a, b ja c/alueet a, b ja c ovat määritelty [jätehuoltomääräysten liitteessä 2 / viite sijaintiin, jossa raja on nähtävissä] ja niitä koskevia erilliskeräysvelvoitteita tarkistetaan viiden vuoden välein.]

Biojätteen erilliskeräysvelvoite ei koske kiinteistöjä, joilla syntyvä biojäte kompostoidaan.

Paperijäte on erilliskerättävä kuten jätelain 49 § ja 50 § määräävät.

[[Jätelajin x] jäteastiaan kerätään sekä pakkausjäte että muu samaa materiaalia oleva kierrätyskelpoinen jäte.]

Kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä ei edellä mainitut velvoitteet koske, voi halutessaan liittää kiinteistönsä vapaaehtoisesti kunnan järjestämään kierrätettävien jätelajien kiinteistöittäiseen kuljetukseen. Kuljetuksesta on tällöin sovittava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa.	Kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä ei edellä mainitut velvoitteet koske ja jonka kiinteistö sijaitsee [alueella x], voi halutessaan liittää kiinteistönsä vapaaehtoisesti kunnan järjestämään erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittäiseen kuljetukseen. Kuljetuksesta on tällöin sovittava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa.	Kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä eivät edellä mainitut velvoitteet koske, voi halutessaan tilata erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittäisen kuljetuksen yksityiseltä jätteenkuljetusyritykseltä.
	[Alue x] on määritelty näiden jätehuoltomääräysten [liitteessä 2][3] / viite sijaintiin, jossa raja on nähtävissä]	
	Muulla alueella sijaitsevan kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä eivät edellä mainitut velvoitteet koske, voi halutessaan tilata erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden jätelajien kiinteistöittäisen kuljetuksen yksityiseltä jätteenkuljetusyritykseltä.	

Kiinteistöiltä erilliskerätyt jätteet tulee kuljettaa näiden jätehuoltomääräysten 34 §:n mukaiseen vastaanottopaikkaan.

16a § Energiajätteen lajittelu ja kerääminen erikseen

Tämä energiajätteen lajittelua ja erilliskeräystä koskeva pykälä ei ole tarpeen kaikilla alueilla. Sen sisällyttäminen määräyksiin tulee arvioida paikallisten olosuhteiden mukaan. Määräys tulee kyseeseen esimerkiksi alueilla, joissa kunnan jätelaitoksen palveluihin kuuluu erityinen energiajakeen hyödyntäminen, esimerkiksi kaasutuslaitoksessa, tai kierrätyskelvottoman muovijakeen toimittaminen hyödynnettäväksi ns. kierrätyspolttoaineena. Energiajätteen erilliskeräämisessä on noudatettava etusijajärjestystä eli energiajätteeseen ei saa lajitella jätettä, joka voidaan kierrättää ja jolle voidaan järjestää erilliskeräys. Energiajätteen erilliskerääminen voidaan myös kieltää alueilla, joilla sekalainen yhdyskuntajäte ohjautuu energiahyödyntämiseen.

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöillä yhdyskuntajätteenä syntyvän energijakeen erilliskeräys on kiellettyä [x.x.202x alkaen].

Energijakeeseen aiemmin laitettut kierrätyskelpoiset jätteet on lajiteltava syntypaikalla erikseen ja toimitettava kierrätykseen näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti. Energijakeeseen aiemmin lajiteltu kierrätyskelvoton jäte on laitettava sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiain.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen keräämiseen tarkoitetun jäteastian lisäksi kiinteistöillä tulee olla käytössään energijätteen keräämiseen tarkoitettu jäteastia. Energijätteen ei saa laittaa kierrätyskelpoista jätettä.

17 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien kierrätettävien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Jäteasetuksessa (21 §) annetaan erilliskeräysvelvoitteet myös muiden kuin asumisessa syntyvien jätteiden kiinteistöittäiselle keräykselle. Asetuksen määräykset koskevat sekä kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvia yhdyskuntajätteitä (kunnan hallinto- ja palvelutoiminta) että jätteen haltijan vastuulle kuuluvaa yhdyskuntajätettä (elinkeinotoiminta ja julkinen toiminta, pois lukien hallinto- ja palvelutoimintot). Jätehuoltomääräyksissä voidaan määrätä vain kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvien kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätteistä. Pykälän otsikoinnissa on siis syytä tulla esiin määräyksen rajausta kunnan jätehuoltovastuulle kuuluviin jätteisiin. Asetuksesta poikkeamiset jätehuoltomääräyksiin on mahdollista tehdä vastaavin jätelain 15 §:n 2 momentin ehdoin kuin asumisessa syntyvien jätteiden erilliskeräyksessä.

Jäteasetuksen mukaiset kiinteistökohtaiset lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet tulevat voimaan biojätteen osalta 1.7.2022 ja muun kierrätettävän jätteen osalta 1.7.2023. Velvoitteet perustuvat jätteiden painon mukaiseen kertymiseen yhden viikon aikana. Syntyvän jätteen määrä voidaan ilmaista painon lisäksi tilavuutena, jolloin muuntokerroin olisi myös ilmoitettava. Oppaan taulukossa on käytetty asetuksenmukaisia jättemääriä bio- ja pakkausjätteen erilliskeräysvelvoitteen rajoina. Asetusta suppeammasta keräyksestä määrääminen edellyttää, että kutakin keräysrajaa on pohdittu jätelain 15 §:n edellytysten kannalta, mm. millaisen määrän noutaminen kiinteistöltä on logistisesti järkevää ottaen huomioon ympäristö- ja kustannusnäkökohdat.

Kierrätettävästä materiaalista koostuvien, muiden kuin pakkausjätteiden kiinteistöittäinen keräys on järjestettävä mahdollisuuksien mukaan, jos materiaalit ovat lajiteltavissa tasalaatuisina ja sellaisina määrinä, että erilliskeräys edistää kierrätystä ja etusijajärjestystä. Oppaan taulukkoon on esimerkkinä otettu puujäte, jota voisi syntyä esimerkiksi kouluissa tai muissa kunnan jätehuoltovastuun piiriin

kuuluviissa toiminnoissa säännöllisesti sellaisia määriä, että erilliskeräys olisi syytä järjestää. Muun jätteen erilliskeräyksestä päätettäessä on tuotava esiin, miten ja missä olosuhteissa kiinteistöittäinen keräys järjestetään. Erilliskeräyksestä määrättäessä on pohdittava myös kyseisen jätelajin jäteastian tyhjennysväliä koskevaa määräystä. Riittävällä tyhjennysvälillä voidaan varmistaa, että erilliskerätty jäte säilyy kierrätyskelpoisena vielä käsittelyyn saapuessaan. Velvoittavan ja vapaaehtoisen keräyksen linjaamisessa voidaan noudattaa 16 §:n yhteydessä annettuja ohjeita. Eri jätelajeja voidaan kerätä samoihin jäteastioihin, jos materiaalien kierrätettävyyttä ei näin kerättynä heikkene.

Erilliskeräysvelvoitteen aluerajauksessa käytetään lähtökohtana jäteasetuksen mukaisesti taajama-alueita sekä asema- ja yleiskaavoitettuja alueita, joilla on palvelu- tai matkailutoimintoja tai jotka ovat työpaikka-alueita. Velvoitteen rajauksessa on siis huomioitava myös taajama-alueiden ulkopuolella sijaitsevien alueiden kaavoituksen mukaiset käyttötarkoitukset ja toiminnot. Alueet on kuvattava jätehuoltomääräyksiin liittyvässä aineistossa, kuten 16 §:ään liittyvät aluerajauksetkin. Määräystekstissä erilliskeräysvelvoitteen alue voidaan määrittää asetuksen mukaisella määrittelyllä tai selventää sitä paikallisesti nimeämällä alueet, joihin asetuksen mukainen tai jätelain 15 §:n 2 momentin nojalla asetuksesta poikkeava velvoite kohdistuu.

[Taajama-alueilla tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella / alueilla a ja b] sijaitsevalta kiinteistöltä, [pois lukien taajamat x ja y/ alueet c ja d] kunnan yhdyskuntajätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvilla kiinteistöillä muussa kuin asumisessa syntyvät kierrätettävät jätteet on lajiteltava ja erilliskerättävä omiin [tai useammalle jätelajille tarkoitettuihin] kiinteistökohtaisiin jäteastioihin seuraavasti:

Jätelaji	Erilliskerättävä, jos
Biojäte	biojätettä kertyy yli 10 kg viikossa [yli x kg/viikossa]
Muovi- sekä paperi- ja kartonkipakkausjäte	kyseistä jätettä kertyy keskimäärin yli 5 kg viikossa [yli x kg/viikossa]
Lasipakkausjäte	kyseistä jätettä kertyy keskimäärin yli 2 kg viikossa [yli x kg/viikossa]
Metallipakkausjäte ja muu pienikokoinen metallijäte	kyseistä jätettä kertyy keskimäärin yli 2 kg viikossa [yli x kg/viikossa]
Paperi	kuten jätelain 49 ja 50 § määräävät
[Puujäte]	kyseistä jätettä kertyy keskimäärin [yli x kg kaudessa/viikossa]

[[Jätelajin x] jäteastiaan kerätään sekä pakkausjäte että muu samaa materiaalia oleva kierrätyskelpoinen jäte.]

[Taajamat, asema- tai yleiskaavoitetut palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueet / alueet a ja b] ovat määritelty ajantasaisesti [näiden jätehuoltomääräysten liitteessä 4/ viite sijaintiin, jossa raja-*us on nähtävissä*]. [Jätehuoltoviranomainen / kunnallinen jätelaitos] tarkistaa alueiden määrittelyn [vuosittain] yhdyskuntakehityksen mukaisesti.

Kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä ei edellä mainitut velvoitteet koske, voi halutessaan liittää kiinteistönsä erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden jätelajien kiinteistöittäiseen kuljetukseen vapaaehtoisesti. Kuljetuksesta on tällöin sovittava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa.

Kiinteistön haltija, jonka kiinteistö sijaitsee [alueella x], voi halutessaan liittää kiinteistönsä erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden jätelajien kiinteistöittäiseen kuljetukseen vapaaehtoisesti. Kuljetuksesta on tällöin sovittava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa.

[Alue x] on määritelty näiden jätehuoltomääräysten [liitteessä 2][3] / viite sijaintiin, jossa raja-*us on nähtävissä*

Muulla alueella sijaitsevan kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä eivät edellä mainitut velvoitteet koske, voi halutessaan tilata erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittäisen kuljetuksen yksityiseltä jätteenkuljetusyritykseltä.

Kiinteistön haltija, jonka kiinteistöä ei edellä mainitut velvoitteet koske, [eikä kiinteistö sijaitse alueilla, joilla kunta / kunnallinen jätelaitos tarjoaa palveluja,] voi halutessaan tilata erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistöittäisen kuljetuksen yksityiseltä jätteenkuljetusyritykseltä.

Kierrätyskelpoiset erilliskerätyt jätteet tulee kuljettaa näiden jätehuoltomääräysten 34 §:n mukaiseen vastaanottopaikkaan.

4 luku

Omatoinen käsittely ja hyödyntäminen

Jätteen hyödyntämisellä tarkoitetaan jätelain mukaan toimintaa, jonka ensisijaisena tuloksena jäte käytetään hyödyksi tuotantolaitoksessa tai muualla taloudessa siten, että sillä korvataan kyseiseen tarkoitukseen muutoin käytettäviä aineita tai esineitä, mukaan lukien jätteen valmistelu tällaista tarkoitusta varten. Tästä osin poiketen jätelain 41a §:n mukaisessa pienimuotoisessa kiinteistöllä tapahtuvas-

sa jätteenkäsittelyssä on kyse jätteistä, jotka kiinteistön omistaja käsittelee itse kiinteistöllään. Pykälän perustelujen mukaan tällä tarkoitetaan lähinnä biojätteen, puutarhajätteen ja muun kasviperäisen jätteen kompostointia sekä puhtaan puun ja muun vastaavan jätteen käyttöä vähäisinä määrinä polttoaineena kiinteistön tulisijassa. Pienimuotoinen jätteen käsittely tulee aina olla sallittu kunnan jätehuoltomääräyksissä tai kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä, ja se tulee muutoinkin voida toteuttaa jätelain ja ympäristönsuojelulain mukaisesti, aiheuttamatta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Omatoimisen käsittelyn sallimista kannattaa harkita tarkoin ja pohtia mahdollisia seurauksia toimialueen valvonnan toimivuuden kannalta.

Luvussa 4 annetaan määräyksiä ja kieltoja koskien tyypillisimpiä omatoimisia käsittelytapoja. Alueellisesti voi olla tarpeen kieltää myös jätemyllyjen käyttäminen. Jättemyllyt ovat vesihuoltolaitoksen kannalta ongelmallisia ja ne voivat aiheuttaa merkittäviä ongelmia viemäriverkostossa. Samassa kohdassa voidaan kieltää erikseen myös ylimääräisen rasvan, kuten kinkunpaistorasvan, johtaminen viemäriin, mikäli jätehuoltoviranomainen toteaa, että se on kyseisellä alueella tarpeen.

18 § Kompostointi

Jäteasetuksessa määrätään jätteen pienimuotoisesta käsittelystä jätelain 41 a §:ää tarkentaen. Asetuksen § 12 koskee käytännössä bio- ja puutarhajätteen, kuivakäymäläjätteen tai pienen saostussäiliölietemäärän kompostointia tai lietteen kalkkistabilointia. Asetuksessa määritellään ominaisuudet, jotka käsittelylaitteiston on täytettävä ja vaatimukset, jotka käsittelyssä on huomioitava:

- ”1) käsittelylaitteisto sijoitetaan ja rakennetaan, ja sen käyttö ja kunnossapito hoidetaan niin, ettei siitä aiheudu roskaantumista eikä haittaa terveydelle tai ympäristölle;*
- 2) käsittelylaitteiston kapasiteetti suunnitellaan ja mitoitetaan siten, että se riittää kiinteistöllä syntyvän jätteen käsittelyyn käsittelyprosessin vaatima aika huomioon ottaen;*
- 3) käsittelylaitteistoon ei sijoiteta jätteitä, joita käsittelyprosessissa ei ole suunniteltu käsiteltäväksi tai jotka haittaavat syntyvän lopputuotteen käyttöä;*
- 4) jätettä käsitellään vain sitä varten suunnitellussa suljetussa laitteistossa, johon haittaeläinten pääsy on estetty ja josta ei pääse valumavesiä maaperään ja joka on talvella käytettäessä tarvittaessa lämpöeristetty;*
- 5) kuivakäymäläjäte, saostus- ja umpisäiliöliete tai siihen rinnastettava muu ulosteperäinen jäte käsitellään hygieeniseltä laadultaan haitattomaksi kalkkistabiloimalla, kompostoimalla tai muulla vastaavalla menetelmällä; jätettä kompostoitaessa käsittelyajan on oltava vähintään yksi vuosi viimeisen ulosteperäisen jätteen lisäyksen jälkeen ennen kuin kompostia voidaan käyttää kiinteistöllä maanparannusaineena.*

6) käsittelyssä syntyvä lopputuote hyödynnetään terveyttä ja ympäristöä vaarantamatta”

Edellä mainittuja vaatimuksia ei ole välttämätöntä toistaa jätehuoltomääräyksissä. Tässä oppaassa esitetään kuitenkin osittaista asetuksen sisällön toistoa, sillä kompostointi on yleinen kotitalouksien omatoiminen biojätteen käsittelymenetelmä ja vaatimuksia on siksi perusteltua nostaa esiin myös paikallisissa jätehuoltomääräyksissä, jotka voivat olla asukkaille helpommin saatavilla kuin lainsäädännön sisältö. Jätehuoltoviranomainen voi jätehuoltomääräyksissä tarvittaessa määrätä asetusta tarkempia tai tiukempia käsittelylaitteistovaatimuksia perustellusta syystä.

Määräysoppaaseen on otettu mukaan bokashi -menetelmä, joka on viime vuosina yleistynyt Suomessa. Bokashi -menetelmässä eloperäinen jäte laitetaan tarkoitukseen suunniteltuun ämpäriin fermentoitumaan, eli käymään hapettomassa tilassa. Bokashista poistettu käynyt eloperäinen aines vaatii jälkikompostoinnin valmistukseen mullaksi. Bokashi menetelmä voidaan mainita jätehuoltomääräyksissä, jos halutaan tuoda esiin sen käyttömahdollisuus kompostoinnin lisänä jätteen omatoimisessa käsittelyssä.

Uutena asiana määräysoppaassa on kielto laittaa vieraslajeiksi luokiteltuja kasveja tai niiden osia kompostoriin. Kiellolla on tarkoitus ehkäistä vieraslajien leviämistä kompostimullan kautta. Vieraslajien torjunnasta on säädetty laissa vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015), jossa on määrätty mm. vieraslajien ympäristöön päästämisen kiellosta ja kiinteistönhaltijoiden ja muiden toimijoiden huolehtimisvelvollisuuksista. Lista vieraslajeista on löydettävistä kansallisesta vieraslajiluettelosta (vieraslajit.fi). Vieraslajien oikeasta jätteenkäsittelystä saa tietoa paikalliselta jätelaitokselta.

Biojätteen erilliskeräysvelvoitteen vaihtoehtona on sen kompostointi kiinteistöllä (jäteasetus 17 §). Myös sekajätteen jäteastian tyhjennysväli (oppaan § 25) voi olla pidempi, jos biojäte kompostoidaan. Omatoiminen biojätteen kompostointi on onnistuessaan tehokasta kierrätystä ja sen osuus on tarkoitus saada näkymään myös valtakunnallisessa kierrätysasteessa ilmoitusmenettelyllä; jäteasetuksen 43 §:n mukaan jätteen haltijan on annettava biojätteen omatoimisesta käsittelystä tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle, joka merkitsee ne ylläpitämäänsä rekisteriin jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä. Ilmoitus on asetuksen mukaan annettava vähintään kahden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja samoin toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava vähintään kahden kuukauden kuluessa. Tietoja on päivitettävä jätehuoltoviranomaiselle vähintään viiden vuoden välein. Ilmoitettavat tiedot on määritelty jäteasetuksessa. Oppaassa asetuksen mukaisia tietoja ovat ilmoittamista koskevat kohdat 1–4. Asetuksen vaatimusten lisäksi jätehuoltoviranomaisella on mahdollisuus jätehuoltomääräysten nojalla pyytää ilmoittamaan myös muita tarpeelliseksi katsomiaan tietoja kompostoinnista. Kohdat 5 ja 6 ovat esimerkkeinä näistä.

Jos biojätteen kuljetusjärjestelmä muuttuu kunnassa jätelain ja -asetuksen muutosten myötä, on kunnan välttämätöntä saada tieto biojätteen kiinteistöittaisen erilliskeräyksen järjestämiseksi myös jo kompostoinnin aloittaneista kiinteistöistä, joilla muutoin olisi velvoite liittyä kunnan järjestämään erilliskeräykseen. Ilmoitus on tästä syystä tarpeen pyytää jättämään hyvissä ajoin ennen kunnan järjestämän kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen alkua (19.7.2023–19.7.2024).

Asetuksessa määritellyjä tietoja mm. käsittelylaitteiston kapasiteetista ja vuotuisesta käyttöajasta tarvitaan EU:n jätedirektiivin ja sen nojalla annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2019/1004 mukaiseen kierrätysasteen laskentaan. Jätehuoltoviranomainen voi pyytää ilmoittamaan muitakin tarpeelliseksi katsomiaan seikkoja kompostointiin liittyen ja laatia esimerkiksi soveltuvan lomakkeen asukkaiden käyttöön tai luoda asukkaille mahdollisuus sähköisen asiointin kautta syöttää tiedot omiin asiakastietoihinsa. Jätehuoltoviranomainen luovuttaa pyydetäessä ylläpitämästään rekisteristä tiedot valtion organisaatiolle (Suomen Ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Terveysten ja Hyvinvoinnin laitos, Ruokavirasto, Tulli tai Teknologian Tutkimuskeskus VTT Oy).

Kompostorin ollessa useamman kiinteistön tai huoneiston käytössä, jokaisen osakkaan ei ole tarpeen tehdä ilmoitusta, vaan velvollisuus voidaan osoittaa jätteen käsittelystä vastaavalle henkilölle. Jätehuoltomääräyksissä voidaan yhteiskompostorin ilmoitusmenettelyä ohjata siten, että jätehuoltoviranomaisella on yhteys kompostoinnin vastuuhenkilöön myös henkilöiden vaihtuessa.

Kompostorin sijoittamiseen kiinteistöllä liittyvät määräykset eivät ole varsinaisia jätehuoltomääräysten toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Siten niiden sijoittaminen jätehuoltomääräyksiin tulee harkita tarkkaan ja tarkistaa ainakin se, etteivät määräykset ole ristiriidassa muiden kunnallisten määräysten kanssa. Kompostorin sijainnille on annettu määräyksiä useissa rakennusjärjestyksissä sekä ympäristönsojelumääräyksissä.

Biojätteen omatoimiseen kiinteistöittaiseen käsittelyyn ja keräykseen tarkoitettuja uusia tuotteita kehitetään mm. jäteasetuksen mukaisten uusien erilliskeräysvelvoitteiden johdosta. Biojätteelle voi tulevaisuudessa olla tarjolla mm. kiinteistöittaiseen kuljetukseen soveltuvia keräysastioita, jotka toimivat samalla kompostoreina. Uudet tuotteet on suositeltavaa mahdollistaa paikallisissa jätehuoltomääräyksissä, jos ne ovat jäteasetuksen mukaisia, edistävät jätehuollon etusijajärjestystä ja kierrätystä ja soveltuvat kunnan jätehuoltojärjestelmään. Uudet biojätteen omatoimiseen käsittelyyn ja samalla kiinteistöittaiseen jätteenkuljetukseen tarkoitetut välineet olisi huomioitava jätehuoltomääräyksissä myös mm. työturvallisen tyhjentämisen ja tyhjennysvälien kannalta.

Kiinteistöllä saa kompostoida siellä syntyvää biojätettä. Kompostori on sijoitettava, rakennettava ja ylläpidettävä niin, että sen käytöstä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. [Kompostori tulee sijoittaa kiinteistölle vähintään x metrin etäisyydelle

kiinteistön rajasta.] Kompostoinnista ei saa aiheutua roskaantumista. Kompostoriin ei saa laittaa muuta kuin kompostoituvaa jätettä. Kompostoriin ei myöskään saa laittaa vierasla-jeiksi luokiteltuja kasveja tai niiden osia.

Kompostori voi olla myös useamman **[kiinteistön tai]** huoneiston yhteinen. Kompostorin tilavuuden tulee tällöinkin olla riittävä kaikkien biojätteille, huomioiden kylmien vuoden-aikojen aiheuttama hidastuminen kompostoitumisessa.

Biojätteen saa kompostoida vain sitä varten suunnitellussa suljetussa ja hyvin ilmastoidussa kompostorissa, johon haittaeläinten pääsy on estetty. Kompostoria on hoidettava niin, että elintarvikejäte kompostoituu ja kompostori on asianmukaisessa kunnossa.

Bokashilla tai muulla vastaavalla menetelmällä fermentoitu, eli käymisprosessoitu biojäte tulee jälkikäsitellä kompostoimalla suljetussa ja ilmastoidussa kompostorissa ennen jätteen omatoimista hyödyntämistä.

Jätteen haltijan on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle vähintään kahden kuukauden sisällä biojätteen kompostoinnin aloittamisesta seuraavat tiedot:

1. kiinteistön haltijan nimi ja yhteystiedot sekä kiinteistön osoite ja mahdollisuuksien mukaan kiinteistö- tai rakennustunnus;
2. rakennuksen tyyppi ja asuinhuoneistojen lukumäärä muusta kuin omakotitalosta;
3. jätteen käsittelystä vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot;
4. käsittelylaitteiston käyttötilavuus ja laitteiston vuotuinen käyttökuukausien määrä
5. **[kuvaus käsittelylaitteiston ilmastoinnista, tiiviystä]**
6. **[käsittelylaitteiston malli ja merkki]**

Useamman talouden käyttäessä samaa kompostoria, tulee jätteen käsittelystä vastaavan henkilön ilmoittaa edellä mainitut tiedot kaikkien kompostoria käyttävien osalta jätehuoltoviranomaiselle vähintään kahden kuukauden sisällä kompostoinnin aloittamisesta. Jätteen käsittelystä vastaavan henkilön on ilmoitettava myös kompostoinnin loppumisesta vähintään kahden kuukauden sisällä lopettamisesta. Jos käsittelystä vastaava henkilö vaihtuu, on lopettavan vastuuhenkilön ilmoitettava uusi vastuuhenkilö jätehuoltoviranomaiselle ennen tehtävässä lopettamista.

Ilmoitus biojätteen kompostoinnista on jätettävä jätehuoltoviranomaiselle viimeistään **[x.x.202x]**, jos biojätettä on aloitettu kompostoimaan kiinteistöllä ennen näiden jätehuoltomääräysten voimaan tuloa.

Ilmoitus biojätteen kompostoinnista on uusittava jätehuoltoviranomaiselle viiden vuoden välein.

Kuivakäymäläjätettä, lemmikkieläinten ulosteita ja näiden määräysten 35 §:ssä tarkoitettua saostussäiliö- tai pienpuhdistamolietettä saa kompostoida vain sitä varten suunnitellussa suljetussa ja hyvin ilmastoidussa kompostorissa, joka on suojattu haittaeläinten pääsylvä ja jonka valumavesien pääsy maahan on estetty. Kompostoria on hoidettava niin, että se on aina asianmukaisessa kunnossa. Ulosteperäisen jätteen kompostointiaika on vähintään yksi vuosi.

Puutarhajätettä saa kompostoida [avonaisessa], tarkoitukseen suunnitellussa lämpöeristämättömässä kompostorissa. Puutarhajätettä ei saa kuljettaa puistoihin tai muille yleisille tai yksityisille alueille.

Puutarhajäte, jota ei kompostoida tai muilla tavoin käsitellä omatoimisesti, on toimitettava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan paikkaan.

Kompostia ei saa poistaa kompostorista ennen kuin jätteet ovat maatuneet. Maatuneen kompostin voi jälkikompostoida kompostorin ulkopuolella riittävää huolellisuutta noudattaen.

Jätevesiviemäriin liitetyn jätemyllyn käyttäminen on kielletty. Ylimääräisen rasvan johtaminen jätevesiviemäriin on kielletty.

19 § Jätteen polttaminen

Jätteiden polttaminen tulee lähtökohtaisesti kieltää jätehuoltomääräyksissä. Tässä pykälässä määritellään tilanteet (eli annetaan viranomaisen hyväksyntä), joissa jätteen polttaminen on mahdollista eli jätteen omatoiminen käsittely on mahdollista.

Haja-asutusalueella voidaan sallia risujen, oksien, käsittelemättömän puujätteen ja vastaavien polttaminen avopolttona, jos se ei aiheuta haittaa tai vaaraa ympäristölle tai terveydelle ja poltettavien jätteiden määrä on vähäinen. Käsitellyn puujätteen polttamista ei voi sallia. Jätteen polttamista määräys voi olla sisällytettynä myös ympäristönsuojelumääräyksiin.

Kiinteistön lämmitysjärjestelmässä poltettavaksi voidaan sallia käsittelemätön puujäte, risut ja oksat sekä pienet määrät paperia, pahvia ja kartonkia. Paperia, pahvia ja kartonkia pitäisi käyttää vain sytykkeenä. Muiden jätteiden, kuten muovin, polttamista ei voi sallia kiinteistöjen tulipesissä, sillä niissä ei ole palamiselle optimaaliset olosuhteet.

Rakennusten hävittämiseen polttamalla liittyvät määräykset kuuluvat kunnan ympäristönsuojelumääräyksiin, joissa voisi olla perusteltua kieltää rakennusten hävittäminen polttamalla. Perustusten varassa kiinteästi seisova rakennus ei yleensä ole jätettä, vaikka se olisi saanut purkuluvan. Siten se ei kuulu jätelain soveltamisalan piiriin. Rakennuksesta puretut osat sen sijaan luokitellaan jätteiksi.

Rakennusten hävittäminen polttamalla on poikkeuksellista ja se soveltuu lähinnä vain niihin hallittuihin tapauksiin, joissa pelastustoimi voi käyttää rakennusta harjoituskohteena. Juridisesti rakennusten hävittäminen polttamalla kuuluu kahden eri viranomaisen itsenäiseen toimivaltaan. Purkuluvan saadakseen rakennuksen omistajan tulee olla yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiseen, joka tarkastelee maankäyttö- ja rakennuslain nojalla, onko rakennuksen purkaminen ylipäättään mahdollista. Purkulupaa tarkastellaan vain maankäyttö- ja rakennuslain näkökul-

masta ja siinä ei oteta kantaa purkamismenettelyyn. Suunnitellusta poikkeuksellisesta rakennuksen polttamisesta tulee antaa tieto hyvissä ajoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka tarkastelee polttamisen edellytyksiä poikkeamisena ympäristönsuojelumääräyksistä. Mikäli rakennusten polttamisesta ei ole ympäristönsuojelumääräystä, viranomainen voi harkita ympäristönsuojelulain (527/2014) 180 §:n mukaisen yksittäisen määräyksen antamista pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ympäristönsuojeluviranomaisen on hyvä tiedottaa jätehuoltoviranomaista asiasta, koska mahdollisen polttamisen seurauksena syntyy myös purkujätettä (ympäristönsuojelulaki 120 §).

Jätteiden hävittäminen polttamalla on kielletty. Kielto ei koske sellaista jätteen hyödyntämistä, johon on saatu ympäristölupa tai muu viranomaisen hyväksyntä.

[Asemakaava-alueen ulkopuolella] saa polttaa avopolttona vähäisiä määriä kuivia risuja ja oksia, maa- ja metsätaloudessa syntyviä vaarattomia polttokelpoisia jätteitä kuten kuivia olkia ja hakkuujätteitä sekä käsittelemätöntä puujätettä.

Kiinteistön tulipesissä saa polttaa käsittelemätöntä puujätettä, risuja ja oksia. Paperia ja kartonkia saa polttaa vain vähäisiä määriä sytykkeenä.

Polttaminen ei saa aiheuttaa naapurustolle savu-, noki-, haju- tai terveyshaittaa.

20 § Jätteen hautaaminen tai upottaminen

Jätteen hautaaminen on jätelainkin perusteella lähtökohtaisesti kielletty, ainoastaan tietyt poikkeukset tästä periaatteesta ovat mahdollisia. Samoin vesistöön upottaminen, myös jälle vieminen, on jätelain ja ympäristönsuojelulain perusteella kielletty.

Joissakin jätteen hautaamista koskeissa määräyksissä on kerrottu tarkkoja ohjeita esimerkiksi lemmikkieläinten hautaamiseen liittyen. Ne eivät kuitenkaan ole varsinaisia jätehuoltomääräyksiin liittyviä määräyksiä, koska niiden tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ja terveyden vaarantumisen estäminen. Siten ne tulisi sisällyttää ympäristönsuojelumääräyksiin.

Mikäli tarkempia ohjeita lemmikkieläinten hautaamiseen halutaan tuoda jätehuoltomääräyksissä esille, voi ne esittää esimerkiksi yleisessä osassa. Siinä voidaan esimerkiksi viitata Ruokaviraston ohjeisiin kuolleiden lemmikki-, tuotanto- ja muiden eläinten käsittelystä.

Jätteen hautaaminen maahan tai upottaminen vesistöön on kielletty.

[Kuolleiden lemmikkieläinten hautaaminen on sallittua koko maassa Ruokaviraston antaman ohjeistuksen mukaisesti. Ruokaviraston ohjeiden mukaan kuolleet lemmikkieläimet

hävitetään ensisijaisesti hautaamalla tai tuhkaamalla. Kuolleet pienikokoiset lemmikkieläimet ja luonnonvaraiset pieneläimet, joihin ei epäillä liittyvän ihmisiin tai eläimiin tarttuvan taudin riskiä, saa laittaa myös kiinteistön sekajäteastiaan.]

21 § Jätteen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa

Jätelain 41 a §:n pienimuotoisella jätteenkäsittelyllä tarkoitetaan lähtökohtaisesti vain biomateriaalien käyttöä tai esim. jätetuun polttoa, niinpä jätteen hyödyntämisestä maanrakentamisessa koskevat määräykset soveltuvat parhaiten ympäristönsuojelumääräyksiin, sillä ne tähtäävät ympäristön pilaantumisen estämiseen ja koskevat nimenomaan hyödyntämistä. Mikäli kunnassa ei ole voimassa olevia ympäristönsuojelumääräyksiä, voidaan nämä hyödyntämistä koskevat määräykset ottaa jätehuoltomääräyksiin. Tällöin tulee muistaa, että ympäristönsuojelulaki saattaa jätehuoltomääräyksistä huolimatta asettaa rajoitteita jätteiden hyödyntämiseen maanrakentamisessa.

Ympäristönsuojelulaki mahdollistaa jätteiden pienimuotoisen ei-ammattimaisen hyödyntämisen muun muassa kiinteistön omistajan omassa maanrakentamisessa. Sellainen pienimuotoinen hyödyntäminen, jossa esimerkiksi purettavasta rakennuksesta syntyviä tiiliä hyödynnetään purkukiinteistöllä kiinteistön omistajan tai haltijan omana työnä, on jätteen ei-ammattimaista hyödyntämistä. Ympäristönsuojelulain mukaan jätteiden ammattimainen tai laitostyömaisen käsittely vaatii sen sijaan aina ympäristöluvan (YSL 27 § ja liite 1, taulukko 2, kohta 13) tai MAARA-asetuksen (VnA koskien eräiden jätteiden hyödyntämistä maanrakentamisessa 843/2017) mukaisen rekisteröinnin (YSL 116.4 §).

Lisäksi näitä vähäisempään jätteiden pienimuotoiseen eli ei-ammattimaiseen hyödyntämiseen voidaan kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä edellyttää erilaisia menettelyjä, esimerkiksi ilmoitusmenettelyä. Maanrakentamiseen teknisiltä ja ympäristöominaisuuksiltaan soveltuvien jätteiden ei-ammattimaiselle hyödyntämiselle ei ole annettu lainsäädännössä yksiselitteistä tai sitovaa määrällistä ylärajaa eikä hyödyntämisen ammattimaisuus liity hyödynnettävän jätteen määrään vaan toiminnan luonteeseen.

Huomioitavaa on, että jätehuoltomääräyksen tarkoitus on koskea pienimuotoista, kertaluontoista ja kiinteistökohtaista jätteen hyödyntämistä. Esimerkiksi tiili- ja betonimurskeen hyödyntäminen voi jätelain 41 a §:n mukaan tapahtua vain jätteenhaltijan itse käsitellessä jätteen omalla kiinteistöllään. Naapurusten yhteistointa ei ole mahdollista muun kuin biojätteen, saostussäiliöiden lietteen tai näihin verrannollisten jätteiden omatoimisessa käsittelyssä. Käsittelystä olisi hyvä tehdä ilmoitus ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka arvioi hyödyntämisen ympäristönsuojelulain mukaisuuden.

Omassa asumisessa syntyvän puhtaan [tiili- ja betonimurskeen] pienimuotoinen ja kertaluontoiseksi luokiteltava käyttö omassa maanrakentamisessa on sallittu. Edellytyksenä

on, että tiili- ja betonimurskeen käyttö korvaa vastaavaan tarkoitukseen sopivien maa-ainesten käyttöä. Hyödyntämisestä on ilmoitettava [jätehuolto-/ympäristönsuojeluviranomaiselle].

5 luku Jäteastiat

22 § Jäteastiatyypit

Kiinteistöllä on oltava tarvittava määrä jäteastioita syntyvään jätemäärään, erilliskeräysvelvoitteisiin ja tyhjennysväliin nähden. Määräys voidaan antaa suoraan jäteastioiden riittävästä määrästä tai vaihtoehtoisesti velvoittaa kiinteistö järjestämään vastaanottoa, johon tarvittava määrä jäteastioita voidaan sijoittaa. Jälkimmäinen vaihtoehto soveltuu tilanteisiin, joissa osa tai kaikki jäteastioista ovat kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen omistuksessa. Jätehuoltomääräysten päivittämisen aikana on kunnan ja kunnallisen jätelaitoksen hyvä pohtia jäteastioiden omistajuutta ja siihen liittyviä vaihtoehtoja. Kun kunta tai kunnallinen jätelaitos omistaa jäteastiat, varmistetaan niiden asianmukaisuudesta sekä esimerkiksi selkeistä merkinnöistä.

Jätelaissa kiinteistön haltija veloitetaan nimenomaan järjestämään vastaanottoa jätteille (40 §). Jäteasetuksen 10 §:ssä jätteen keräykseen liittyen todetaan, että kiinteistön haltijan, kunnan, jätteen haltijan, tuottajan, jakelijan ja muun toimijan on huolehdittava siitä, vastaanottoa paikassa on riittävä määrä kannellisia säiliöitä, maahan upotettavia syväkeräyssäiliöitä, jätelavoja tai muita jäteastioita, jotka soveltuvat kerättäville jätelajeille.

On tärkeää, että jäteastiat on mitoitettu oikein tyhjennysväliin nähden, sillä ne on aina pystyttävä sulkemaan. Toisaalta tarpeeseen nähden liian suuria jäteastioita käyttämällä ei voi perustella pidempää tyhjennysväliä.

Mikäli kiinteistö vastaa jäteastian hankkimisesta, voidaan jätehuoltomääräyksissä listata kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa käytettävät vaihtoehtoiset jäteastiat. Jäteastioita lueteltaessa ei voida suosia tietyn valmistajan jäteastioita, vaan määräyksissä kuvataan niiden teknisiä ominaisuuksia.

Alla olevassa esimerkkilistassa on esitetty tavanomaisimmat kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa käytettävät jäteastiat. Tarpeen mukaan listaa voidaan kasvat-
taa alueella käytössä olevilla jäteastioilla, kuten esimerkiksi rullakoilla.

Jäteastiatyyppien sanallisten määritelmien lisäksi voi olla tarpeen velvoittaa käyttämään seuraavien standardien mukaisia jäteastioita:

SFS-EN 840-1:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 1: 2-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 400 l. Kampatartuntalaitteella

SFS-EN 840-2:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 2: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Tasakannelliset, kippitapilla ja/tai kampaartuntalaitteella

SFS-EN 840-3:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 3: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Kupukannelliset, kippitapilla ja/tai kampaartuntalaitteella

SFS-EN 840-4:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 4: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1700 l. Tasakannelliset, leveällä kippitapilla tai BG- ja/tai kampaartuntalaitteella

Kyseiset standardit on vahvistettu 17.04.2020 Määräystekstissä on suositeltavaa viitata joko määräysten antopäivänä voimassa oleviin standardeihin tai standardin antopäivään, jotta varmistutaan oikean standardin noudattamisesta. Velvoittaminen standardin mukaisiin jäteastioihin on perusteltua, sillä markkinoilla on myös muita kuin standardin mukaisia sanallisen määritelmän täyttäviä jäteastioita, jotka voivat esimerkiksi rikkoutua helpommin vaikkapa kippaustilanteessa.

Mikäli kunta tai kunnallinen jätelaitos omistaa jäteastiat, voidaan niitä koskeva lista sisällyttää tietoa antavana ja toisaalta jätelaitosta velvoittavana jätehuoltomääräyksiin.

Jäteastiatyyppejä määriteltäessä on hyvä keskustella alueella toimivien jätteenkuljettajien kanssa jäteastiatyyppien vaikutuksesta kuljettajien työturvallisuuteen. Keräysvälineet, joiden käyttö aiheuttaa työterveysriskejä, on syytä kieltää jätehuoltomääräyksissä. Työturvallisuusriskejä on esiintynyt jätessäkkiläineiden käytössä ja erityisesti pikakonttien tyhjennyksissä, joten tässä mallissa ehdotetaan näiden käytön kieltämistä kiinteistöittäisissä jätteenkuljetuksissa.

Jätehuoltomääräyksissä on järkevää mahdollistaa myös muunlaisen kuin tässä pykälässä mainitun jäteastian käyttö sopimalla asiasta kunnan, kunnallisen jätelaitoksen tai jätteenkuljetusyrityksen kanssa. Näin voidaan edistää uusien innovaatioiden käyttöön ottamista ja siten parantaa esimerkiksi jätteenkuljettajan työturvallisuutta.

Jätehuoltomääräyksissä voidaan tarpeen mukaan määrätä myös alueista, joilla on tarkoituksenmukaista käyttää esimerkiksi omakotitalojen jätteiden erilliskeräykseen suunniteltuja yhtenäisiä monilokeroastioita tai muita edellä mainituista keräysvälineistä poikkeavia keräystapoja. Näistä voidaan määrätä viittaamalla kyseiseen rajattuun alueeseen, kerättäviin jättejakeisiin ja menettelyyn, jolla erilliskeräykseen tullaan mukaan.

Kiinteistön haltijalla tulee olla käytössään riittävä määrä jäteastioita näiden jätehuoltomääräysten mukaista jätteiden keräämistä varten.

Kiinteistön haltijan on järjestettävä jätteiden vastaanottopaikka, johon voidaan sijoittaa näiden jätehuoltomääräysten mukainen riittävä määrä jäteastioita.

Kunnallinen jätelaitos toimittaa [käsinsiiirrettävät 140–660 litran] jäteastiat kiinteistöille, joilla syntyy kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvaa jätettä.

Kiinteistöillä käytössä olevat jäteastiat korvataan [kunnan/ kunnallisen jätelaitoksen] toimittamilla jäteastioilla vasta, kun ne ovat huonokuntoisuuden vuoksi käyttöön sopimattomia tai mikäli jäteastia ei täytä edellä mainittuja keräysvälineelle määritellyjä ehtoja. Kunnallinen jätelaitos arvioi keräysvälineiden korvaamisen tarpeen.

Jäteastian on sovelluttava siihen kerättävälle jätelajille ja sen koon on vastattava kiinteistöllä syntyvää jätemäärää.

Jäteastiat on mitoitettava siten, että ne ovat aina suljettavissa tyhjennysväli huomioon ottaen. Normaalin tyhjennysvälin harventamiseksi ei saa käyttää tarpeeseen nähden liian suuria jäteastioita.

Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa jäteastioina voidaan käyttää

1. käsinsiiirrettävissä olevia kannellisia, tartuntakahvoin ja pyörin varustettuja jäteastioita, jotka soveltuvat koneelliseen kuormaukseen ja pesuun (ja jotka ovat [17.4.2020] voimassa olleiden standardien SFS-EN 840-1, SFS-EN 840-2, SFS-EN 840-3 ja SFS-EN 840-1 mukaisia);
2. kannellisia jätessäiliöitä, jotka tyhjennetään koneellisesti jäteautoon kiinteistöllä, pois lukien pikakontit
3. vaihtolavasäiliöitä, jotka on varustettu koukkutartunnalla ja joissa jätteet kuljetetaan vastaanotto- tai käsittelypaikkaan;
4. maahan upotettuja jätessäiliöitä, jotka tyhjennetään koneellisesti jäteautoon kiinteistöllä;
5. poikkeuksellisten jäte-esineiden tai suurten jätemäärien tilapäiseen keräykseen soveltuvia muita jäteastioita.

Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa ei saa käyttää

1. Jätesäkeille tarkoitettuja jätesäkkilaineita
2. Pikakontteja

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa [kunta/kunnallinen jätelaitos] voi hyväksyä kiinteistökohtaisesti muidenkin jäteastioiden käytön, mikäli siitä ei aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle eikä se vaaranna työturvallisuutta.

Pientaloalueilla [a ja b] on mahdollista liittyä seuraavien jätelajien kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen käyttämällä [jäteastiaa, joka on jaettu x tilavuusosaan/erillisiä säkkejä, joihin jätteet kerätään]: [metallipakkaukset ja pienmetalli, lasi-, kartonki ja -paperipakkaukset / tekstiili- ja biojäte]. Liittymisestä tulee sopia [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa.

23 § Jäteastian merkitseminen

Jäteasetuksen 10 § velvoittaa merkitsemään jäteastian kanteen tai etuseinään erottuvan merkinnän astiaan kerättävästä jätelajista sekä keräyksestä vastaavan yrityksen tai yhteisön yhteistiedot. Lisäksi jäteastiaan tai sen välittömään läheisyyteen on asetettava selvästi nähtäville kerättävää jätelajia koskevat lajitteluohjeet. Lajitteluohjeet laatii kunnallinen jätelaitos tai tuottaja riippuen ko. jätelajin vastuutahosta.

Jätehuoltomääräyksissä voidaan määrätä, että jäteastiassa on oltava merkintä, jonka avulla astiaa käyttävät ja astian tyhjentäjät pystyvät yhdistämään minkä kiinteistön käytössä astia on. Merkintä voi olla esimerkiksi kiinteistön numero tai koko osoite. Tämä on tarpeen erityisesti paikoissa, joissa sijaitsee usean kiinteistön jäteastiat lähekkäin.

Määräyksissä on myös tarpeen tarkentaa, kenen vastuulla merkintöjen tekeminen on. Merkitseminen on luontevinta olla kunnallisen jätelaitoksen vastuulla, jos yhtiö on astiat kiinteistölle toimittanut. Jos astia on kiinteistönhaltijan oma, voi vastuu merkinnöistä kuulua hänelle. Kunnallinen jätelaitos voi tällöin tarjota kiinteistönhaltijalle palvelua astian merkitsemiseksi. Jos kyse on sekajäteastiasta, jota tyhjennetään kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa, voi merkitsemisen luontevimmin määrätä astiaa tyhjentävälle jätteenkuljetusyritykselle. Tällöin tyhjennyksetkin kohdistuvat varmimmin yrityksen omien asiakkaiden jäteastioihin.

Merkintöjen vastuutahoa pohdittaessa voi olla perusteltua ohjata jäteasetuksen mukaisten merkintöjen tekeminen ammattimaisten toimijoiden vastuulle. Määräysten tarkentavat merkinnät voisi harkinnan mukaan jättää myös jäteastian haltijalle tai kiinteistönhaltijalle.

Tätä opasta kirjoitettaessa Euroopan alueen jätehuoltojärjestelmää suunnitellaan yhtenäistettävän mm. jäteastioiden merkintöjen osalta Pohjoismaissa käytössä

olevan piktogrammijärjestelmän pohjalta. Suomessa tähän liittyvää hanketta kordinoi Suomen Kiertovoima ry KIVO. Piktogrammijärjestelmä tarkoittaa pakkauksissa ja jäteastioissa toistuvia yhtenäisiä väri, symboli ja termi -merkintöjä, joiden tarkoituksena on helpottaa ja yksinkertaistaa asukkaiden jätteiden lajittelua. Piktogrammien mahdollinen käyttöönotto on huomioitava myös jätehuoltomääräyksiä uusittaessa jäteastioita ja niiden merkintöjä koskevissa määräyksissä. #

[Kunnan jätelaitos merkitsee jäteastioihin / kiinteistön jäteastiaa tyhjentävä jätteenkuljetusyritys merkitsee jäteastioihin/Jäteastianhaltija huolehtii jäteastian merkitsemisestä] jäteasetuksen mukaisesti, joko kanteen tai etuseinään selkeästi erottuvalla merkinnällä siihen kerätyn jätelajin ja keräyksestä vastaavan [kunnallisen jätelaitoksen / yrityksen tai yhteisön yhteystiedot] ja huolehtii lajitteluohjeiden nähtävillä olosta astiassa tai sen välittömässä läheisyydessä jäteasetuksen mukaan.

Jäteastiaan, joka ei sijaitse kiinteistön välittömässä läheisyydessä, on lisäksi merkittävä jäteastiaa käyttävän [kiinteistön osoitteen mukainen numero / kiinteistön osoite]. Jäteastian kiinteistöä koskevan merkinnän astiaan tekee [kunnallinen jätelaitos /kiinteistönhaltija/astiaa tyhjentävä jätteenkuljetusyritys]. Kiinteistöä koskeva merkintä tulee olla selkeästi erottuva ja se tulee olla jäteastian [etuseinässä /tai kannessa].

24 § Jäteastian täyttäminen

Jäteastioiden täyttämisen osalta jätehuoltomääräyksissä määrätään, mitä jäteastioihin voidaan laittaa ja miten jätteet tulee esimerkiksi pakata. Tarvittaessa ainakin käsin siirrettäville jäteastioille voidaan asettaa maksimipainot. Paino antaa vähintään viitettä siitä, millaisia määriä jätettä jäteastiaan voi laittaa. Etuna on se, että jätteen haltija ei voi sijoittaa jäteastiaan tätä painavampia jätte-eriä.

Jätettä ei lähtökohtaisesti saa jättää keräyspaikkaan jäteastian ulkopuolelle. Jos jätettä sallitaan poikkeustilanteissa sijoittaa jäteastian ulkopuolelle, sijoittaminen on rajattava sellaiseksi, että siitä ei aiheudu haittaa tai vaaraa vastaanottopaikalla tai jätteenkuljetukselle. Jätteen sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle ei saa myöskään aiheuttaa työturvallisuusriskiä, joten ylimääräiselle jätteelle on annettava esimerkiksi painorajoitus. Mahdollisuus sijoittaa jätettä astian ulkopuolelle ei koskisi aluekeräysjärjestelmän jäteastioita ja niitä käytäviä kiinteistöjä.

Jätteen sijoittamisen kiinteistökohtaisen jäteastian ulkopuolelle voi määräyksillä myös kieltää. Kielto voi olla perusteltu ympäristön roskaantumisen ehkäisemiseksi ja yleisen viihtyvyyden turvaamiseksi. Jäteastioiden ulkopuolelle jätetyt jätteet voivat muodostua ongelmaksi esimerkiksi taloyhtiöiden jätekatoksissa, joten ulkopuolelle jättämisen sallimisessa voi olla tarpeen vähintäänkin määrätä asiasta sopimisesta etukäteen tyhjennyksestä vastaavan tahon kanssa. Tyhjentäjillä voi myös olla kausittaisia tempauksia astiaan sopimattomien jätteiden noudosta jäteastian

vierestä, kuten joulukuusten keräykset vuosittain. Jätehuoltomääräyksissä voidaan huomioida nämä sallimalla astian ulkopuolelle sijoitus tietyin ehdoin.

Tässä oppaassa pykälään sisältyy myös lista jätteistä, joita ei saa sijoittaa sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan ja myös maininta jätteistä, jotka voi laittaa sekalaiseen yhdyskuntajätteeseen, vaikka eivät materiaalinsa perusteella ole energiahyödyntämisessä eduksi.

Jäteastiaan saa laittaa vain astiaan tarkoitettua jätettä.

Käsin siirrettävää jäteastiaa ei saa täyttää siten, että sen tyhjentäminen sijaintipaikan olosuhteiden, jäteastian rakenteen, jätteen painon tai ominaisuuksien vuoksi aiheuttaa tyhjentäjälle työturvallisuusriskin.

Käsin siirrettävää jäteastiaa ei saa täyttää siten, että sen tyhjentäminen sijaintipaikan olosuhteiden, jäteastian rakenteen, jätteen painon tai ominaisuuksien vuoksi aiheuttaa tyhjentäjälle työturvallisuusriskin. Käsin siirrettäväksi tarkoitettuihin jäteastioihin saa jätettä laittaa enintään
[alle 120 l astiat: 20 kg]
[120 - 240 l astiat: 40 kg]
[241-660 l astiat: 60 kg]

Jätettä ei saa jättää keräyspaikkaan jäteastian ulkopuolelle.

[Jos jäte ei mahdu tai sitä ei muusta syystä voi panna kiinteistökohtaiseen jäteastiaan, se voidaan sijoittaa tilapäisesti jätteelle varatun keräyspaikan välittömään läheisyyteen.] [Jätteen tilapäisestä sijoittamisesta astian ulkopuolelle on aina sovittava etukäteen jäteastiaa tyhjentävän kuljetusyrityksen/ kunnallisen jätelaitoksen kanssa.] [Jäte on merkittävä poisvietäväksi. Jäte tulee pakata siten, että jäteauton kuljettaja saa kuormattua sen turvallisesti. Jätepakkaus saa painaa korkeintaan [15 kg] eikä se saa sisältää viiltäviä, pistäviä tai teräviä esineitä eikä biojätettä. Jätteen on tässäkin tapauksessa sovellettava laatunsa, kokonsa ja määränsä puolesta kuljetettavaksi kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.]

Kiinteistön jätteille tarkoitetun vastaanottopaikan tai jäteastioiden läheisyyteen ei saa sijoittaa mitään sellaista, jota ei ole tarkoitettu kuljetettavaksi pois jätteenä.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistökohtaiset jäteastiat tulee suojata likaantumiselta joko käyttämällä jäteastiassa jätessäkkiä tai laittamalla astiaa likaavat jätteet jäteastiaan roskapussissa.

[Ekopisteen/hyötyjättepisteen/kierrätyspisteen/ jäteaseman] jäteastiaan toimitettava tekstiilijäte on pakattava pussiin.]

Biojäteastiassa on käytettävä biohajoavaa suojasäkkiä tai biojäte on pakattava biohajoavaan pussiin ennen sen sijoittamista biojäteastiaan.

Biojäteastiassa ei saa käyttää biohajoavaa pussia. Biojäte pakattava muilla tavoin ennen sen sijoittamista biojäteastiaan.

Biojätteen keräämiseen tarkoitettuun jäteastiaan ei saa laittaa nestemäistä biojätettä.

Hienojakoinen ja pölyävä jäte on pakattava tiiviisti ennen sijoittamista jäteastiaan.

Jätteet on sijoitettava jäteastiaan siten, että koneellinen tyhjennys on aina mahdollista.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan ei saa laittaa:

- palo- tai räjähdysvaaran aiheuttavia jätteitä
- vaarallisia jätteitä
- jauhesammuttimia
- lääkkeitä
- erityisjätteitä
- aineita tai esineitä, jotka painonsa, kokonsa, muotonsa, lujuutensa tai muun syyn takia voivat aiheuttaa vaaraa tai työturvallisuusriskin tyhjentäjälle, jätteen tuojalle, jäteastiaa käsitteleville tai jätteenkäsittelijälle
- aineita tai esineitä, jotka voivat vahingoittaa jäteastiaa tai jäteautoa tai vaikeuttaa merkittävästi jätteen kuormaamista tai purkamista
- nestemäisiä jätteitä
- hiekoitushiekkaa ja maa-aineksia
- suuria määriä rakennus- ja purkujätettä
- suuria määriä puutarhajätettä tai risuja

Kauttaaltaan jäähtynyttä ja kytemätöntä tuhkaa ja nokea saa sijoittaa sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan tiiviiseen ja kestävään pakkaukseen pakattuna.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastiaan voi laittaa pieniä määriä palamatonta ainetta, kuten hehkulamppuja, posliiniastioiden sirpaleita ja pieniä PVC-esineitä. Suuremmat palamatonta ainetta olevat jätteet ja jäte-erät, kuten suuret määrät PVC-muovia, on toimitettava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan paikkaan.

25 § Tyhjennysvälit

Tässä pykälässä annetut tyhjennysvälit koskevat kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvia asuinkiinteistöjä sekä muita kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä.

Jäteasetuksen 10 § sisältää velvoitteita jäteastian tyhjentämisestä. Jäteastia on asetuksen mukaan tyhjennettävä niin usein, että jäteastia voidaan aina sulkea, jäte mahtuu astiaan eikä jätteestä aiheudu ympäristön likaantumista tai roskaan-

tumista taikka hajua tai muuta hygieenistä haittaa. Asetuksessa määrätään myös aluekeräysastioiden täyttymisen seurannan suorittamisesta siten, että astioiden täyttymisestä ei aiheudu katkoksia jätteen vastaanottoon.

Tyhjennysvälien tulisi tukea tyhjentäjän työturvallisuutta ja tyhjennyksen teknistä suorittamista ja jätteen laadun säilymistä kierrätyskelpoisena käsittelyyn saakka. Samalla olisi huomioitava kuljetusten logistiikka, kuljetusten vaikutukset ympäristöön sekä tyhjennyskustannukset, joita asukkaat maksavat. Tarkoituksenmukaisesti määritellyt jäteastioiden tyhjennysvälit parantavat asukkaiden lajitteluhalukkuutta ja kokemusta jätehuollon toimivuudesta.

Edellä mainittujen seikkojen turvaamiseksi, jätteen kierrätettävyyden säilyttämiseksi ja kiinteistönhaltijoiden tasapuolisen kohtelun mahdollistamiseksi jätehuoltomääräyksissä on tarpeen määritellä vähimmäisvaatimukset jäteastioiden tyhjennyksille. Määräyksessä vähimmäistyhjennysvaatimukset voidaan esittää taulukossa. Oppaan esimerkkitaulukko on kirjattu jätelajikohtaisesti esimerkiksi jäteastian tyhjennyskäyntien väliin jäävien viikkojen enimmäismääristä. Oppaan esimerkkejä voi käyttää lähtökohtana pohdittaessa tarkoituksenmukaisia tyhjennysvälejä paikalliset olosuhteet ja tarpeet huomioon ottaen. Oppaan esimerkin mukaisista tyhjennysvälivaatimuksista voidaan siis poiketa väljempään tai tarvittaessa myös tiukempaan suuntaan. Asiakkaita tulisi myös opastaa, että jätehuoltomääräyksissä sallittu pisin mahdollinen tyhjennysväli ei välttämättä ole asiakkaan kannalta aina se tarkoituksenmukaisin, vaan tyhjennyskertoja voi olla järkevää sopia myös määräyksissä mainittua pisintä väliä tiheämmällä välillä. Seuraavassa on esitetty perusteluja tähän oppaaseen valituille esimerkkityhjennysväleille.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastioiden, joihin kerätään myös lajittelematonta biojätettä, tyhjennysväli suositellaan tässä oppaassa määritettäväksi kesäaika-
na enintään kahteen viikkoon. Talviaikana haju- ja hygieniahaitat ovat kylmyyden vuoksi vähäisempiä ja tyhjennysväli voi olla pidempi, esimerkiksi enintään neljä viikkoa.

Kun biojätteelle on erilliskeräys tai se kompostoidaan kiinteistöllä, ehdotetaan oppaassa sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastialle hieman pidempiä tyhjennysvälejä.

Bio- ja pakkausjätteen syntypaikkalajittelun onnistuessa sekajäteastian kuuluvan jätteen määrä on melko vähäinen ja onnistuneen lajittelun olisi suotavaa heijastua myös asukkaan sekajäteastian tyhjennysväleihin. Sekajäteastia on tällöin järkevää myös vaihtaa tilavuudeltaan pienempään, jolloin tyhjennykset ovat usein edullisemmat. Koska sekalainen yhdyskuntajäte sisältää usein likaantuneita materiaaleja ja hygieniajätteitä, tyhjennysväliä ei kannata jättää lähtökohtaisesti erityisen pitkäksi.

Biojätteen jäteastia on haju- ja hygieniahaittojen vuoksi tyhjennettävä kesäaika-
na useammin kuin talvella, suuremmissa kiinteistöissä yleensä viikoittain. Tässä oppaassa vähimmäistyhjennysvälinä on 2 viikkoa kesäaikana ja 4 viikkoa talviaika-

na samoin perustein kuin sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastian kohdalla, johon kerätään myös biojäte.

Biojätteen tyhjennysväleissä voidaan tarpeen mukaan ottaa huomioon myös jäte-astiatyypit. Esimerkiksi syväkeräyssäiliöille tai ilmastoiduille biojäteastioille on perusteltua määrätä pidempiä tyhjennysvälejä kuin pinta-astioille. Tyhjennyksistä määrättäessä on otettava huomioon myös tyhjennyksen tekninen toteuttaminen. Biojätteestä erottuu keräysastiassa nestettä, jonka määrä usean viikon ajalta voi tehdä varsinkin syväkeräyssäiliön tyhjentämisestä haastavaa. Tyhjennyksiä suoritavilta jätteenkuljettajilta on päätöstä valmistellessa tärkeää saada tietoa teknisesti ja työturvallisesti sopivista tyhjennysväleistä.

Biojätteen keräystekniikat kehittyvät ja markkinoille on tulossa uusia biojätteelle suunniteltuja keräysvälinetyyppejä. Biojätettä voidaan mahdollisesti kompostoida uudenalaisissa keräysvälineissä, jotka ovat kompostoinnin lisäksi suunniteltu koneelliseen tyhjennykseen kiinteistöittäisessä biojätteenkuljetuksessa. Sekä kiinteistöittäiseen kuljetukseen että omatoimiseen käsittelyyn soveltuvien keräysvälineiden osalta olisi jätehuoltomääräyksissä huomioitava vähimmäistyhjennysten lisäksi myös muut tämän oppaan luvun 5 jäteastioihin liittyvät määräykset, kuten määräykset koskien astioiden painorajoja työturvallisuuden takaamiseksi sekä astian merkintöjä ja sijaintia koskevat määräykset ja lisäksi omatoimiseen jätteenkäsittelyyn liittyvä kompostoinnin ilmoitusmenettely (ks. 18 § Kompostointi).

Jätehuoltomääräyksiin voidaan kirjata vuodenaajat huomioivat tyhjennysvälit perustuen hygienian ja hajuhaittojen esiintyvyyteen. Kylmänä vuodenaikana näitä esiintyy harvemmin kuin kesällä. Myös asukkaiden määrää voidaan pitää perusteena tyhjennysväleille, koska asukasmäärällä on vaikutusta syntyvän jätteen määrään. Sen sijaan esimerkiksi asukkaiden ikä ei voi olla perusteena, sillä se voidaan tulkita syrjinnäksi yhdenvertaisuutta koskeva perustuslain 6 § huomioiden.

Harvennuksia mahdollistettaessa on arvioitava myös sitä, mikä on pisin tyhjennysväli, jolla kiinteistön voidaan vielä katsoa olevan liittynyt kyseisen jätejakeen osalta kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Tyhjennysvälistä poikkeamisessa astian täyttöaste ei ole ainoa arvioitava seikka, vaan myös kerättävän jätejakeen kierrättävyyden säilyminen, kuljetusten logistiikka ja hygienian turvaaminen on myös otettava huomioon harkinnassa.

Tässä oppaassa tyhjennysvälin pidentämisestä (biojätteen erottamisen, haja-asutusalueella sijaitsemisen tai vähäisen asukasmäärän perusteella) veloitetaan ilmoittamaan kunnalle tai kunnalliselle jätelaitokselle, jos käytössä on kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Ilmoitusveloitteella voidaan varmistaa, että kiinteistö täyttää tyhjennysvälin harventamisen edellytykset. Jätehuoltoviranomainen saisi tiedon tyhjennysvälin harventamisesta jätelaitoksen kautta. Jos käytössä on kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, asiasta ilmoitettaisiin jätehuoltoviranomaiselle. Sen lisäksi kiinteistön haltijan tulee sopia asiasta jätteenkuljetuksesta huolehtivan yrityksen kanssa. Alueellisesti voidaan määrätä toisinkin, esimerkiksi

ilmoittamaan tyhjennysvälin pidentämisestä jätehuoltoviranomaiselle siinäkin tapauksessa, että käytössä on kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Menettelyt ovat alueellisesti harkittavissa.

Mikäli on odotettavissa, että tyhjennysvälin harventamiseen määräyksissä oikeutettuja kiinteistöjä on paljon, voidaan jätehuoltoviranomaisen työmäärää harkita vähennettävän jättämällä ilmoitusvelvollisuus pois määräyksistä tai rajaamalla sitä. Tällöin riittää asiasta sopiminen kunnan/kunnallisen jätelaitoksen tai jätteenkuljetuksesta huolehtivan yrityksen kanssa.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voi olla tarpeen määrätä tyhjennykset toteutettavaksi tietyin viikkorytmeihin. Oppaassa on käytetty parillisia viikkomääriä. Määräyksen tavoitteena on pitää kuljetukset logistisesti tehokkaina. Määräyksen tarpeellisuudesta ja tyhjennysten viikkojaosta jätelajeittain on syytä neuvotella kuljetukset järjestävän kunnallisen jätelaitoksen kanssa.

Ympärivuotisessa käytössä olevien vapaa-ajanasuntojen osalta suositellaan noudatettavan vakituksessa käytössä oleville kiinteistöille annettuja jäteastioiden tyhjennysvelvoitteita. Mikäli vapaa-ajanasuntoa käytetään vain kesäaikana, ei sen ole tarpeen noudattaa jätehuoltomääräysten vakituksille asunnoille annettuja tyhjennysrytmejä koko vuotta. Kiinteistönhaltija voidaan velvoittaa tekemään kesäkäytöstä ilmoitus kunnalle, kunnalliselle jätelaitokselle tai jätehuoltoviranomaiselle, jolloin mahdollista valvontaa voidaan kohdistaa paremmin. Myös kesäajan liittymisestä voidaan antaa tarkentavia määräyksiä. Joissakin tällä hetkellä voimassa olevissa jätehuoltomääräyksissä on määrätty vähimmäistyhjennysmäärä, joka kesäkaudessa tulee suorittaa. Vähimmäistyhjennyskertojen määrä on vaihdellut alueilla, jotka ovat tästä päättäneet määrätä, yhdestä neljään tyhjennyskertaan vuosittain.

On otettava huomioon, että jätehuoltomääräyksissä annetut tyhjennysvälit koskevat vain niitä vapaa-ajanasuntoja (ja muita kiinteistöjä), jotka kuuluvat kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin. Aluekeräyksen piiriin kuuluvien kiinteistöjen haltijat eivät pysty vaikuttamaan jätehuoltonsa toteutukseen samalla tavoin kuin kiinteistöittäisen kuljetuksen piiriin kuuluvien kiinteistöjen haltijat.

Asumisessa ja muussa kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvien kiinteistöjen saostussäiliöiden tyhjennysväleistä määrätään tässä oppaassa erillisessä kohdassa (35 §), koska suurimmassa osassa kuntia ne eivät koske kuin pientä joukkoa kiinteistöistä.

Jäteastiat on tyhjennettävä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa tarvittaessa niin, ettei jäteastiasta aiheudu hajuhaittaa eikä muita haittoja esimerkiksi jätteenkuljetukselle.

Jäteastiat on tyhjennettävä kuitenkin vähintään seuraavasti:

Jätelaji	Pisin tyhjennysväli kesäaikana (viikot 18–40)	Pisin tyhjennysväli talviaikana (viikot 41–17)
Sekalainen yhdyskuntajäte	[2 viikkoa]	[4 viikkoa]*
Sekalainen yhdyskuntajäte, jos kiinteistöllä on biojätteen erilliskeräys tai kompostointi	[4 viikkoa]	[8 viikkoa]*
Biojäte	[2 viikkoa]	[4 viikkoa]
Biojäte, joka kerätään syväkeräyssäiliöön tai koneellisella jäähdytyksellä varustettuun säiliöön	[2 viikkoa]	[4 viikkoa]
Kartonkipakkaukset	[8 viikkoa]	[12 viikkoa]
Metalli ja pienmetalli	[8 viikkoa]	[12 viikkoa]
Lasipakkaukset	[8 viikkoa]	[12 viikkoa]
Muovipakkaukset	[8 viikkoa]	[12 viikkoa]

[* Sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastian tyhjennysväliä voidaan pidentää ilmoituksen perusteella talviaikana [4/8 viikkoon kiinteistöillä, joissa asukkaita on enintään kaksi tai kiinteistöillä, jotka sijaitsevat haja-asutusalueella].]

[Mikäli [pakkaavaan jäteautoon tyhjennettävän jäteastian, syväkeräyssäiliön, muu asiatyyppi] tyhjennysväli on yli viikon, tulee tyhjennysvälin olla parillinen viikkomäärä (2 viikkoa, 4 viikkoa jne.)]

[Sekalaisen yhdyskuntajätteen jäteastian tyhjennysvälin pidentämisestä tehdään kirjallinen ilmoitus [kunnalle/kunnalliselle jätelaitokselle] alueilla, jotka kuuluvat kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen piiriin. Alueilla, jotka kuuluvat kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen piiriin, kirjallinen ilmoitus tehdään [jätehuoltoviranomaiselle], jonka jälkeen asiasta sovitaan jätteenkuljettajan kanssa.]

Ympärivuotisessa käytössä olevan vapaa-ajankiinteistön jäteastiat on tyhjennettävä näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Vain kesäaikana käytössä olevan vapaa-ajanasunnon jäteastiat on tyhjennettävä kesäaikana (viikot 18–40) näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti [kuitenkin vähintään x kertaa siten, että kesäajan käytön päättyessä jäteastia on tyhjä.] [Vain kesäajan käytöstä on tehtävä ilmoitus [kunnalle/kunnalliselle jätelaitokselle/jätehuoltoviranomaiselle].]

Erilliskerättyjen kierrätettävien jätteiden jäteastiat on tyhjennettävä siten, ettei niiden täyttymisen seurauksena aiheudu kierrätettävien jätteiden sijoittamista sekalaisen yhdyskuntajätteen joukkoon.

26 § Kunnossapito ja pesu

Jäteasetuksen 10 § velvoittaa pitämään jäteastian kunnossa ja puhdistamaan sen riittävän usein siten, että keräyksestä ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jäteasetus velvoittaa pesemään sekajäteastian vähintään kerran vuodessa ja biojäteastian vähintään kaksi kertaa vuodessa, joten jätehuoltomääräyksissä ei voida määrätä tätä harvemmasta pesuvälistä. Myös jäteastian ympäristö määrätään siivoamaan viivytyksettä sen roskaantuessa.

Jätehuoltomääräyksillä jäteastian pesurytmi voidaan määrätä tiheämmäksi joissakin tilanteissa, esimerkiksi jätelajikohtaisesti. Alueella toimivien jätteenkuljettajien kanssa voidaan keskustella heidän näkemyksistään tarpeelliseksi minimipesurytmiksi. Myös pesun suorittamisesta vastaavan tahon määrääminen on tarpeen. Vastuutaho voi vaihdella astian omistajuuden mukaan ja kuljetusjärjestelmästä riippuen. Se voi olla sama taho, joka vastaa jäteastian merkitsemisestä. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa astiat voivat olla kunnallisen jätelaitoksen omistuksessa, jolloin astioiden ehjyydestä ja puhtaudesta huolehtimisen voisi osoittaa sille.

Jäteastiat on pidettävä käyttökuntoisina ja ne on pestävä [vähintään kerran vuodessa]. Biojäteastia on pestävä tarvittaessa, kuitenkin [vähintään kaksi kertaa vuodessa].

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa [kunta/kunnallinen jätelaitos] vastaa [kiinteistöille toimittamiensa] jäteastioiden kunnosta ja puhdistuksesta.

Jos kiinteistön haltija käyttää muita kuin [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] jäteastioita, kiinteistön haltijan tulee huolehtia jäteastioiden kunnosta ja puhdistuksesta.

6 luku Jätteen keräyspaikat

27 § Jäteastian sijoittamista koskevat määräykset

Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa tarkempia määräyksiä vastaanottoaikan järjestämiseen ja jäteastioiden sijoittamiseen liittyen. Määräysten laatimistyön aikana tulee pohtia, millaisella tarkkuudella määräyksiä annetaan ja mitkä asiat toteutuvat jo rakennusjärjestyksen tai muiden rakentamiseen liittyvien määräysten nojalla. Lisäksi tulee huolehtia, että jätehuoltomääräyksissä annettavat velvoitteet ovat yhteneviä rakennusjärjestyksessä annettavien kanssa. Asuinkiinteistöjen keräyspaikkojen suunnittelua ja rakentamisesta on kattavasti ohjeistettu Rakennusteollisuuden ohjekortissa RT 69-11190 Asuinkiinteistöjen jätehuolto.

Koska jäteastioiden sijoittamiseen liittyvät asiat vaikuttavat merkittävästi työturvallisuuteen, on niihin kiinnitettävä huomiota. Esimerkiksi jäteastioiden liikuttaminen sekä kuormaaminen pitää pystyä tekemään turvallisesti, kuten myös liikkuminen alueella. Määräyksiä laadittaessa voidaan keskustella asiasta alueella toimivien jätteenkuljettajien kanssa, jotta heidän tarpeensa työturvallisuuden suhteen tulevat otetuiksi huomioon mahdollisimman hyvin. Koska jätteenkuljettajat huolehtivat käytännössä jätteiden noudosta, voi heiltä saada arvokkaita käytäntöön vaikuttavia vinkkejä.

Tämän pykälän esimerkkisisältöön on kirjattu asioita, joista voi olla tarpeen määrätä kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä.

Kiinteistön jäteastia on sijoitettava siten, ettei siitä aiheudu haittaa asumiselle ja viihtyvyydelle. [Kiinteistön jäteastian tulee sijaita vähintään x metrin etäisyydellä naapurikiinteistön rajasta/asuinrakennuksesta.]

Kiinteistön jäteastiat on sijoitettava keräyspaikkaan, joka on saavutettavissa ilman kynnystä, porrasta tai muuta estettä. Jos keräyspaikka on aitauksessa, katoksessa tai jätehuoneessa tulee sisäänkäynnin tilaan olla suoraan ulkotiloista. Keräyspaikalle johtava ovi on varustettava laitteella, jolla ovi saadaan pysymään auki.

Jäteastiat on sijoitettava vaakasuoralle, kulutusta kestäväälle ja jäteastioiden siirtoon sovalle alustalle. Keräyspaikka on mitoitettava siten, että eri jätelajien jäteastiat voidaan siirtää tyhjennettäväksi siirtämättä muita jäteastioita.

Jäteastian siirtoväylän [kaltevuuden ylittäessä 1:5 tai jos siirtoväylällä on kynnyksiä, portaita tai muita esteitä] siten, että ne aiheuttavat tyhjentäjälle työturvallisuusriskin, kiinteistön haltijan on huolehdittava, että tyhjentäjän käytössä on siirtoa helpottavat laitteet tai rakenteet.

Keräyspaikka on sijoitettava riittävän kauas rakennuksen ilmanottoaukoista sekä asuntojen ikkunoista. Keräyspaikalla on oltava riittävä valaistus. Mikäli keräyspaikka sijaitsee jätehuoneessa, on huolehdittava riittävästä ilmastoinnista ja viemäröinnistä.

Jätteiden keräyspaikkaa ei saa käyttää muuna varastona. Keräyspaikkaan ei saa sijoittaa jätettä tai tavaraa, jota ei ole tarkoitettu kuljetettavaksi kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.

Kiinteistön haltija vastaa keräyspaikan ja jäteastioiden siirtoväylien asianmukaisesta varustuksesta, kunnossapidosta ja siisteydestä. Lumen auraus ja liukkaiden torjunta on hoidettava siten, että jäteastioiden siirtäminen ja tyhjentäminen on turvallista.

Käsin siirrettävät pyörälliset jäteastiat on sijoitettava siten, että jäteauto pääsee esteettömästi ja turvallisesti [enintään 10 metrin] etäisyydelle jäteastioista. Kiinteistöllä sijaitsevan ajoväylän tulee kantaa tieliikennelain sallimat ajoneuvojen painot. Mikäli kiinteistöllä

ei ole keräyspaikaksi soveltuvaa paikkaa, kiinteistön haltijan on selvitettävä keräyspaikan perustamismahdollisuudet kiinteistön välittömään läheisyyteen.

Jäteastiat, jotka eivät ole käsin siirrettävissä on sijoitettava siten, että jäteauto pääsee esteettä tyhjentämään jäteastiat.

28 § Jäteastian sijoituspaikan tai jäteastian lukitseminen

Jäteastian lukitsemiseen liittyvä määräys on tarpeen, jos soveltamisalueella kiinteistön haltijat haluavat lukita jätetilojaan. Määräyksellä voidaan helpottaa tyhjennysten suorittamista ja lukuisiin avaimiin liittyviä käytännön ja hallinnon ongelmia. Määräyksen sisällyttämistä jätehuoltomääräyksiin sekä sen tarvetta harkitaan siis tapauskohtaisesti.

Tärkeää määräyksen osalta on varmistaa, että sen sisällön perusteella jätteenkuljettaja pääsee helposti kuormaamaan jätteen sen kuljettamista varten. Lisäksi voidaan ottaa kantaa kustannusjakoon.

Tämä määräys ei koske saostus- ja umpisäiliölletteen tyhjennyksiä, joita voi hankaloittaa esim. yksityisteiden lukitukset puomein. Saostus- ja umpikaivolietteisiiin liittyvistä lukituksista määrätään luvussa 8.

Jos kiinteistön haltija on lukinnut jäteastian sijoituspaikalle johtavan reitin tai jäteastian ja kiinteistö kuuluu kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin, on lukitus järjestettävä siten, että [**jätteenkuljettajan**] yleisavain sopii lukkoon. Lukituksessa on käytettävä kaksois-pesälukkoa. Jos tämä ei ole mahdollista, voidaan käyttää avainsäiliötä, johon [**jätteenkuljettajan**] yleisavain sopii ja johon sijoitetaan tarvittava avain. Avainsäiliö on sijoitettava keräyspaikalle johtavan reitin välittömään läheisyyteen.

Kiinteistön haltija vastaa lukituksen asennus- ja huoltokustannuksista sekä lukituksen toimintakuntoisuudesta.

29 § Jätekuilut

Jätekuiluilla tarkoitetaan kerrostalojen jätehuoltoratkaisua, jossa talon rappukäytävässä on kerroksittain luukut, joihin roskapussin voi pudottaa. Pussi päätyy kuilua pitkin jäteastiaan, joka sijaitsee sille varatussa tilassa talon pohjakerroksessa tai pihalla. Jätekuiluja on lähinnä vanhoissa (vuosina 1930–1950 valmistuneissa) kerrostaloissa. Mikäli jätehuoltomääräysten soveltamisalueella on käytössä jätekuiluja, voidaan niitä koskevat määräykset sisällyttää tähän erilliseen pykälään tai sitten yleiseen keräyspaikkoja käsittelevään pykälään. Määräykset voivat olla tarpeen tyhjentäjän työturvallisuuden takaamiseksi. Ne voivat koskea esimerkiksi kerättävää jätelajia ja kuilun syöttöluukun merkintöjä, kuilun alla sijaitsevan jäteastian sijoituspaikkaa, jäteastiaa, purkuaukon ja jäteastian välistä korkeuseroa ja ylitäyttymisvaaran ehkäisyä.

30 § Alueelliset jätteiden keräyspaikat (sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteet, ekopisteet/kierrätyspisteet/hyötyjätepisteet)

Jätteen keräyspaikkoja käsittelevään lukuun on tarpeen sisällyttää velvoitteita myös alueellisten keräyspaikkojen eli käytännössä sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteiden sekä kierrätyskelpoisten jätteiden keräyspisteiden osalta. Alueelliseksi keräyspaikoiksi luokitellaan kunnan, kunnallisen jätelaitoksen ja tuottajien järjestämät keräyspaikat.

Roskaantumisen ehkäisemiseksi ja jätteen laadun säilymiseksi on määrättävä, että keräyspaikalle saa toimittaa ainoastaan sellaisia jätteitä, joita varten siellä on jäteastia. Lisäksi tulee määrätä, että jätteitä ei saa jättää jäteastioiden ulkopuolelle, sillä valvomattomilla keräyspaikoilla jäteastioiden ulkopuolelle jätetyt jätteet aiheuttavat helposti roskaantumista. Kielto on perusteltu, vaikka kiinteistökohtaisessa keräyksessä jätteen sijoittaminen astian ulkopuolelle sallittaisiin (24 §), sillä roskaantumisen riski ei ole kiinteistön omassa keräyspaikassa niin suuri kuin alueellisilla keräyspaikoilla.

Alueellisen jätteiden keräyspaikan perustamiseen on oltava maanomistajan lupa. Lisäksi, jos kyseessä on rakennelma, vaaditaan rakennusvalvonnan lupa asiaan. Asemakaava-alueella alueellisen keräyspaikan perustaminen vaatii myös kaavamerkinnän. Asemakaavan ollessa vireillä jätehuoltoviranomaisen on hyvä tuoda esiin kaavan valmistelijoille alueellisiin keräyspaikkoihin liittyvät kaavoitustarpeet. Esimerkiksi ekopisteen perustamisen mahdollisuus on tarpeen ottaa huomioon kaupan ja palvelujen yhteyteen.

Vastuu alueellisen keräyspaikan ylläpidosta on luonnollista määrätä sen järjestäjälle. Ensisijaisesti ylläpitovelvollisuudesta pitäisi sopia erikseen keräyspaikan perustamiseen ja jäteastioiden sijoittamiseen liittyvissä sopimuksissa.

Alueellisia jätteiden keräyspaikkoja koskevat määräykset koskevat sekä [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] ja tuottajien järjestämiä alueellisia keräyspaikkoja, kuten sekalaisen yhdyskuntajätteen aluekeräyspisteitä sekä [ekopisteitä/kierrätyspisteitä/hyötyjätepisteitä].

Alueelliselle keräyspaikalle saa toimittaa ainoastaan sellaista jätettä, jota varten jätetipiteellä on jäteastia. Jätteitä ei saa jättää jäteastioiden ulkopuolelle. Mikäli jätteasiat ovat täysiä, jätteet tulee toimittaa toiselle alueelliselle jätteiden keräyspaikalle.

[Alueelliseen jätteiden keräyspaikan perustamiseen ja jäteastioiden sijoittamiseen vaaditaan maanomistajan suostumus sekä tarvittaessa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen lupa.]

Alueellisesta jätteiden keräyspaikasta vastaavan tahon on huolehdittava keräyspaikan ylläpidosta, puhdistamisesta ja tyhjentämisestä siten, että keräyspaikasta ei aiheudu terveyshaittaa tai ympäristön likaantumista, roskaantumista tai taukoa vastaanottoon.

Keräyspisteestä vastaavalla taholla on velvollisuus pitää keräyspaikka ja sen ympäristö siistinä ja kunnossa, ellei asiasta ole muuta sovittu erillisissä sopimuksissa. Alueellisella jätteiden keräyspaikalla tulee olla siitä vastaavan tahon yhteystiedot.

7 luku Jätteenkuljetus

31 § Kuormaaminen

Jätteiden kuormaamista käsittelevät pykälät koskevat pääosin jätteenkuljettajia. Jäteasetuksen 10 §:n mukaan kuormaaminen tulee ajoittaa siten, että läheisyydessä asuville ja oleskeleville ei aiheudu melu- tai muuta häiriötä.

Kuormausaikoja määriteltäessä on otettava huomioon paikalliset tarpeet, jotka riippuvat kuljetusten logistiikasta. Kuormaaminen on tarpeen sallia myös lauantaisin ja pyhäpäivinä, jotta jätehuollosta pystytään huolehtimaan esimerkiksi pääsiäisen aikana. Kuormaamista lauantaisin ja pyhäpäivinä voidaan rajoittaa sallimalla se ainoastaan arkipyhien yhteydessä.

Kuormausaikoihin vaikuttavat merkittävästi meluntorjunnan tavoitteet. Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992) määrittelee melutason päiväajalle. Päätöksessä päiväajaksi on todettu klo 7–22 välinen aika. Siten kuormausajaksi voi olla perusteltua määrätä 7–22 välinen aika. Jos kuormausaikoja on jätehuollon sujuvuuden vuoksi tarvetta saada alkamaan jätehuoltomääräyksiin hyvin aikaisin aamulla tai jatkumaan illalla 22 jälkeen, tulisi kuormausaikaa koskevan määräyksen perustua arvioon paikallisista olosuhteista, kuten liikenteen ruuhka-ajoista, kuormauksen ajankohdan mahdollisista haittavaikutuksista terveyteen ja viihtyvyyteen verraten mm. vaikutuksiin asukkaiden, jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuuteen. Arvioidessa on myös huomioitava, että määräys koskee sekä kunnan järjestämää jätteenkuljetusta että elinkeinoelämän jätteenkuljetusta, sillä kuormausajat liittyvät jätehuollon tekniseen toteutettavuuteen ja niiden on ensisijaisesti tarkoitus vähentää melusta aiheutuvaa haittaa, joka voi vaikuttaa terveyteen. Tietoja meluntorjuntalainsäädännöstä Ympäristöministeriön sivuilta, <https://ym.fi/meluntorjuntalainsaadanto>.

Meluntorjunnasta on voitu antaa myös ympäristönsuojelumääräyksiä. On tärkeää, että jätehuoltomääräysten sisältö vastaa meluntorjunnan tavoitteita ja että jätehuoltomääräykset ja ympäristönsuojelumääräykset noudattavat samoja meluntorjunnan periaatteita. Jätehuoltoviranomaisen ja ympäristönsuojeluviranomaisen tulisikin miettiä yhteistyössä näitä periaatteita. Jätteiden kuormaaminen esimerkiksi klo 22 jälkeen voi aiheuttaa merkittäviä meluhaittoja taajaan asutulla alueella, mutta toisaalta se voi helpottaa tyhjennyksen turvallista suorittamista.

Jätteiden kuormaamisesta ei saa aiheutua roskaantumista. Koska roskaantumisen johtuu jätteiden leviämisestä ympäristöön, voidaan jätteenkuljettaja velvoittaa huolehtimaan siitä, että jätettä ei pääse leviämään ympäristöön.

Suurempien jäte-erien kokoaminen esimerkiksi siirtolavalle voidaan sallia, jos se on alueella tarpeen. Jätteiden kokoamiseen on vaadittava maanomistajan lupa.

Jätteiden kuormaaminen on sallittu [arkisin klo 7–22 ja lauantaisin 7–18]. Useamman pyhäpäivän sattuessa peräkkäin, on jätteiden kuormaaminen sallittu pyhänä kuten lauantaisin.

Jätteenkuljettajan on huolehdittava, että jätettä ei pääse leviämään kuormauksen aikana ympäristöön.

Tilapäinen jätteiden kokoaminen suurempaan kuljetusvälineeseen on sallittu, jos kuljetusvälineen tai jäteastian sijoittamiseen saadaan maanomistajan lupa. Kootut jätteet on kuljetettava pois välittömästi keräyksen päätyttyä. Jätteiden kokoamisesta ei saa aiheutua roskaantumista tai ympäristö- tai terveyshaittaa.

32 § Kuljettaminen

Kuljettamista koskevat määräykset koskevat pääosin jätteenkuljettajia. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa, voivat tässä määräyksessä annetut velvoitteet olla sisällytettynä urakoitsijoiden sopimuksiin. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa toimitaan tämän jätehuoltomääräyksen perusteella ja mukaisesti.

Kuljettamisen osalta tavoitteena on varmistaa, että se ei aiheuta ympäristön roskaantumista tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Jäteasetuksen 11 § velvoittaa kuljettamaan jätteet tiiviissä pakkauksessa, umpinaisessa kuljetusvälineessä tai muuten peitettynä. Tähän voidaan jätehuoltomääräyksissä antaa tarkennuksia. Vastuussa jätteiden asianmukaisesta kuljetuksesta on jätteenkuljettaja. Tarvittaessa jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa tarkempiakin kriteereitä jätteenkuljetuskalustolle.

Jätelain 15 §:n mukaan erilliskerätyt tai erilaatuiset jätteet voidaan kuljettaa samassa säiliössä vain silloin, kuin se ei aiheuta haittaa niiden kierrättämiselle tai hyödyntämiselle ja tuottajavastuunalaisten jätteiden osalta asiasta on sovittu tuottajien kanssa. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi keräyslasia ja keräysmetallia kuljetettaessa. Saman kuljetuskaluston käyttö vuoroperään eri jättejakeiden kuljetuksissa ei myöskään saa heikentää kerätyn jättejakeen kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta. Erilliskerätty jättemateriaali ei siis saa esimerkiksi likaantua kuljetuskalustosta niin, että kierrätettävyyks heikentyy.

Jätelain 121 § määrää siirtoasiakirjan laatimisvelvoitteesta tietyille jätelajeille. Jätteen haltijan on ennen jätteen siirron aloitusta laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, POP-jätteestä, saostus- ja umpisäiliölietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, pilaantuneesta maa-aineksesta ja muusta rakennus- ja purkujätteestä kuin pilaantumattomasta maa-aineksesta, joka siirretään ja luovut-

tetaan asianmukaiselle vastaanottajalle. Jätehuoltomääräyksissä voidaan tuoda esille kyseinen laatimisvelvoite ja velvoittaa luovuttaja, kuljettaja ja vastaanottaja olemaan selvillä siitä. Jätelaissa ja asetuksessa on tarkat määräykset ja sisältövaatimukset siirtoasiakirjaan liittyen, joten niitä ei tarvitse tuoda esille varsinaisissa jätehuoltomääräyksissä. Muutoin siirtoasiakirjaa on hyvä käsitellä jätehuoltomääräysten yleisessä osassa.

Jätteenkuljettaja vastaa siitä, että jätettä ei pääse leviämään ympäristöön kuljetuksen aikana.

Kuljetustapa tai -välineet eivät saa heikentää erilliskerättävien jätelajien kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta.

Jätteen luovuttajan, jätteenkuljettajan ja jätteen vastaanottajan on oltava selvillä mahdollisesta siirtoasiakirjan laatimisvelvoitteestaan. Jos jäte noudetaan kotitaloudesta, siirtoasiakirjavelvoitteista huolehtii jätteenkuljettaja.

33 § Kuljetusrekisteri ja tietojen toimittaminen

Jätelain 39 §:ssä määrätään jätteenkuljettajan velvollisuudesta ilmoittaa vuosittain tiedot tehdyistä jätteenkuljetuksista sähköisesti muokattavissa olevassa muodossa. Velvollisuutta täsmennetään jäteasetuksen 42 §:ssä, jossa kuljettajia määrätään toimittamaan jätehuoltoviranomaiselle neljännesvuosittain seuraavat tiedot kustakin kiinteistöstä, jolta on noutanut jätettä: 1) kiinteistön haltijan nimi ja yhteystiedot sekä kiinteistön osoite ja kiinteistö- tai rakennustunnus; 2) kuljetukseen kuuluvien jäteastioiden koko ja määrä jätelajeittain; 3) jäteastioiden tyhjennyspäivämäärät taikka tyhjennyskertojen lukumäärä ja tyhjennysväli jätelajeittain; 4) 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen sijasta tieto lietesäiliön tyypistä ja säiliön tyhjennyspäivämäärät, jos kysymyksessä on saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetus. Lisäksi jätelain 39 §:ssä määrättyssä vuotuisessa jätteenkuljetuksia koskevassa tiivistelmässä kuljettajan on toimitettava jätehuoltoviranomaiselle vähintään seuraavat tiedot: 1) kunnan alueella sijaitsevilta kiinteistöiltä kerätyn jätteen määrä jätelajeittain; 2) jätteen vastaanottajien nimet ja yhteystiedot sekä niille toimitetun jätteen määrä jätelajeittain.

Tietojen tarkemmasta toimittamistavasta ja aikataulusta määrätään jätehuoltomääräyksissä. Vaikka määräys tietojen toimittamisesta tulee jätelaista, on se suositeltavaa sisällyttää myös määräyksiin.

Tarvittaessa voidaan antaa tarkempia määritelmiä tietojen luovuttamismuodosta. Tällöin on otettava huomioon, että jätehuoltomääräyksissä ei voida suosia tiettyjen yritysten ohjelmistoja. Määräyksen perusteella ei voida myöskään velvoittaa jätteenkuljettajaa hankkimaan tiettyä ohjelmistoa. Kuten esimerkkimääräyksessä, tiedot voidaan vaatia toimitettavaksi tekstinkäsittely- tai taulukkolaskentaohjel-

malla muokattavissa olevassa muodossa, sillä kyseisistä ohjelmista on tarjolla myös ilmaisversioita.

Jätelain 42 §:n perusteluiden mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljetuspalvelun tilaaja eli kunnallinen jätelaitos, kuntayhtymä tai kunta voi toimittaa jätelain 39 §:ssä tarkoitetut kuljetustiedot jätehuoltoviranomaiselle keskitetysti sen sijaan että jokainen urakoitsija toimittaisi niitä erikseen. Tietojen toimitusmenettelystä voi sopia tällöin kuljetusten tilaajan ja jätehuoltoviranomaisen välillä. Tietojen toimittamisessa on tällöinkin noudatettava vähintään asetuksen vaatimuksia, mutta usein kunnan järjestämässä kuljetuksessa tiedot ovat käytännössä viranomaisen käytössä jatkuvasti ajantasaisena jätteenkuljetuksen tilaajan ja jätehuoltoviranomaisen yhteensopivien tai samojen ohjelmistojen ansiosta.

Viimeiseksi kohdaksi voidaan sisällyttää tietoa antava kohta, jossa kerrotaan, minne ilmoitetut tiedot kirjataan ja kuka vastaa tietojen kirjaamisesta. #

Jätteenkuljettajan on luovutettava [jätehuoltoviranomaiselle] kiinteistöittäin ja jätelajeittain eriteltyt ajantasaiset tyhjennystiedot kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetetuista jätteistä jätelain 39 §:n ja jäteasetuksen 42 §:n mukaisesti. Tiedot on toimitettava [jätehuoltoviranomaiselle] vähintään neljännesvuosittain sähköisesti muokattavassa muodossa jätehuoltoviranomaisen edellyttämän aikataulutuksen mukaisesti.

[Tiedot on toimitettava tekstinkäsittely- tai taulukkolaskentaohjelmalla muokattavissa olevassa muodossa. Tietojen tulee olla muokattavissa ilman lisäohjelmia tai koodityökaluja.]

[Kunta / kunnallinen jätelaitos] voi kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen tilaajana sopia jätteen kuljettajien kanssa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kuljetustietojen toimittamisesta siten, että [kunta/kunnallinen jätelaitos] toimittaa kuljetustiedot jätehuoltoviranomaiselle jätehuoltoviranomaisen kanssa sovitulla tavalla sähköisesti vähintään neljännesvuosittain.

[Jätehuoltoviranomainen] ylläpitää kuljetusrekisteriä, jonne edellä mainitut tiedot merkitään viipymättä niiden luovuttamisen jälkeen.

34 § Jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikat

Tämä jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikkoja koskeva määräys, kuten muutkin luvun 7 määräykset, on tarkoitettu jätteenkuljettajille. Kotitalouksia koskevat määräykset jätteiden toimittamisesta esimerkiksi aluekeräyspisteille tai jäteasemille on annettu luvussa 2.

Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat ja kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen luovutetut jätteet on kuljetettava kunnan tai kunnallisen

jätelaitoksen osoittamaan paikkaan. Jätteitä ei saa kuljettaa muihin vastaanotto- paikkoihin. Tuottajavastuunalaiset pakkausjätteet veloitetaan jätelain mukaisesti kuljettamaan kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen osoittamaan ja tuottajien järjestämään vastaanottopaikkaan. Mikäli kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen on tarve välivarastoida tuottajavastuunalaisia jätteitä, on välivarastoinnista sovittava tuottajien kanssa aina etukäteen. Näin varmistetaan jätelajin kierrätyskelpoisuuden säilyminen.

Jätteiden alkuperän ja hyödyntämiskelpoisuuden varmistamiseksi on tärkeää, että kunnan jätehuoltovastuun piiriin kuuluvat jätteet kuljetetaan suoraan jätehuoltomääräysten mukaiseen vastaanottopaikkaan. Kuljettaja ei tämän vuoksi voi välivarastoida kuljettamaansa kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvaa jätettä, ellei tästä ole erikseen sovittu kunnallisen jätelaitoksen kanssa ja ellei kunnallinen jätelaitos ole katsonut välivarastointia tarpeelliseksi.

Jätehuoltomääräyksiin voi sisällyttää mahdollisimman kattavan listan kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kuuluvista vastaanottopaikoista. Koska paikat voivat muuttua lyhyilläkin aikaväleillä, on suositeltavaa viitata jätehuoltomääräyksissä päivitettävissä olevaan listaan. Pykälään listattuna muutokset vastaanottopaikoissa eivät käy ilmi. Vaihtoehtoisesti tekstin sekaan voidaan laittaa joitakin esimerkkejä vastaanottopaikoista.

Jätehuoltomääräyksissä on hyvä tuoda esille yleiset vastaanotto- ja käsittelypaikkojen käyttämisestä koskevat veloitteet ja käytännöt. Asianmukaisen jätehuollon ja etusijajärjestyksen edistämiseksi voidaan määräyksissä korostaa, että sekalaisen yhdyskuntajätteen mukana ei saa käsittelyyn toimittaa hyödynnettävissä olevia jätelajeja tai vaarallista jätettä.

Jätteenkuljettajan on kuljetettava kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamiin vastaanottopaikkoihin. Erilliskerätyjen pakkausjätteiden osalta jätteet on kuljetettava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan ja tuottajien järjestämään vastaanottopaikkaan.

Jätteenkuljettaja ei saa välivarastoida kuljettamiaan kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia jätteitä, ellei välivarastoinnista ole sovittu [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa.

Vastaanotto- ja käsittelypaikoista on pidettävä listaa [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] verkkosivuilla.

Jätteiden toimittaminen vastaanotto- ja käsittelypaikoille on sallittu ilmoitettuina aukioloaikoina. Jätteiden toimittamisessa on noudatettava [vastaanottopaikan pitäjän/hoitajan/kunnallisen jätelaitoksen] antamia ohjeita. Erilaatuiset jätteet on sijoitettava niille osoitettuihin paikkoihin.

Vastaanotto- ja käsittelypaikkoihin ei saa toimittaa sekalaisen yhdyskuntajätteen seassa sellaisia jätelajeja, joille on järjestetty vastaanottopaikka muualla.

8 luku

Asumisessa syntyvät jätevesilietteet ja muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätevesilietteet

Viemärien ulkopuolella sijaitsevien kiinteistön jätevedet on puhdistettava ennen maastoon, ojaan tai vesistöön laskemista ympäristönsuojelulain jätevesien yleisen puhdistusvelvollisuuden nojalla. Jätevesien puhdistukselle on ympäristölainsäädännössä määritelty tietty perustaso ja lisäksi olosuhteista riippuen perustasoa ankarammat puhdistusvaatimukset. Jätevesien puhdistamiseksi kiinteistöllä on oltava kiinteistökohtainen jätevesien käsittelyjärjestelmä tai umpisäiliö, johon syntyvät jätevedet kerätään. Kiinteistönhaltijalla on oltava puhdistamostaan sen käyttötehoa arvioiva selvitys tai suunnitelma sekä järjestelmän käyttö- ja huolto-ohje (Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017)).

Asumisen ja julkisten hallinto- ja palvelutoimintojen rakennusten jätevesille tarkoitetuista saostussäiliöistä poistettava liete ja myös umpisäiliöihin kerättävä jätevesiliete kuuluvat kunnan jätehuoltovastuulle, joten kunnan tulee järjestää näiden kuljetukset kiinteistöltä vastaanottopaikkaan. Lietteenkuljetuksessa voi jätelain 35 §:n mukaan käyttää myös kiinteistönhaltijan järjestämää jätteenkuljetusta, mikäli kaikki jätelain 37 §:ssä mainitut ehdot täyttyvät alueella kiinteistönhaltijan järjestämässä lietekuljetuksessa. Kiinteistönhaltijan kuljetusjärjestelmästä on tehtävä päätös jätehuoltoviranomaisessa.

Jätehuoltomääräyksillä voidaan määrätä lietesäiliöiden tyhjennysväleistä, lietteen toimituspaikoista, ohjata lietesäiliöiden saavutettavuutta tyhjennyksen näkökannalta ja varmistaa, että säiliöt ovat rakenteiltaan turvallisia sekä asukkaille että tyhjentäjille.

Jätehuoltomääräyksissä voidaan mahdollistaa lietteiden pienimuotoinen omatoiminen käsittely. Jätelain 41a §:n 1 momentissa säädetään, että jätteen haltija voi itse käsitellä jätelain 32 §:ssä tarkoitetun jätteen kiinteistöllään tai luovuttaa biojätteen, saostus- ja umpisäiliölietteen tai siihen rinnastettavan muun jätteen käsiteltäväksi naapurikiinteistöllä tai muulla lähellä sijaitsevalla kiinteistöllä, jos omatoiminen tai yhteinen käsittely on pienimuotoista ja käsittely on hyväksytty kunnan jätehuolto- tai ympäristönsuojelumääräyksissä.

Lietteiden asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi omatoimiselle käsittelylle on annettavat tarkat puitteet jätehuoltomääräyksissä. Käsittelyn tulisi jätelain mukaan olla nimenomaisesti pienimuotoista. Tähän oppaaseen on koottu esimerkkejä omatoimisesta käsittelystä ja sen rajoitteista. Kaikesta omatoimisesta käsittelystä on tarpeen velvoittaa ilmoittamaan jätehuoltoviranomaiselle. Myös ympäristönsuojeluviranomainen tarvitsee tiedot omatoimisista jätteen käsittelyistä alueellaan, jotta ympäristönsuojelulliset näkökohdat huomioiva valvonta olisi mahdollista.

35 § Saostussäiliöiden ja umpisäiliöiden tyhjennys ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi

Jotta kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät voisivat säilyttää puhdistustehonsa, on niitä huollettava ja saostussäiliöihin kertyvä liete on poistettava säännöllisesti. Koska saostussäiliöiden vähimmäistyhjennysväleistä ei ole määrätty voimassa olevassa lainsäädännössä, on niiden tyhjennysvälien määrittely jätehuoltomääräyksissä olennaista jätevesijärjestelmien toimivuuden turvaamiseksi.

Tyhjennysväleissä voidaan huomioida kiinteistön käyttötarkoitus ja syntyvien jätevesien laatu. Esimerkiksi vapaa-ajan asunnoille voidaan sallia harvemmat tyhjennysvälit kuin vakituksessa asuinkäytössä oleville asunnoille. Pelkille pesuvedelle tarkoitettujen saostussäiliöiden tyhjennysväli voi olla pidempi kuin säiliöiden, joihin johdetaan myös vessavesiä.

Saostussäiliöiden on oltava kunnoltaan sellaisia, että ne soveltuvat tarkoitukseensa eikä niihin johdettu jätevesi tai liete aiheuta riskiä ympäristölle, terveydelle tai viihtyvyydelle. Säiliöiden kunto on tarkistettava säännöllisesti ja parhaiten se onnistuu tyhjennyksen yhteydessä. Tarkistus voi olla esimerkiksi silmämääräinen havainnointi.

Umpisäiliöt esitetään tässä oppaassa määrättävän tyhjennettäväksi vasta niiden täyttyessä. Umpisäiliöiden tarkoitus on pitää jätevedet sisällään, joten taloudellisinta on suorittaa tyhjennys, kun säiliö on täyttynyt. Umpisäiliöiden on oltava täysin ehjiä ja tiiviitä ja niiden kunnan tarkastaminen on myös helpointa tehdä tyhjennettäessä. Umpisäiliön kunnan varmistamiseksi ja kiinteistön jätevesien asianmukaisen käsittelyn turvaamiseksi myös umpisäiliöille on mahdollista määrätä vähimmäistyhjennys. Vähimmäistyhjennys umpisäiliöille voi poistaa erillisen seurannan ja valvontatoimien kohdistamista kiinteistöille, jotka ovat olleet pitkään ilman tyhjennyskäyntejä tai muuta kontaktointia.

On huomioitava, että vähimmäistyhjennysvälejä ja säiliöiden kunnan tarkastuksia on noudatettava, vaikka lietteen käsittely tapahtuisi kiinteistöllä omatoimisesti.

Määräyksillä on lisäksi tarkoitus varmistaa lietteen päätyminen alueella osoitettuun vastaanottoon tai käsittelyyn siten, ettei siitä aiheudu ympäristölle tai terveydelle haittaa tai vaaraa. Oppaaseen on sisällytetty vaihtoehdot kunnan järjestämästä ja kiinteistönhaltijan järjestämästä lietteenkuljetuksesta. Lietteenkuljetuksen voi kunnan järjestämässä kuljetuksessa hoitaa vain kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen lukuun toimiva urakoitsija. Poikkeuksena tästä voidaan huomioida pienpuhdistamoita koskevat mahdolliset huoltosopimukset kiinteistönhaltijan ja laitteentoimittajan välillä. Huoltokäyntiin liittyvän lietetyhjennyksen asianmukaisuuden varmistamiseksi ja kuljetusten seuraamiseksi huoltoihin liittyvistä tyhjennyksistä on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle.

Kiinteistönhaltijan järjestäessä kuljetuksessa kiinteistönhaltijan on varmistuttava tilaamansa kuljettajan ammattimaisuudesta.

Saostussäiliöistä, pienpuhdistamojen lietetiloista ja muista vastaavista säiliöistä vesikäymälävesiä sisältävä jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Säiliöistä, johon kerätään pelkästään pesuvesiä, jätevesiliete on poistettava aina tarvittaessa, kuitenkin vähintään [kahden/kolmen vuoden] välein. Säiliöiden kuntoon on kiinnitettävä huomiota tyhjennettäessä ja tyhjentäjän on ilmoitettava havaitsemistaan poikkeamista kiinteistön haltijalle. Saostussäiliön tulee olla kunnoltaan näiden jätehuoltomääräysten § 36 mukainen.

Käymäläjätevesiä sisältävien jätevesien käsittelyyn tarkoitettujen pienpuhdistamoiden saostussäiliöiden, lietepussien tai suodattimien lietteenpoisto on tehtävä yhden vuoden vähimmäisvelvoitetta useammin, jos valmistajan antamat ohjeet näin edellyttävät.

Umpisäiliöitä ja niiden täyttymistä sekä täyttymishälyttimen toimintaa on seurattava säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Umpisäiliöt on tyhjennettävä viimeistään niiden täytyttyessä [kuitenkin vähintään viiden/x vuoden välein.]

Hiekanerotuskaivot, öljynerotuskaivot ja rasvanerotuskaivot on tarkastettava ja tyhjennettävä säännöllisin välein, kuitenkin aina tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa. Erotuskaivojen hälyttimet on tarkastettava säännöllisesti ja pidettävä kunnossa.

Fosforinpoistokaivot on tarkistettava säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Fosforinpoistokaivot on tyhjennettävä tarvittaessa.

Kiinteistön haltijan on pidettävä kirjaa lietteenpoistoista.

[Alueella x] kunnan jätehuoltovastuulle kuuluvan jätevesilietteen, umpisäiliöiden jätevesien sekä erotuskaivojen lietteiden kuljetuksen järjestää [kunta/ kunnallinen jätelaitos]. Lietteet saa luovuttaa kuljetettavaksi [tällä alueella] vain [kunnan/ kunnallisen jätelaitoksen] lukuun toimivalle toimijalle.

[Mikäli pienpuhdistamon lietteen poistaminen sisältyy laitteiston ylläpitosopimukseen ja syntyvän lietteen määrä on vähäinen, saa lietteen luovuttaa pienpuhdistamon valmistajan tai maahantuojan valtuuttamalle ylläpitosopimuskumppanille. Tällaisista sopimuksista ja niiden sisällöstä on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle.]

Jätevesilietteen, umpisäiliöiden jätevedet sekä erotuskaivojen lietteet saa luovuttaa kuljetettavaksi vain sellaiselle toimijalle, joka on hyväksytty jätelain mukaiseen jätehuoltorekisteriin.

Jätevesilietteet umpisäiliöiden jätevedet sekä muut vastaavat lietteet on toimitettava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] osoittamaan vastaanottoaikaan.

36 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse

Saostus- ja umpisäiliöiden ehjyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä tyhjennysten mahdollistamiseksi voidaan jätehuoltomääräyksissä antaa määräyksiä koskien lietesäiliöiden kunnossapitoa ja saavutettavuutta tyhjennettäessä. Määräyksissä voidaan luetella edellytykset, joita lietesäiliöiden tyhjentäminen vaatii, kuten esimerkiksi mille etäisyydelle tyhjennyskalustolla on päästävä, jotta tyhjennys onnistuu, korkeuserot, kulkutien ja kansien kunto. Tämä määräys kohdistuu pääosin kiinteistön omistajaan ja haltijaan. Tyhjennysedellytyksistä kiinteistöllä vastaa viimekädessä kiinteistön omistaja, sillä edellytysten täyttäminen voi vaatia esimerkiksi puiden kaatoja tai muita isohkoja muutostöitä kiinteistöllä. Tyhjennystä koskevien mahdollisten ohjeiden antamisesta voi vastata parhaiten kiinteistöllä asuva tai sitä käyttävä henkilö. Määräys koskee tyhjentäjää lietesäiliön kannen huolellisen sulkemisen osalta tyhjennyksen jälkeen.

Saaressa tai muutoin vailla tieyhteyttä olevien kiinteistöjen lietetyhjennykset ovat usein haasteellisia järjestää. Näille kiinteistöille voidaan antaa lietetyhjennyksiä koskevia teknisiä määräyksiä.

Kiinteistön omistajan [tai kiinteistön muun haltijan] on huolehdittava, että kiinteistön lietesäiliöt ja niihin liittyvät rakenteet ovat ehjiä, turvallisia ja tarkoitukseensa sopivia. Lietetilan on oltava rakenteeltaan ja kunnoltaan sellainen, että siitä ei tyhjentämisen yhteydessä pääse tyhjennyskalustoon maa-aineksia.

Kiinteistön haltijan on annettava lietesäiliön tyhjentäjälle tarvittavat ohjeet tyhjennyksen suorittamiseksi.

Kiinteistön haltija vastaa siitä, että lietesäiliöiden luokse pääsee esteettömästi ja turvallisesti.

[Yleisesti käytössä olevalla tyhjennyskalustolla on päästävä tyhjennettäessä xx metrin etäisyydelle lietesäiliöstä siten, että korkeusero säiliöön on enintään x metriä.]

[Lietetilan sijainti on oltava tyhjennysajankohtana selkeästi merkittynä ja tyhjennettävien säiliöiden kannet tulee olla näkyvissä.]

Lietesäiliöiden kansien pitää olla [käsin tai käsikäyttöisellä apuvälineellä] tyhjentäjän aukaistavissa työturvallisuuden vaarantumatta. Tyhjentäjän on suljettava kansi huolellisesti. Kiinteistön haltija vastaa muista lietesäiliön tyhjennyksen jälkeisistä toimenpiteistä, kuten lietesäiliön mahdollisesta lukitsemisesta.

[Kiinteistön sijaitessa saaressa ilman tieyhteyttä, on tyhjennysaluksella päästävä xx metrin etäisyydelle tyhjennettävästä lietesäiliöstä. Muutoin vailla tieyhteyttä olevalla kiinteistöllä on käytettävä jätevesijärjestelmää, jonka lietesäiliö tyhjenetään laitevalmistajan

käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti itse ja säiliöistä poistettu liete käsitellään omatoimisesti näiden jätehuoltomääräysten 18 §:n ja 37 §:n mukaisesti.]

37 § Lietteiden omatoiminen käsittely

Mikäli jätehuoltomääräyksissä sallitaan lietteen omatoiminen käsittely, on jätehuollon järjestämisen seurannan kannalta tärkeää, että tieto omatoimisesta käsittelystä tulee jätehuoltoviranomaiselle. Tiedot omatoimisesta käsittelystä tarvitaan, jotta jätehuoltoviranomainen voi seurata ja valvontaviranomainen valvoa asianmukaista jätehuollon toteutumista. Velvoite antaa tiedot omatoimisesta käsittelystä on tässä oppaassa tuotu pykälän alkuun, ja siihen palataan uudelleen sekä maataloudessa hyödyntämisestä että kiinteistöllä kompostoimisesta määrättäessä tarkemmin. Mikäli kunnassa on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus, voidaan ilmoituksilla saatuja tietoja hyödyntää myös kuljetusten järjestämisessä.

Jätehuoltoviranomainen voi tarvittaessa ja halutessaan tästä oppaasta poiketen velvoittaa hakemaan poikkeusta tiettyjen omatoimisten käsittelymenetelmien soveltamiseen, mikäli on sitä mieltä, että pelkkä tiedonanto on liian kevyt menetelytapa.

Maatilojen omatoiminen asumisessa syntyvien lietteiden käsittely ja peltokäyttö sallitaan suurimmassa osassa nykyisin voimassa olevia jätehuoltomääräyksiä. Lietteiden omatoiminen käsittely sekä naapurikiinteistöjen yhteinen pienimuotoinen lietteenkäsittely mahdollistetaan nykyään myös jätelaissa (41 a §). Käsittelyn vaatimuksista säädetään jäteasetuksessa. Asetuksen 12 §:n mukaan omatoimisesti käsiteltävä saostus- ja umpisäiliöliete sekä niihin rinnastettava muu ulostepeäinen jäte on käsiteltävä hygieeniseltä laadultaan haitattomaksi kalkkistabiloimalla, kompostoimalla tai muulla vastaavalla menetelmällä. Käsittelyssä syntyvä lopputuote on hyödynnettävä terveyttä ja ympäristöä vaarantamatta. Maatalouskäytössä käsittelymenetelmänä kyseeseen usein miten tulee kalkkistabilointi joko saostussäiliöissä ennen tyhjennystä tai tyhjennyksen jälkeen lietevaunussa. Ohjeet kalkkistabiloinnin suorittamiseen on saatavilla Ruokavirastolta, ruokavirasto.fi.

Asiallinen lietteenkäsittely ja hyödyntäminen maataloudessa edellyttää, että käsittelijällä on käytössään, joko omana tai esimerkiksi vuokrattuna, lietteen käsittelyyn soveltuvat laitteistot ja että olosuhteet käsittelyyn ovat sopivat. Ilmoitusmenetelyssä olisi varmistettava, että kalkkistabiloitu liete voidaan käyttää lannoitustarkoituksessa eli kiinteistöllä olisi oltava hallinnassaan viljelykäyttöön tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen soveltuvaa peltoalaa. Jätehuoltomääräyksissä voidaan sallia esimerkiksi vain aktiiviviljelijöille lietteen omatoiminen käsittely ilmoitusmenetelyllä ja muiden toimijoiden olisi haettava poikkeamista jätehuoltomääräyksistä, mikäli haluavat itse käsitellä ja hyödyntää lietteensä lannoitustarkoituksessa. Jätehuoltoviranomaisen tulee poikkeamista haettaessa selvittää, onko olemassa sellaisia edellytyksiä, mukaan lukien lietteen omatoimisen käsittelyn asianmukaisuus, jotta jätehuoltomääräyksistä poikkeava asumislietteen omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen voidaan hyväksyä.

Lietteen käsittelyssä ja peltokäytössä on noudatettava lannoitevalmistelakia (539/2006), nitraattiasetusta (1250/2014) ja maa- ja metsätalousministeriön asetusta lannoitevalmisteista (24/2011). Tätä opasta kirjoitettaessa lannoitelainsäädäntö on muuttumassa. Kansallinen lannoitelaki, ja sitä täydentävät asetukset ovat tulossa voimaan vuosien 2022 ja 2023 aikana. Lainsäädännön muutoksella voi olla vaikutuksia lannoitekäyttöön tarkoitetun lietteen käsittelyä ja käyttöä koskeviin vaatimuksiin. Jätehuoltomääräyksiä laadittaessa ja päivitettäessä on lannoitelainsäädännön muutokset lietteiden osalta syytä tarkistaa.

Kalkkistabiloidun lietteen voi käytännössä sekoittaa myös lantalaan, mutta tällöin tulee tunnistaa ihmisperäisen jätevesilietteen tuomat viljelyrajoitukset. Siten käsitellyn lietteen sijoittaminen sellaisenaan peltoon on useimmiten järkevämpää, sillä tällöin sen tarkka sijoituspaikka tiedetään ja viljelyrajoitukset rajoittuvat vain tälle kyseiselle alueelle.

Muissa tapauksissa kuin maatalouteen liittyvissä hyödyntämisissä asumisessa syntyvien lietteiden omatoiminen käsittely on mahdollista hallitusti lähinnä silloin, kun syntyvän lietteen määrä on vähäinen tai se on kiinteässä muodossa, kuten pienpuhdistamon lietepussissa. Ilmoitusmenettelyssä (tai poikkeamista harkittaessa) on selvítettävä, että kiinteistöllä on käsittelyyn soveltuva kompostori sekä hakijalla tekninen mahdollisuus ja kyky poistaa liete säiliöstä. Käytännössä tätä kohtaa voidaan soveltaa lähinnä loma-asuntoihin, jotka eivät ole ympärivuotisessa käytössä tai asuntoihin, joiden jätevesienkäsittelyjärjestelmässä liete kerääntyy pussiin tai suodattimeen, joka on laitevalmistajan mukaan tarkoitus käsitellä kiinteistöllä. Käytännössä käsittelymenetelmänä on kompostointi. Tässä oppaassa kompostoinnin jäteasetuksen mukaiset ja mahdolliset paikalliset edellytykset tuodaan esiin 18 §:ssä, johon tässä pykälässä viitataan.

Esimerkkitekstiin on tuotu määräys, jonka mukaan saostussäiliöiden- ja jätevesien käsittelyjärjestelmien lietetilojen lietteet on mahdollista käsitellä kiinteistöllä kompostoimalla, mikäli kiinteistöllä ei ole painevettä vaan ns. kantovesi tai jos muodostuvan lietteen määrä on vähäinen ja se on kiinteässä muodossa. Neste-mäisessä muodossa oleville umpisäiliöiden jätevesille kompostointikäsittely ei sovi eikä umpisäiliöön kerättyä jätevettä ole muutenkaan tarkoituksenmukaista tyhjentää kiinteistölle. Määräyksissä määritettävillä tilavuusrajoilla voidaan selvittää, mitä vähäinen lietemäärä käytännössä tarkoittaa. Vähäiseksi lietemääräksi voidaan sekä harmaiden jätevesien saostussäiliöiden että esimerkiksi pienpuhdistamoiden osalta katsoa sellaiset tapaukset, joissa lietettä syntyy vähemmän kuin 20 litraa yhtä tyhjennyskertaa kohden ja vähemmän kuin 50 litraa vuodessa.

Myös fosforinpoistokaivojen massat voidaan käsitellä kompostoimalla tai hyödyntää ravinteena pelloilla. Näistäkin on hyvä edellyttää ilmoitusta.

Lietteen omatoiminen käsittely on kielletty lukuun ottamatta seuraavia tähän pykälään sisällytettyjä tilanteita. Jätevesilietteen omatoimisesta käsittelystä on aina tehtävä etukäteen kirjallinen ilmoitus [[jätehuoltoviranomaiselle](#)].

Omassa asumisessaan syntyvän lietteen saa levittää käsiteltynä lannoitustarkoituksessa omalle pellolle tai omassa hallinnassa olevalle pellolle. Liete on aina käsiteltävä hygieeniseksi kalkkistabiloimalla tai muulla Ruokaviraston ja ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla. Lietteiden käsittelyssä ja peltokäytössä on noudatettava lannoitevalmistelakia (539/2006), nitraattiasetusta (1250/2014) ja maa- ja metsätalousministeriön asetusta lannoitevalmisteista (24/2011).

[Aktiiviviljelijänä toimiva] jätteen haltija saa ottaa käsiteltäväkseen yhteensä enintään [4] naapurikiinteistöltä tai muulta lähellä sijaitsevalta kiinteistöltä, [joiden asukasmäärä on enintään 16 henkilöä] asumisesta syntyvän lietteen ja levittää peltoon lannoitustarkoituksessa samoin edellytyksin kuin omassa toiminnassa syntyneen lietteen. Sen, joka vastaanottaa, käsittelee ja hyödyntää lietteen on aina ilmoitettava asiasta [jätehuoltoviranomaiselle].

Lietteiden käyttöä lannoitustarkoituksessa koskevan ilmoituksen tulee sisältää käsittelystä ja hyödyntämisestä vastaavan henkilön yhteystiedot, tiedot kiinteistöistä, joiden lietteitä hyödynnetään ja tiedot lietteiden käsittelymenetelmästä ja levitysalueesta [sekä arvio toimintatavan jatkuvuudesta vuosina/kuukausina]. Ilmoitus tehdään [jokaisesta käsittelytapahtumasta erikseen / toiminnan alkaessa ja kun ilmoitettavissa tiedoissa tapahtuu muutos, kuitenkin vähintään x vuoden välein].

Saostussäiliön tai pienpuhdistamon lietetilan tai muun vastaavan käsittelylaitteiston lietteen voi kompostoida kiinteistöllä näiden jätehuoltomääräysten 18 § mukaisesti, jos kiinteistöllä on käytössään vain kantovesi tai jos muodostuvan lietteen määrä on vähäinen ja se on kiinteässä muodossa eikä sen käsittely kiinteistöllä aiheuta vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle.

Lietteiden määrän katsotaan olevan vähäinen, jos sitä syntyy vähemmän kuin [20 litraa] tyhjennyskertaa kohden ja vähemmän kuin [50 litraa] vuodessa.

Omalla kiinteistöllä syntyvien lietteiden lisäksi käsiteltäväksi voi ottaa naapurikiinteistöllä tai muulla lähellä sijaitsevalla kiinteistöllä syntyviä lietteitä, mikäli edellä mainitut edellytykset täyttyvät kompostoitavan lietemäärän ja laadun osalta.

Lietteiden omatoimisesta käsittelystä kompostoimalla on ilmoitettava [jätehuoltoviranomaiselle]. Ilmoituksen tekee jätteen käsittelijä ja se voi koskea enintään [x:ää vuotta]. Tämän jälkeen jätteen käsittelijän on uusittava ilmoitus, jos käsittelijä jatkaa lietteiden käsittelyä kompostoimalla. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot käsittelystä ja hyödyntämisestä vastaavan henkilön yhteystiedot, tiedot mahdollisista muista kiinteistöistä, joiden lietteitä hyödynnetään ja tiedot lietteiden määrästä, laadusta ja käsittelymenetelmästä sekä hyödyntämistavasta.

Fosforinpoistokaivojen massat voidaan kompostoida kiinteistöllä 18 §:n mukaisesti tai hyödyntää ravinteena pelloilla.

Saostuskaivojen, pienpuhdistamoiden, umpisäiliöiden ja vastaavien jätevesilietteitä tai jätevesiä ei saa levittää metsään tai muualle maastoon.

9 luku Roskaantumisen ehkäiseminen

38 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Ulkona järjestettäviä yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain velvoitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta.

Määräyksissä veloitetaan yleisötilaisuuden järjestäjä huolehtimaan tilaisuuden jätehuollosta kokonaisuudessaan, ei pelkästään siivoamisesta. Velvoite jätehuollosta huolehtimiseen on merkittävä toimenpide roskaantumisen ehkäisemiseksi, sillä sen perusteella tilaisuuden järjestäjän on hankittava alueelle tarpeeksi jäteastioita ja huolehdittava niiden tyhjentämisestä tarpeen mukaan. Myös lajittelu ja erilliskeräily määrätään tilaisuuden järjestäjän vastuulle.

Yleisötilaisuuden tai -tapahtuman siivoamisvelvollisuudesta voi olla tarpeen määrätä jätehuoltomääräyksissä, jos tilaisuudella ei ole selkeää järjestäjää. Esimerkkinä tällaisista tilaisuuksista ovat ns. Facebook-tapahtumat, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu puistoon Facebookissa leviävän kutsun tai muun tiedon perusteella. Jos määräystä ei sisällytetä jätehuoltomääräykseen, vastaa siivoamisesta ensisijaisesti roskaaja, toissijaisesti alueen haltija ja lopulta kunta.

Alueelle sijoitettavien jäteastioiden määrästä ja tyhjentämisestä on useimmiten tarpeen antaa tarkempia määräyksiä. Monipäiväisissä tilaisuuksissa on korostettava, että jäteastiat on tyhjennettävä päivittäin, vaikka perusvaatimus onkin niiden tyhjentäminen tarvittaessa.

Varsinkin suuremmissa yleisötilaisuuksissa lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden antaminen on tarpeen asianmukaisen ja turvallisen jätehuollon järjestämisen kannalta. Lajitteluvelvoitteiden antaminen perustuu jätelain 13 ja 15 §:ään, joten ne voidaan antaa myös sellaiselle yleisötilaisuuden järjestäjälle, joka harjoittaa elinkeinotoimintaa järjestämällä yleisötilaisuuden.

Lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet voivat perustua jätehuoltomääräysten muita kuin asuinkiinteistöjä koskeviin lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteisiin tai ne voidaan määrätä erikseen syntyvien jätemäärien perusteella. Tässä esimerkkimääräyksessä on käytetty jäteasetuksen 21 §:n kilorajoja viikoittaisille jätemäärille, mutta paikallisesti voidaan käyttää harkintaa kilorajojen määrittelyssä.

Suurista tapahtumista voidaan velvoittaa ilmoittamaan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Joissakin kunnissa suurten yleisötilaisuuksien järjestäjältä vaaditaan jätehuoltosuunnitelman esittämistä ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kunta harkitsee tarpeensa mukaan, onko ilmoittaminen välttämätöntä. Myös terveydensuo-

jeluviranomaisen informoiminen on useimmiten järkevää. Suositeltavaa on, että ympäristönsuojeluviranomainen välittää tiedon terveydensuojeluviranomaiselle.

Ilmoittamista ja suunnitelmia koskevien määräysten osalta on otettava huomioon, että yleisötilaisuudesta vaaditaan ilmoitus poliisille. Poliisi voi vaatia tarkempia selvityksiä tilaisuudesta tehdyn ilmoituksen perusteella. Lisäksi yleisötilaisuuksia koskevia määräyksiä voi sisältyä kunnan ympäristönsuojelumääräyksiin, terveydensuojelumääräyksiin tai rakennusjärjestykseen, joten niiden samansisältöisyys tulee varmistaa.

Yleisötilaisuuden järjestäjä vastaa järjestettävän tilaisuuden jätehuollosta. Järjestäjä vastaa myös jätehuoltoon liittyvästä neuvonnasta tilaisuuden aikana sekä jätteiden lajittelusta ja erilliskeräämisestä näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Yleisötilaisuus on suunniteltava siten, että syntyvän jätteen määrä on mahdollisimman vähäinen. Tapahtuma-alueelle on sijoitettava riittävästi ja kattavasti jäteastioita eri jätelajien keräämistä varten.

Roskaantuneen alueen toissijaisen siivoamisvastuun osalta järjestäjänä pidetään myös tilaisuuden tai tapahtuman kokoonkutsujaa.

Jäteastiat on tyhjennettävä ja alue siivottava välittömästi tilaisuuden päätyttyä sekä tarvittaessa tilaisuuden aikana. Jäteastiat on tyhjennettävä aina niiden täyttyessä. Monipäiväisissä tilaisuuksissa jäteastiat on lähtökohtaisesti tyhjennettävä ja alue siivottava vähintään kerran päivässä.

Kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräys on järjestettävä yleisötilaisuudessa näiden jätehuoltomääräysten 17 §:ssä jätteen arvioituun syntymäärään perustuvien edellytyksin. Biojäte on lajiteltava ja erilliskerättävä aina, kun yleisötilaisuudessa tarjoillaan elintarvikkeita.

Yleisötilaisuuksissa, joissa tarjoillaan elintarvikkeita, tulee muusta yhdyskuntajätteestä lajitella ja erilliskerätä omiin jäteastioihinsa vähintään seuraavat jätelajit:

1. biojäte, jos sitä syntyy tilaisuudessa vähintään [10 kg]
2. keräyskartonki ja pahvi, jos sitä poistetaan käytöstä vähintään [5 kg] tilaisuuden aikana
3. keräyslasi, jos sitä poistetaan tilaisuudessa käytöstä vähintään [2 kg]
4. keräysmetalli, jos sitä poistetaan tilaisuudessa käytöstä vähintään [2 kg]
5. Muovipakkaukset [5 kg]
6. [Energiajäte 15 kg]

([Yli 500] henkilön yleisötilaisuudesta on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. [Yli 5000] henkilön yleisötilaisuudesta on laadittava jätehuoltosuunnitelma ja

esitettävä se kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kaksi viikkoa ennen tapahtumaa.)

39 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla

Jätelaissa annetaan tarkat määräykset roskaantumisen ehkäisemisestä sekä siitä, mikä taho on siivousvelvollinen eri tilanteissa. Nämä määräykset voidaan sisällyttää yleiseen osaan, jotta ne tulevat kuntalaisten ja yksityisten toimijoiden tietoon. Tässä pykälässä annetaan ainoastaan jätelain määräyksiä täsmentäviä määräyksiä.

Jätelaissa annettua roskaamiskieltoa voidaan korostaa kieltämällä jätehuoltomääräyksissä jätteen sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle yleisillä alueilla. Koska yleisillä alueilla olevat jäteastiat voivat olla muidenkin tahojen kuin kunnan ylläpitovastuulla, voi olla tarpeen korostaa, että määräys koskee kaikkien toimijoiden (esimerkiksi tienpitäjän) ylläpitämiä jäteastioita, vaikka kyseessä ovat kunnalliset jätehuoltomääräykset. Lisäksi voidaan antaa velvollisuus ilmoittaa jäteastian täytymisestä siitä vastaavalle taholle.

Roskaaminen ja jätteen sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle yleisillä alueilla on kielletty.

Jäteastian ylläpitäjän on huolehdittava jäteastian riittävästä tyhjennysvälistä ja alueen siisteydestä.

10 luku Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

40 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Jätehuoltomääräysten vaarallisia jätteitä koskevat määräykset velvoittavat myös elinkeinotoiminnan harjoittajia. Vaarallista jätettä koskevilla määräyksillä määrätään turvallisen jätehuollon käytännön järjestelyistä. Vaikka jätelaissa ja -asetuksessa määrätään vaarallisten jätteiden erilläänpitovelvollisuudesta, onärkevää tuoda asia esille lyhyesti myös jätehuoltomääräyksissä. Yleisessä osassa käsitellään lainsäädännön vaatimuksia tarkemmin.

Vaarallisen jätteen varastoinnista väliaikaisessa paikassa voi aiheutua haittaa tai vaaraa ympäristölle ja terveydelle. Sen vuoksi jätehuoltomääräykseen on sisällytety väliaikaista varastointia koskeva määräys. Määräys enimmillään vuoden säilytysajasta koskee kaikkia kiinteistöjä, myös esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa sijaitsevia kerätyn sähkö- ja elektroniikkaromun säilytykseen tarkoitettuja jäteastioita tai kontteja ja varmistaa osaltaan jätteen asianmukaista käsittelyä.

Kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto, mikä-

li vaarallisen jätteen määrä ei ole kohtuuton. Siten näissä toiminnoissa syntyvät vaaralliset jätteet määrätään toimitettavaksi kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen osoittamaan vastaanottopaikkaan. Tuottajavastuunalaiset sähkö- ja elektroniikkaromu sekä paristot ja akut määrätään toimitettavaksi tuottajan järjestämään vastaanottopaikkaan. Lääkejätteet puolestaan tulee toimittaa apteekkiin, joka on tehnyt niiden vastaanottamisesta sopimuksen kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen kanssa. Vaihtoehtoisesti lääkejätteet veloitetaan toimittamaan kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen osoittamaan paikkaan.

Muissa toiminnoissa, kuten sosiaali- ja terveystoimissa sekä kouluissa, syntyvät vaaralliset jätteet toimitetaan vastaanottajalle, jolla on lupa niiden vastaanottamiseen. Sama määräys koskee elinkeinotoiminnan harjoittajaa.

Mikäli kyseessä on merkittävä erä vaarallista jätettä, tulee sen toimittamisesta sopia vastaanottajan kanssa. Tällöin vastaanottaja voi varautua suuren jätemäärän turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin. Ilmoituksen kautta kunta tai kunnallinen jätelaitos voi myös velvoittaa toimittamaan maa- ja metsätaloudessa syntyvät vaarallista jätettä olevat merkittävät erät toimitettavaksi muualle, jos käsittely ei kunnan tai kunnan jätelaitoksen järjestelmissä ole mahdollista.

Vaarallisen jätteen pakkaamisen osalta jäteasetuksessa on tarkat ohjeet, joihin näissä määräyksissä viitataan. Velvoittamalla alkuperäispakkauksen käyttämiseen pyritään varmistamaan vaarallisen jätteen asianmukainen pakkaaminen ja merkitseminen.

Erilaatuiset vaaralliset jätteet on lajiteltava ja kerättävä erikseen.

Kiinteistöillä kerättävät ja varastoitavat vaaralliset jätteet on toimitettava niille tarkoitettuihin vastaanottopaikkoihin vähintään kerran vuodessa.

Vaarallista jätettä ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa.

Asumisessa sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvät vaaralliset jätteet on toimitettava [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] niille järjestämään vastaanottopaikkaan. Tuottajavastuunalaiset vaaralliset jätteet (esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromu sekä paristot ja akut) on toimitettava tuottajien niille järjestämiin vastaanottopaikkoihin. Lääkejätteet on toimitettava apteekkiin, joka on sopinut niiden vastaanottopaikan järjestämisestä [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] kanssa tai [kunnan/kunnallisen jätelaitoksen] niille osoittamaan paikkaan.

Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä sekä elinkeinotoiminnassa syntyvä vaarallinen jäte on toimitettava vastaanottajalle, jolla on oikeus sen vastaanottamiseen.

Määrältään suurten vaarallista jätettä olevien erien toimittamisesta on sovittava etukäteen vastaanottajan kanssa.

Vaarallisten jätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä säädetään jäteasetuksen 8 ja 9 §:ssä. Vaarallinen jäte on pakattava alkuperäispakkaukseensa, mikäli se on mahdollista ja turvallista.

41 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöiltä

Vaarallisen jätteen keräyspaikkaa koskevat määräykset koskevat kaikkia toimijoita omakotikiinteistöjä lukuun ottamatta, sillä ne liittyvät jätehuollon tekniseen järjestämiseen sekä turvallisuuteen. Pykälässä annetaan määräyksiä vaarallisten jätteiden säilyttämisestä turvallisesti asianmukaisissa astioissa. Lisäksi veloitetaan kiinteistön haltija tiedottamaan keräyspaikan käyttäjiä sen asianmukaisesta ja turvallisesta käytöstä. Tarkoituksena on, että vaarallisten jätteiden keräämisestä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Myös ympäristönsuojelumääräysten mahdolliset kirjaukset vaarallisista jätteistä on hyvä huomioida tätä pykälää laadittaessa.

Tässä oppaassa vaarallisten jätteiden keräyspaikan järjestämiseen liittyvät esimerkkimääräykset koskevat sekä asuin- että muita kiinteistöjä (ei omakotikiinteistöjä).

Muilla kuin omakotikiinteistöllä järjestettävän vaarallisen jätteen keräämisen tulee tapahtua erillisessä lukitussa tai valvotussa tilassa tai vaarallinen jäte tulee kerätä sellaisiin kaappeihin ja astioihin, jotka on lukittu. Kutakin vaarallista jätelajia varten tulee olla oma merkitty jäteastiansa.

Nestemäiset vaaralliset jätteet on säilytettävä ehjissä tiiviisti suljetuissa niille tarkoitetuissa astioissa. Nestemäistä vaarallista jätettä sisältävät astiat on sijoitettava nestettä läpäisemätöntä materiaalia olevalle reunakorokkeelliselle alustalle, joka on katettu.

Kiinteistön haltijan on asetettava vaarallisten jätteiden keräyspisteen käyttöä koskevat ohjeet sellaiseen paikkaan, että ne ovat kaikkien tilaa käyttävien nähtävissä. Lisäksi kiinteistön haltijan on tiedotettava keräyspisteen käyttäjiä siitä, kuinka vaarallisten jätteiden keräys kiinteistöllä on järjestetty.

42 § Erityisjätteet

Erityisjäte veloitetaan erotettavaksi muista jätteistä. Erityisjätteiden osalta määrätään niiden pakkaamisesta sekä merkitsemisestä niiden turvallisen käsittelyn varmistamiseksi.

Erityisjäte on pidettävä erillään ja pakattava lujiin ja tiivistä suljettuihin astioihin. Astioihin on merkittävä jätteen laatu, siitä mahdollisesti aiheutuva haitta ja siitä johtuvat toimenpiteet.

43 § Terveysthuollon [vaaralliset jätteet ja] erityisjätteet

Mikäli terveydenhuollon erityisjätteitä, joihin sisältyy myös esimerkiksi kudospäte, ei ole rajattu pois jätetuoltomääräysten soveltamisalasta, voidaan niihin liittyvät määräykset sisällyttää tähän erilliseen pykälään. Määräyksiä annettaessa tulee ottaa huomioon asiaa koskeva lainsäädäntö sekä kunnan muun määräyskokoelman määräykset aiheesta. Terveysthuollon erityisjäte on pakattava kuten muukin erityisjäte eli kestäviin ja tiiviisiin pakkauksiin.

Terveysthuollon erityisjäte on pakattava ja pakkaukset on merkittävä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Merkinnoista on käytävä ilmi, mitä pakkaus sisältää.

Tunnistettava biologinen jäte ja tartuntavaarallinen jäte on toimitettava poltettavaksi tai muuhun asianmukaiseen käsittelyyn.

11 luku Muut määräykset

44 § Tiedottamisvelvoite

Jotta varmistutaan kunnallisten jätetuoltomääräysten mukaisen jätetuollon toteutumisesta, määrätään kiinteistön haltijalle tiedottamisvelvollisuus jätetuoltomääräysten mukaisista velvoitteista kiinteistössä asuville tai sitä muuten käyttäville.

Kiinteistön haltijan on tiedotettava kiinteistön asukkaille ja kiinteistöllä työskenteleville näiden jätetuoltomääräysten mukaisista jätetuollon lajittelu-, keräys- ja kuljetusjärjestelyistä sekä seurattava jätetuollon toteutumista kiinteistöllä.

Kiinteistön haltijan on ilmoitettava muuttuneet yhteystiedot [kunnalliselle jätelaitokselle / jätetuoltoviranomaiselle] [ennen kuin luovuttaa kiinteistön uudelle haltijalle].

Tiedottamisvelvoitetta jätetuollon järjestelyistä sovelletaan elinkeinotoimintaan siltä osin, kuin näitä sovelletaan elinkeinotoiminnan jätetuoltoon.

45 § Jätetuoltomääräysten valvonta

Jätelain 24 §:ssä säädetään jätelain ja sen nojalla annettujen jätetuoltomääräysten valvonnasta. Valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen sekä alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus). Koska jätetuoltomääräykset ovat usein voimassa usean eri kunnan alueella ja toisaalta toimijoilla voi olla toimintaa useiden eri kuntien ja jätetuoltomääräysten sovelta-

misalueilla, voi ELY-keskuksen roolia jätehuoltomääräysten valvonnassa olla tarpeen korostaa. Paikallisissa, yhden kunnan alueella tapahtuvissa valvontatoimissa valvontaviranomainen on yleensä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Jätehuoltomääräysten noudattamatta jättämisestä on määrätty laissa seuraamuksia. Rikkomuksia koskevat säädökset tulevat suoraan jätelaista (125 §, 126 §, 131 § ja 136 §).

Valvontaviranomainen kehottaa ensin määräysten rikkojaa korjaamaan toimintansa. Valvontaviranomainen voi myös lievissä tapauksissa antaa yksittäisen määräyksen tilanteen korjaamiseksi. Jos asianosainen ei noudata valvontaviranomaisen antamaa kehotusta, yksittäistä määräystä tai muuten laiminlyö velvollisuutensa olennaisilta osin tai muuten epäasiallisesti, tulee valvontaviranomaisen aloittaa hallintopakkomenettely asian lain mukaiseksi saattamiseksi. Jos kyseessä on jätehuoltomääräysten nojalla tai yksittäisenä määräyksenä annettu kielto tai määräys ja kyseessä on tahallisuus tai törkeä huolimattomuus, tulee valvontaviranomaisen tehdä asiassa tutkintapyyntö poliisille.

Näiden määräysten noudattamista valvovat eli valvontaviranomaisina toimivat jätelain mukaiset valvontaviranomaiset [kunnan ympäristönsuojeluviranomainen] sekä [alueen ELY-keskus]. (Jätehuoltomääräysten noudattamatta jättämisestä annetaan valvontamääräys ja jätehuoltomääräysten vastaisen toiminnan jatkuessa jätelain mukainen seuramus.)

46 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä määrätty viranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräysten noudattamisesta päätöksessään mainituin perustein. Siten jätehuoltomääräyksissä on tarpeen määrätä poikkeuksen myöntävästä viranomaisesta.

Koska jätehuoltomääräykset ovat usein voimassa usean eri kunnan alueella, joilla kaikilla on oma ympäristönsuojeluviranomaisensa, suositellaan, että poikkeuksen myöntävä viranomainen olisi jätehuoltoviranomainen. Tällöin poikkeusten myöntämisessä voidaan helpommin noudattaa samoja periaatteita koko soveltamisalueella. On kuitenkin tärkeää ottaa huomioon myös paikalliset olosuhteet. Paikallisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi yhteistyö paikallisen ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa on erittäin tärkeää.

Poikkeuksen myöntäväksi viranomaiseksi voidaan nimetä vaihtoehtoisesti ympäristönsuojeluviranomainen. Tällöin tulisi varmistua samoista myöntämisperiaatteista koko jätehuoltomääräysten soveltamisalueella.

Poikkeamiselle on oltava erityinen syy. Poikkeaminen käsitellään hallintolain mukaisesti ja siihen haetaan muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Poikkeamisen käsittelystä voi periä maksun, josta määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä jätetaksassa.

[Jätehuoltoviranomainen] voi yksittäistapauksissa perustelluista erityisistä syistä myöntää poikkeuksen näiden jätehuoltomääräysten noudattamisesta.

Jätehuoltomääräyksistä poikkeaminen ei saa vaarantaa asianmukaista jätehuollon järjestämistä, aiheuttaa vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle tai aiheuttaa roskaantumista.

47 § Voimaantulo

Voimaantulopykälään kirjataan ajankohta, jolloin jätehuoltomääräykset tulevat voimaan ja luetellaan ne jätehuoltomääräykset, jotka uusilla määräyksillä kumotaan.

Nämä jätehuoltomääräykset tulevat voimaan x.x.202x ja niillä kumotaan:

[1.1.2015] voimaan tulleet [kunnan X] jätehuoltomääräykset

[1.1.2018] voimaan tulleet [kunnan Y] jätehuoltomääräykset

48 § Siirtymäsäännökset

Jätehuoltomääräyksissä voi olla tarpeen antaa siirtymäsäännöksiä joidenkin määräysten suhteen. Tyypillisesti siirtymäsäännökset ovat koskeneet muuttuvia erilliskeräysmääräyksiä, tietyistä jätteastiatyypeistä luopumista, jätteastioiden merkitsemistä, lukituksia koskevia menettelyjä tai muita sellaisia uusia toimenpiteitä, joiden toteuttamiseksi on kohtuullista varata aikaa. Kyseiseen pykälään, jota siirtymä koskee, on suositeltavaa kirjata tavoitteenmukainen tila, jottei määräystekstistä tulisi epäselvää.

Tätä opasta laadittaessa ajankohtaisia ovat biojätteen ja muun kierrätyskelpoisen jätteen kiinteistöittäisiä kuljetuksia koskevat jätelain ja jäteasetuksen muutokset. Biojätteen ja muiden kierrätyskelpoisten jätteiden kuljetukset on järjestettävä kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena jätelaissa määritellyin siirtymäajoin, mikäli näiden jätteiden kuljetukset on järjestetty kiinteistönhaltijan järjestämänä kuljetuksena. Jätelain muutoksen (15.7.2021/714) voimaantulosta ja soveltamisesta annettujen muutossäädösten mukaan biojätteen kuljetuksissa on siirryttävä kunnan järjestämään kuljetukseen 19.7.2023 - 19.7.2024 välisenä aikana. Muiden kierrätyskelpoisten jätteiden kuljetuksissa kunnan järjestämään kuljetukseen on

siirryttävä 1.7.2023 alkaen. Kuljetusten järjestämisen aikataulu liittyy tässä oppaassa 6 §:ssä määrättyyn kiinteistönhaltijoiden kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liittymisvelvollisuuteen ja tapaan, jolla kuljetuksiin kunkin jätelajin osalta liitytään. Kunnan kuljetusten järjestäminen ja laajeneminen tapahtuu usein käytännössä vaiheittain, esimerkiksi urakka-alueittain, kunnallisen jätelaitoksen huolehtiessa asukkaiden tiedottamisesta. Kuljetusten järjestämisestä on kuitenkin hyvä määrätä esim. aikahaarukan tasolla siirtymäsäännöksissä, jotta jätehuoltomääräysten lukijalla on mahdollisuus ymmärtää määräyksen sisältö myös muutosvaiheessa. Jos kuljetusten muutosajankohdat alueittain ovat varmuudella tiedossa, on siirtymäajat hyvä kirjata jätehuoltomääräyksiin esim. hakasuluissa esitetyllä tavalla. Jos em. jätteiden kuljetukset toimivat alueella jo kunnan järjestämänä, kuljetuksissa ei tapahdu muutoksia, ei kuljetuksia koskevia siirtymäaikoja ole tarpeen kirjata määräyksiin.

Aiemmasta poiketen kierrätyskelpoisten jätteiden kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä määrätään jäteasetuksessa 978/2021. Asetuksen mukaisesti taajamissa sijaitsevilla vähintään viiden huoneiston kiinteistöillä sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnoilla tulee olla erilliskeräys biojätteelle 1.7.2022 alkaen. Biojätteen erilliskeräysvelvoite laajenee viimeistään 19.7.2024 alkaen kaikille yli 10 000 asukaahan taajamissa sijaitseville kiinteistöille. Muiden kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräys tulee asetuksen mukaan järjestää 1.7.2023 alkaen kaikilta taajamissa sijaitsevilta vähintään viiden huoneiston kiinteistöiltä.

Jätehuoltomääräyksillä ei ole mahdollista siirtää lainsäädännössä määrätyle velvoitteelle annettua voimaantuloa. Siirtymät voidaan määrätä tapahtumaan portaittain eri alueilla. Oppaassa on hakasuluissa vaihtoehto, miten portaittaisuus voidaan siirtymäsäännöksissä huomioida.

Näitä siirtymäaikoja ei tarvitse mainita määräyksissä, mikäli erilliskeräystä koskevat määräykset ovat jo olleet asetuksen mukaisia tai määräyksistä päätetään asetuksen takarajaa myöhemmin.

Biojätteen kunnan järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen (6 §) tulee liittyä 19.7.2023 - 19.7.2024 aikana [kunnan / kunnallisen jätelaitoksen tiedottamassa aikataulus-
sa.]

[seuraavasti:

Alueella a xx.xx.202x alkaen

Alueella b xx.xx.202x alkaen

Alueella c xx.xx.202x alkaen]

Muun kierrätyskelpoisen jätteen kunnan järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetuk-
seen (6 §) tulee liittyä 1.7.2023 alkaen [kunnan / kunnallisen jätelaitoksen tiedottamassa
aikataulussa.]

[seuraavasti:

Alueella a xx.xx.202x alkaen

Alueella b xx.xx.202x alkaen

Alueella c xx.xx.202x alkaen]

16 §:n ja 17 §:n mukainen jätteen erilliskeräys tulee järjestää kiinteistöillä seuraavasti:

Biojäte [taajamissa/alueilla a ja b/ viite karttarajauksiin] viimeistään [1.7.2022] alkaen ja
[yli 10 000 asukkaan taajamissa/ viite karttarajaukseen] [19.7.2024] alkaen

Lasi-, muovi-, metalli-, kartonki- ja paperipakkausten ja pienmetallin erilliskeräys [1.7.2023
alkaen]